ความคิดเห็นของนักเรียน อาจารย์ และผู้ปกครอง ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ปีการศึกษา 2546

นิรมล แจ่มจำรัส

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พฤศจิกายน พ.ศ. 2546

794	ความคิดเห็นของนักเรียน อาจารย์ และผู้ปกครองที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรม และพัฒนาคุณภาพชีวิตโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	นิรมล แจ่มจำรัส	373.0114 น 645ค	31011104457528

373.0114
H645A

บริจาค

ความคิดเห็นของนักเรียน อาจารย์ และผู้ปกครอง ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ปีการศึกษา 2546

นิรมล แจ่มจำรัส

20 ส.ค. 2552

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พฤศจิกายน พ.ศ. 2546

5 3 HH 683

คำนำ

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาจริยธรรมว่าจะต้องประกอบด้วยศีล สมาธิ และปัญญา ซึ่งก็คือพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา การพัฒนาด้านจริยธรรมต้องพัฒนาทั้ง 3 ส่วน เพราะมีความสัมพันธ์กัน จึงจะเกิดจริยธรรมที่มั่นคงและกล่าวว่า การที่โลกจะมีสันติภาพ ชีวิตจะเป็นอิสระ และมวลมนุษย์จะอยู่กันโดยมีสันติสุขอย่างแท้จริงและยั่งยืนนั้น มาตรการยับยั้งควบคุมทางการเมืองการปกครองและกติกาสังคม เช่น กฎหมาย และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่จัดตั้ง หรือกำหนดวางจากภายนอกเท่านั้น ย่อมไม่เพียงพอ คุณสมบัติ เช่น ความมีวินัย ความมีน้ำใจ ความใฝ่ดี ความรับผิดชอบ ความมีสุขภาพจิตดี ความกตัญญูกตเวที ความมีเมตตากรุณา ความมีปัญญารู้เหตุผล ความคิดสร้างสรรค์ และความไม่ประมาท เป็นต้น ที่มีอยู่ในตัวคนต่างหาก ที่จะเป็นฐานรองรับให้มาตรการและกรอบที่จัดวางไว้นั้นมีผลเป็นจริงและเป็นหลักประกันในการรักษาสันติภาพและเสริมสร้างสันติสุขได้อย่างมั่นใจ

คุณสมบัติเช่นว่านั้น มิใช่จะเกิดมีขึ้นได้เองลอย ๆ แต่จะต้องฝึกฝนอบรมทำให้มีขึ้นมา โดยส่งเสริมให้คนพัฒนาตนด้วยการศึกษา ฉะนั้นการศึกษาจึงเป็นหลักประกันแห่งสันติภาพ เป็นเครื่องเสริมสร้างสันติสุข และเป็นมรรคาสู่อิสรภาพที่แท้จริงและยั่งยืน

ทางโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาจริยธรรมและคุณภาพชีวิตของนักเรียน จึงได้จัดโครงการค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ณ วัดปัญญานันทาราม ต. คลองหก อ. คลองหลวง จ. ปทุมธานี ระหว่างวันที่ 28-30 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 ซึ่งทางวัดปัญญานันทาราม มีนโยบายที่จะดำเนินงานส่งเสริม ชักนำให้บุคคลมีชีวิตที่ดีงามและให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างร่มเย็นเป็นสุข ทางวัดมีแนวทางการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชนทั้งด้านศีล สมาธิ และปัญญา เพื่อเยาวชนจะได้มีจริยธรรมที่ดีงามและมั่นคง

การทำวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักเรียน อาจารย์ และผู้ปกครอง ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ปีการศึกษา 2546 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และอาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม และด้านคุณประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการอบรม และศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนที่เข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต พร้อมทั้งเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ผลการวิจัยจะได้นำไปเป็นข้อมูลในการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือที่จะฟื้นฟูจริยธรรมของนักเรียนระหว่างฝ่ายปกครอง อาจารย์ และผู้ปกครอง และสามารถนำผลการวิจัยไปวางแผนการจัดค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความเหมาะสมและเป็นไปตามแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ในการวิจัยครั้งนี้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมปีที่ 4 อาจารย์ที่ดูแลนักเรียนในการเข้าค่ายอบรม อาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม อนึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตรจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร อาจารย์อนุพงศ์ จันทรมณี และอาจารย์นที ศิริมัย ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถามการวิจัย และขอขอบคุณอาจารย์ชวลิต สูงใหญ่ อาจารย์กิตติคุณ รุ่งเรือง อาจารย์สุภาภักตร์ ปรมาธิกุล และคุณปวีณา แย้มเกตุ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี และผู้วิจัยขอขอบคุณทุก ๆ ท่านที่มิได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ซึ่งมีส่วนช่วยเหลือในการวิจัย

นิรมล แจ่มจำรัส

พฤศจิกายน 2546

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	2
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	2
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
	ความคิดเห็น	6
	ความหมายของความคิดเห็น	6
	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น	7
	แนวคิด องค์ประกอบ และทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรม	7
	ความหมายของจริยธรรม	7
	แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรม	9
	องค์ประกอบของจริยธรรม	10
	ทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรม	11
	แนวทางการเสริมสร้างและปลูกฝังจริยธรรม	18
	มาตรการในการอบรมปลูกฝังจริยธรรม	19
	การจัดการเรียนการสอน การปลูกฝัง และการพัฒนาจริยธรรมในโรงเรียน	20
	ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาจริยธรรม ปัญหาทางจริยธรรม และแนวการแก้ไข	23
	พระสงฆ์กับการจัดการศึกษา	26
	วัดชลประทานรังสฤษฎ์กับภารกิจสำคัญ สร้างเยาวชนคนรุ่นใหม่ให้มีคุณธรรม	27
	โครงการค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)	29
	คุณภาพชีวิต	36
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	40
	สมมุติฐานในการวิจัย	43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	44
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	44
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	45
	ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	46
	วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	47
	การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	47
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	49
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	50
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	52
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	75
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	75
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	75
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	76
	การวิเคราะห์ข้อมูล	77
	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	78
	อภิปรายผล	82
	ข้อเสนอแนะ	90
บรรณานุกรม		93
ภาคผนวก		97
ประวัติผู้วิจัย		153
บทคัดย่อ		154

บัญชีตาราง

ตาราง หน้า

1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม 45

2 จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียน จำแนกตามเพศ แผนการเรียน และศาสนา 52

3 จำนวนและค่าร้อยละของอาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรม และพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามเพศ ศาสนา และหมวดวิชาหรือฝ่าย 53

4 จำนวนและค่าร้อยละของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำแนกตามเพศ และหมวดวิชา 54

5 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ปกครองนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและ พัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามห้องเรียนของนักเรียนในปกครอง 55

6 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความระดับความคิดเห็น ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนา คุณภาพชีวิต จำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม 56

7 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความระดับความคิดเห็นของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม จำแนกเป็นรายข้อ และโดยรวม 57

8 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความระดับความคิดเห็นของอาจารย์ ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกเป็นรายด้าน และโดยรวม 58

9 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความระดับความคิดเห็นของอาจารย์ ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่มีต่อคุณประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการอบรม จำแนกเป็นรายข้อ และโดยรวม.... 59

10 จำนวนและค่าร้อยละของความคิดเห็นของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อพฤติกรรมโดยรวมของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรม และพัฒนาคุณภาพชีวิต 60

11 จำนวนและค่าร้อยละของความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อพฤติกรรมของบุตรหลานที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนา คุณภาพชีวิต 61

12 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีเพศต่างกัน ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นรายด้าน และโดยรวม 62

13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นรายด้านและ โดยรวม จำแนกตามแผนการเรียน 63

บัญชีตาราง

ตาราง หน้า

14 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียนต่างกัน ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม เป็นรายคู่ 64

15 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียนต่างกัน ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในด้านระยะเวลาในการอบรม เป็นรายคู่ 65

16 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียนต่างกัน ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในด้านเนื้อหาในการอบรม เป็นรายคู่ 65

17 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียนต่างกัน ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในด้านพระวิทยากร เป็นรายคู่ 66

18 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียนต่างกัน ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม เป็นรายคู่ 66

19 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียนต่างกัน ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมทุกด้าน เป็นรายคู่ 67

20 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีเพศต่างกัน ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในด้านคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม เป็นรายข้อและโดยรวม 68

บทที่ 1
บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้บัญญัติแนวการจัดการศึกษา ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม ดังนั้นครูและผู้จัดการศึกษาจึงต้องมีบทบาทส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ทางด้านวิชาการและต้องปลูกฝังผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม และเพื่อให้เป็นไปตามแนวนโยบายของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 73 ได้บัญญัติว่า " รัฐต้องให้ความคุ้มครองพระพุทธศาสนารวมทั้งสนับสนุนให้นำหลักธรรมทางศาสนามาใช้ เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต " และมาตรา 81 บัญญัติว่า " รัฐจะต้องจัดการศึกษาให้เกิดความรู้ คู่คุณธรรม " ตลอดจนพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 มาตรา 6 กล่าวไว้ว่า " การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข " ซึ่งสอดคล้องกับจุดหมายของการจัดการศึกษาโดยทั่วไป ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข

โครงการอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นโครงการหนึ่งที่ฝ่ายปกครองของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) เห็นว่า มีประโยชน์ต่อการพัฒนาจิตใจคุณธรรม การศึกษาเล่าเรียน และการดำเนินชีวิตประจำวัน เพราะเป็นการประยุกต์นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาปรับให้เข้ากับพฤติกรรมของวัยรุ่น ให้รู้จักพระคุณของบิดามารดา การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ การมีวินัยในตนเอง การไม่นำพาตนเองเข้าไปมั่วสุมกับอบายมุข สิ่งเสพติด มีศีล, สมาธิ ปัญญา และรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสังคมยุคปัจจุบันได้อย่างมีความสุข

ทางฝ่ายปกครองจึงได้จัดกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2546 ระหว่างวันที่ 28 – 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 ณ วัดปัญญานันทาราม ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน อาจารย์และผู้ปกครอง ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ใน 8 ด้าน คือ ด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม และด้านคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม ซึ่งผลของงานวิจัยนี้ ฝ่ายปกครองจะได้ทราบความคิดเห็นของนักเรียน อาจารย์ และผู้ปกครอง ที่มีต่อกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต สามารถใช้เป็นข้อมูลอีกด้านหนึ่งในการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือที่จะฟื้นฟูจริยธรรมทุกด้านร่วมกันระหว่างฝ่ายปกครอง อาจารย์ และผู้ปกครองให้มากขึ้น นอกจากนี้ฝ่ายปกครองสามารถนำผลการวิจัยไปใช้

เป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความเหมาะสมและเป็นไปตามแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม และด้านคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม และด้านคุณประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการอบรม

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนที่เข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมของบุตรหลานที่เข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

5. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตใน 7 ด้าน คือ ด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม และด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม จำแนกตามเพศ และแผนการเรียน

6. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีเพศต่างกันที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลในการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือที่จะฟื้นฟูจริยธรรมของนักเรียนระหว่างฝ่ายปกครอง อาจารย์และผู้ปกครอง และสามารถนำผลการวิจัยไปวางแผนการจัดค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความเหมาะสมและเป็นไปตามแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่ต้องการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และอาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ใน 8 ด้าน คือ ด้านสถานที่ในการเข้าค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม และด้านคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม และศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในด้านพฤติกรรมของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่

2.1.1 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ปีการศึกษา 2546 จำนวน 264 คน

2.1.2 คณะกรรมการดำเนินกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2546 ตามคำสั่งโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่ 62/2546 จำนวน 32 คน

2.1.3 อาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 31คน

2.1.4 ผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 264 คน โดยถือว่านักเรียนแต่ละคนมีผู้ปกครอง 1 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่

2.2.1 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน 260 คน

2.2.2 อาจารย์คณะกรรมการดำเนินกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน 15 คน

2.2.3 อาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 28 คน

2.2.4 ผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน 248 คน โดยถือว่านักเรียนแต่ละคนมีผู้ปกครอง 1 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 สถานภาพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำแนกเป็น

3.1.1.1 เพศ จำแนกเป็น

3.1.1.1.1 ชาย

3.1.1.1.2 หญิง

3.1.1.2 แผนการเรียน จำแนกเป็น

3.1.1.2.1 ศิลป์ – ภาษา

3.1.1.2.2 สหศิลป์

3.1.1.2.3 ศิลป์ – คณิต 1

3.1.1.2.4 วิทย์ – คณิต

3.1.1.3 ศาสนา จำแนกเป็น

3.1.1.3.1 พุทธ

3.1.1.3.2 คริสต์

3.1.1.3.3 อิสลาม

3.1.2 สถานภาพของอาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกเป็น

3.1.2.1 เพศ จำแนกเป็น

3.1.2.1.1 ชาย

3.1.2.1.2 หญิง

3.1.2.2 ศาสนา

3.1.2.3 หมวดวิชาหรือฝ่าย

3.1.3 สถานภาพของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำแนกเป็น

3.1.3.1 เพศ จำแนกเป็น

3.1.3.1.1 ชาย

3.1.3.1.2 หญิง

3.1.3.2 หมวดวิชา

3.1.4 สถานภาพของผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามห้องเรียนของนักเรียนในปกครอง

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

3.2.1 ความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และอาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ซึ่งสามารถวัดจากแบบสอบถามความคิดเห็นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยความคิดเห็นด้านต่าง ๆ 8 ด้าน คือ

3.2.1.1 ด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม

3.2.1.2 ด้านระยะเวลาในการอบรม

3.2.1.3 ด้านเนื้อหาในการอบรม

3.2.1.4 ด้านกิจกรรมในการอบรม

3.2.1.5 ด้านพระวิทยากร

3.2.1.6 ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม

3.2.1.7 ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม

3.2.1.8 ด้านคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

3.2.2 ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นชนิดปลายเปิด

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่แสดงออกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

2. ความคิดเห็นของนักเรียนและอาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนและอาจารย์ที่มีต่อผลการเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม และด้านคุณประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการอบรม

3. ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนที่เข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งก่อนและหลังการเข้าค่ายอบรม

4. ค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึง การเข้าค่ายเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องจริยธรรมและการพัฒนาคุณภาพชีวิต และทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยเสริมสร้างให้นักเรียนมีจิตสำนึก ประพฤติปฏิบัติตนในทางที่ถูกที่ควร โดยนำหลักสูตรโครงการค่ายพุทธบุตรของวัดปัญญานันทาราม มาฝึกอบรมในค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ใช้เวลาในการอบรม 3 วัน 2 คืน

5. จริยธรรม หมายถึง แนวทางการประพฤติปฏิบัติตนของนักเรียนให้เป็นคนดี เพื่อประโยชน์ของตนเองและสังคมส่วนรวม เป็นคุณธรรมที่แสดงออกทางกายในลักษณะที่ถูกต้อง เป็นมาตรการตัดสินใจว่าสิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ

6. คุณภาพชีวิต หมายถึง ชีวิตที่มีคุณภาพ มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์และมีคุณธรรมและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

7. พัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือการเสริมสร้างชีวิตจิตใจให้มีคุณภาพ มีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เพื่อกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพอันเป็นการพัฒนาสภาพชีวิตและจิตใจ ในการที่จะประพฤติและปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามเพื่อตนเอง ครอบครัวและสังคม ตลอดจนประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าทั้งในด้านการดำเนินชีวิตและเศรษฐกิจ รวมทั้งการกระทำที่เห็นแก่ส่วนรวมยิ่งกว่าส่วนตน และการรักษาระเบียบวินัยของสังคม

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน อาจารย์ และผู้ปกครอง ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ปีการศึกษา 2546 เพื่อให้การศึกษาดำเนินไปตามความมุ่งหมาย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. ความคิดเห็น
    1.1 ความหมายของความคิดเห็น
    1.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น
2. แนวคิด องค์ประกอบ และทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการทางจริยธรรม
    2.1 ความหมายของจริยธรรม
    2.2 แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรม
    2.3 องค์ประกอบของจริยธรรม
    2.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรม
3. แนวทางการเสริมสร้างและปลูกฝังจริยธรรม
4. มาตรการในการอบรมปลูกฝังจริยธรรม
5. การจัดการเรียนการสอน การปลูกฝัง และการพัฒนาจริยธรรมในโรงเรียน
6. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาจริยธรรม ปัญหาทางจริยธรรมและแนวการแก้ไข
7. พระสงฆ์กับการจัดการศึกษา
8. วัดชลประทานรังสฤษฎ์กับภารกิจสำคัญ สร้างเยาวชนคนรุ่นใหม่ให้มีคุณธรรม
9. โครงการค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
10. คุณภาพชีวิต
11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
12. สมมุติฐานในการวิจัย

ความหมายของความคิดเห็น

ความหมายของความคิดเห็น ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

อุทัย หิรัญโต (2519 : 80-81) กล่าวว่า ความคิดเห็นของคนมีหลายระดับ ความคิดเห็นที่เป็นทัศนคติเป็นความคิดเห็นอย่างลึกซึ้งและติดตัวไปเป็นเวลานาน ส่วนความคิดเห็นที่ไม่ลึกซึ้งเป็น

ความคิดเห็นเฉพาะอย่างและมีอยู่เป็นเวลาสั้น ๆ เป็นความคิดเห็นที่ไม่ตั้งอยู่บนรากฐานของพยานหลักฐานที่เพียงพอแก่การพิสูจน์ เกิดขึ้นได้ง่าย และสลายตัวเร็ว

สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม (2520 : 104) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง คนเรามีความคิดเห็นแตกต่างกันออกไป และความคิดเห็นเป็นส่วนหนึ่งของเจตคติ

Kolasa (1969 : 386) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของแต่ละบุคคลในอันที่จะพิจารณาข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเป็นการประเมินผลสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากสถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ หรือเป็นการแสดงออกถึงการลงความเห็นของบุคคลหนึ่งในด้านข้อเท็จจริง

Kolesnik (1970 : 320) ได้อธิบายเกี่ยวกับความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกซึ่งการตัดสินใจ จากการประเมินค่า หรือทัศนะเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ และความคิดเห็นย่อมได้รับอิทธิพลจากทัศนคติ

จากความหมายของความคิดเห็นดังกล่าว สรุปได้ว่า ความคิดเห็น เป็นความรู้สึกของบุคคลที่แสดงออกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งแตกต่างกันไปตามพื้นความรู้ ประสบการณ์และสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคล

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นที่สำคัญ มี 3 ประการ (ณรงค์ศักดิ์. 2527 : 662-663) คือ

1. ประสบการณ์ส่วนบุคคล การที่คนเรามีประสบการณ์กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะมีอิทธิพลต่อคนเรา ประสบการณ์ที่ดีจะทำให้เกิดความรู้สึกที่ดี และประสบการณ์ที่ไม่ดีก็จะทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีได้
2. อิทธิพลของบุคคลอื่น ซึ่งเป็นผลของการที่บุคคลได้ติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น มีปัจจัยหลายอย่างที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น ได้แก่ วัฒนธรรม ครอบครัว เพื่อนวัยเดียวกัน สื่อมวลชนและสถาบันต่าง ๆ
3. ปฏิกิริยาทางด้านอารมณ์ อารมณ์ของบุคคลทำให้เกิดความคิดเห็นที่ดีหรือไม่ดีต่อสิ่งต่างๆ ได้

แนวคิด องค์ประกอบ และทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรม

ความหมายของจริยธรรม

จริยธรรม เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวางและลึกซึ้ง การกำหนดความหมายให้เฉพาะเจาะจงทำได้ยาก และการกำหนดมักขึ้นอยู่กับสิ่งที่เป็นพื้นฐาน ดังที่บุคคลต่าง ๆ ให้ความหมายไว้ดังนี้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 2) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง หมายถึง ลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์ ลักษณะและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมจะมีคุณสมบัติประเภทใดประเภทหนึ่งใน 2 ประเภท คือ เป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคมนั้น เป็นพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบให้การสนับสนุน และผู้ร่วมกระทำส่วนมากเกิดความพอใจว่า การกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนอีกประเภทหนึ่ง คือ ลักษณะที่สังคมไม่ต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคม เป็นการกระทำที่สังคมลงโทษหรือพยายามจำกัด และผู้กระทำพฤติกรรมนั้นส่วนมากรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่สมควร ฉะนั้น ผู้ที่มีจริยธรรมสูง คือ ผู้ที่มีลักษณะและพฤติกรรมประเภทแรกมากและประเภทหลังน้อย

สุมน อมรวิวัฒน์ (2527 : 32) สรุปความหมายของจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรม คือ แบบแผนของความประพฤติที่ยึดหลักของศีลธรรม ลักษณะที่แตกต่างระหว่าง “ศีลธรรม” และ “จริยธรรม” ก็คือ ศีลธรรมเป็นหลักของคุณงามความดีที่มนุษย์ยึดถือปฏิบัติ อิงหลักศาสนาและมีลักษณะเป็นสากล ส่วนจริยธรรมนั้นแม้จะมีความหมายบางส่วนคล้ายคลึงกับคำว่าศีลธรรม แต่มักเป็นคำที่ใช้ในสาขาวิชาพฤติกรรมศาสตร์ เน้นลักษณะของความประพฤติที่สังคมนิยมชมชอบว่าถูกต้อง เหมาะสม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2539 : 216) ได้ให้ความหมายของจริยธรรม ไว้ว่า จริยธรรม คือ ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2543 : 1-2) ได้ให้ความหมายของจริยธรรม ไว้ว่า จริยธรรมในความหมายของพุทธศาสนากับความหมายที่เราใช้ ซึ่งมาจากบัญญัติของตะวันตกไม่เหมือนกัน จริยธรรมที่เราใช้กันอยู่ในปัจจุบัน เป็นคำศัพท์ใหม่ที่เพิ่งบัญญัติขึ้นมาสัก 30 กว่าปีนี้ โดยบัญญัติให้ตรงกับคำว่า “ethics” ก่อนหน้านั้น เราไม่มีคำนี้ เราใช้คำว่า “ศีลธรรม” และเวลานี้คำว่าศีลธรรมก็ค่อย ๆ เลือนหายไป อย่างไรก็ตามพอเอาเข้าจริง จริยธรรมก็ไม่ได้มีความหมายพิเศษอะไร ก็คือเรื่องศีลธรรม นั่นเอง เป็นแต่ว่าได้มีผู้พยายามให้ความหมายว่า ทำไมจึงเรียกจริยธรรม ไม่เรียกศีลธรรม เช่น บอกว่า ศีลธรรม เป็นหลักความประพฤติดีงามที่อิงคำสอนของศาสนา ส่วนจริยธรรม เป็นหลักความประพฤติปฏิบัติดีงามที่เป็นของกลาง ๆ ไม่อิงศาสนาไหน นี้เป็นความหมายหนึ่ง... เมืองไทยเราได้หันมานิยมใช้คำว่า จริยธรรม ก็เพราะมีการมองหรือเพ็งเล็งว่า การสั่งสอนความประพฤติดีงามในสังคมไทย เน้นเรื่องเกี่ยวกับศาสนา ต่อมาก็มีความคิดในเชิงต้องการให้เป็นการสอนจริยธรรมแบบกลางๆ ไม่ต้องอิงคำสอนศาสนา นี่ก็เป็นที่มาของแนวโน้มที่หันมาใช้คำว่า จริยธรรม ในสังคมไทย

เพียเจท์ (Piaget. 1960 : 1) ให้ความเห็นไว้ว่า จริยธรรมเป็นลักษณะประสบการณ์ของมนุษย์และหน้าที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดเตรียมทางสังคมในเรื่องความสนใจ และอนามัยบุคคล ความสัมพันธ์ร่วมกันในรูปของการกระทำ และสิทธิ

โคลเบิร์ก (Kohlberg . 1969 : 3) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า เป็นความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นกฎเกณฑ์และมาตรฐานของความประพฤติปฏิบัติในสังคมซึ่งบุคคลจะพัฒนาขึ้นจนกระทั่งมีพฤติกรรมเป็นของตนเอง

จากความหมายของจริยธรรมดังกล่าว สรุปได้ว่า จริยธรรม คือ แนวทางในการประพฤติปฏิบัติของบุคคลที่ถูกต้อง ดีงาม เป็นพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของสังคม เพื่อให้สังคมดำรงอยู่โดยสงบสุข

แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรม

ทองคูณ หงส์พันธ์ (2545 อ้างถึงในทิพย์ลาวัลย์ หลานไทย : 10 – 12) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรมไว้เป็น 2 แนวคิด คือ

1. พัฒนาการสติปัญญา (cognitive development) บุคคลที่มีแนวคิดทางด้านนี้ ได้แก่ เพียเจท์ (Piaget) และโคลเบิร์ก (Kohlberg) หลักสำคัญของแนวคิดนี้ คือ การพัฒนาเจตคติเชิงจริยธรรมจะพัฒนาตามลำดับขั้นอย่างต่อเนื่องตามลำดับอายุ โดยมีความเชื่อว่า

1.1 การพัฒนาจริยธรรมมีพื้นฐานจากองค์ประกอบโครงสร้างทางปัญญาและเหตุผลเชิงจริยธรรม

1.2 การจูงใจเบื้องต้นในการพัฒนาจริยธรรม ได้แก่ การจูงใจเกี่ยวกับการยอมรับความสามารถ ความนับถือตนเอง หรือความสำนึกในตนเองมากกว่าความต้องการทางชีววิทยาหรือความปลดเปลื้องความวิตกกังวล หรือความหวาดกลัว

1.3 การพัฒนาทางจริยธรรมเป็นวัฒนธรรมสากล เพราะการไปมีบทบาทและความขัดแย้งทางสังคม จะเป็นการกำหนดจริยธรรมโดยส่วนรวมขึ้น

1.4 หลักการของการพัฒนาจริยธรรม ได้แก่ โครงสร้างที่เกิดขึ้นโดยผ่านประสบการณ์จากปฏิสัมพันธ์ในสังคม ระหว่างตนเองกับบุคคลอื่น

1.5 อิทธิพลต่อการพัฒนาจริยธรรม ได้แก่ คุณภาพและขอบเขตของความรู้ และสิ่งเร้าจากสังคม มีผลต่อการพัฒนาจริยธรรมของเด็กตลอดเวลา

2. การเรียนรู้ทางสังคม (social learning) แนวคิดนี้ก็คือ กระบวนการทางสังคมประพฤติ (socialization) หรือการขัดเกลาทางสังคมนั่นเอง ทฤษฎีนี้ถือว่า อิทธิพลทางสังคม ทำให้บุคคลเกิดการยอมรับลักษณะและกฎเกณฑ์ทางสังคมมาเป็นลักษณะและจริยธรรมของตน แนวคิดการพัฒนาจริยธรรมแนวคิดนี้มีนักจิตวิทยาสังคมหลายคน เช่น บรอนเฟนเบรนเนอร์ (Bronfenbrenner) แบนดูรา (Bandura) สกินเนอร์ (Skinner) โดยมีแนวคิดดังนี้ คือ

2.1 การพัฒนาจริยธรรม เป็นความเจริญเชิงพฤติกรรมและอารมณ์ที่เป็นไปตามกฎของจริยธรรมมากกว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางปัญญา

2.2 การจูงใจเบื้องต้นในการพัฒนาจริยธรรมมีรากฐานจากความต้องการทางจิตวิทยา คือ การแสวงหารางวัลในสังคม และการหลีกเลี่ยงการลงโทษจากสังคม

2.3 พัฒนาการทางจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมของสังคม

2.4 หลักการของการพัฒนาจริยธรรม ได้แก่ การตอบสนองของบุคคลต่อกฎเกณฑ์ทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ภายนอก

2.5 อิทธิพลต่อการพัฒนาจริยธรรม ได้แก่ ปริมาณของการให้รางวัล การลงโทษ ข้อห้ามต่าง ๆ แบบอย่างของพฤติกรรมที่ได้จากบิดามารดา และแหล่งของการให้การอบรมกล่อมเกลาจิตใจ

จากแนวคิดในการพัฒนาจริยธรรมจะเห็นได้ว่า ระดับสติปัญญา การอบรมกล่อมเกลาทางสังคม ศาสนาและปรัชญาทางจริยศาสตร์ ทำให้เกิดหลักการทางจริยธรรม (moral principle) และการยึดมั่นในค่านิยมต่าง ๆ ของสังคม

จริยธรรมจึงมีลักษณะ 4 ประการ คือ

1. การตัดสินทางจริยธรรม (moral judgment) นั้น บุคคลจะมีหลักการของตนเอง เพื่อตัดสินการกระทำของผู้อื่น

2. หลักการของจริยธรรมและการตัดสินตกลงใจเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลก่อนที่จะปฏิบัติการต่าง ๆ ลงไป

3. หลักการทางจริยธรรมเป็นหลักการสากลที่บุคคลใช้ตัดสินใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ

4. ทัศนะเกี่ยวกับจริยธรรมได้มาจากความคิดของบุคคลหรืออุดมคติของสังคมจนเกิดเป็นทัศนะในการดำรงชีวิตของตน และของสังคมที่ตนอาศัยอยู่

องค์ประกอบของจริยธรรม

นักจิตวิทยาและนักการศึกษา กล่าวถึงองค์ประกอบทางจริยธรรมได้ ดังนี้

บราว์น (Brown . 1965 อ้างถึงในสุภาพร, 2531 : 21) เห็นว่าจริยธรรมมี 3 มิติ คือ ความรู้ (Knowledge) ความรู้สึก (feeling) และความประพฤติ (conduct)

ฮอฟแมน (Hoffman . 1974 อ้างถึงสุภาพร, 2531 : 21) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายใน มีองค์ประกอบ 3 ประการที่เป็นอิสระจากกัน คือ ความคิดทางจริยธรรม (moral thought) ความสำนึกทางจริยธรรม (moral feeling) และความประพฤติทางจริยธรรม (moral behavior)

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2520 : 4 – 6) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของจริยธรรมโดยแยกออกเป็น 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้ในสังคมของตนเอง รู้ว่าการกระทำชนิดใดควรกระทำ และชนิดใดควรงดเว้น ลักษณะพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมมากน้อยเพียงใด เท่ากับเป็นกฎระเบียบข้อห้ามทางสังคมและศาสนาที่เด็กต้องการเรียนรู้ในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของสังคม

2. ทัศนคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่าง ๆ ว่าตนชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้น ๆ เพียงใด สอดคล้องกับค่านิยมหรือแตกต่างกันไปก็ได้ ทัศนคติเชิงจริยธรรมมีความหมายกว้างขวางกว่าความรู้เชิงจริยธรรม เพราะรวมเอาความรู้สึกในเรื่องนั้น ๆ ไว้ด้วย

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์นั้น ๆ เหตุผลดังกล่าวช่วยให้ทราบเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล ซึ่งการกระทำบางอย่างอาจขัดกับความรู้สึกของบุคคลส่วนใหญ่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเหตุผลของสถานการณ์เป็นสำคัญ

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรืองดเว้นการแสดงที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมที่สังคมยอมรับ เช่น การให้ทาน การเสียสละเพื่อส่วนรวม ซื่อตรง ซื่อสัตย์ ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น เป็นต้น และในทางตรงกันข้ามเป็นพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับควรงดเว้น

พระราชวรมุนี (2533 : 11) ได้กล่าวไว้ในเอกสารของกรมวิชาการถึงรากฐานทางจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรมมีมากมายหลายหัวข้อก็จริง แต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องซึ่งกันและกันอยู่ นอกจากนั้น จริยธรรมยังมีพื้นฐานเป็นระดับชั้นซึ่งอาจจำแนกเป็น 2 องค์ประกอบ คือ

1. จริยธรรมภายนอก เป็นจริยธรรมที่บุคคลแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอกอย่างที่เราสังเกตเห็นได้ เช่น ความมีระเบียบวินัย การเอาใจใส่กับการงาน

2. จริยธรรมภายใน เป็นจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติของบุคคล

แนวทางพัฒนาจริยธรรมไทยอันเป็นโครงการวิจัยการศึกษาจริยธรรมของกรมวิชาการ (2523 : 3) ระบุว่า จริยธรรมของบุคคลประกอบไปด้วยสิ่งสำคัญ 3 ประการ คือ ส่วนประกอบทางด้านความรู้ (moral reasoning) ส่วนประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึก (moral attitude and belief) ส่วนประกอบทางด้านพฤติกรรมแสดงออก (moral conduct)

ทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรม

พัฒนาการทางจริยธรรม หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการดำเนินชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม ผลจากการพัฒนาทางจริยธรรมของบุคคลจะทำให้เกิดความสงบสุข และความเจริญทั้งทางวัตถุและจิตใจ ในการศึกษาพัฒนาการทางด้านจริยธรรม นักทฤษฎีจริยธรรมส่วนใหญ่เชื่อว่าจริยธรรมมีการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่ และแหล่งที่ก่อให้เกิดการพัฒนาทางจริยธรรมขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ทางสังคม แต่แนวคิดการพัฒนาการทางจริยธรรมก็ยังมีความแตกต่างกันดังต่อไปนี้

ทฤษฎีอิทธิพลของสังคมต่อพัฒนาการทางจริยธรรม

Wright (1975 : 24 – 30) กล่าวว่า สังคมมีอิทธิพลโดยตรงต่อการพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคล กลุ่มสังคมที่บุคคลเป็นสมาชิกอยู่จะเป็นเบ้าหลอมจริยธรรมของบุคคลนั้น ๆ เด็กเล็ก ๆ จะเรียนรู้อะไรดีอะไรชั่วจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิด ซึ่งเป็นตัวแทนของสังคมด้วยกระบวนการเทียบเคียง เด็กจะใช้วิธีการเลียนแบบผู้ที่มีอำนาจและผู้ที่ตนรัก จนในที่สุดเด็กจะยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคมมาเป็นหลักปฏิบัติของตนโดยอัตโนมัติ ซึ่งสอดคล้องกับ Skinner (1971 : 101 – 128) ที่กล่าวว่า ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมทางสังคมหรือวัฒนธรรมในลักษณะที่ว่าเด็กเมื่อโตขึ้นจะมีพฤติกรรมทางจริยธรรมที่เป็นไปตามโครงสร้างของสังคมนั้น

Hoffman (1970 : 286) มีความเชื่อว่าถ้าผู้ใกล้ชิดเด็กเป็นผู้ที่จริยธรรม เด็กก็จะเลียนแบบและเป็นผู้มีจริยธรรมสูงไปด้วย ทฤษฎีนี้เน้นว่าต้นแบบมีอิทธิพลต่อจริยธรรมเด็ก

ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างสติปัญญากับพัฒนาการทางจริยธรรม

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Piaget (เพียเจท์)

เพียเจท์ นักจิตวิทยาพัฒนาการชาวสวิส พบว่า กระบวนการที่ทำให้เด็กเปลี่ยนแปลงพัฒนาย่อมขึ้นกับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลในการรับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่าง ๆ ทางสังคมนั่นเอง เพียเจท์ได้แบ่งขั้นตอนการพัฒนาทางสติปัญญา ออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว ขั้นความคิดก่อนปฏิบัติการ ขั้นการปฏิบัติการด้วยรูปธรรม และขั้นปฏิบัติการด้วยนามธรรม เพียเจท์มีความเชื่อว่าพัฒนาการทางสติปัญญามีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคล เนื่องจากพบว่าเด็กมีหลักการตัดสินจริยธรรมแตกต่างกันตามขั้นพัฒนาการทางสติปัญญา และได้แบ่งการพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ขั้น คือ (บรรเทา. ม.ปม. : 46 ; อ้างอิงมาจาก Piaget . 1960)

1. ขั้นก่อนจริยธรรม (egocentric) เริ่มแต่เกิดจนถึงอายุ 3 ขวบ ขั้นนี้เด็กจะถือตนเองเป็นใหญ่ ไม่เข้าใจคนอื่น เอาแต่ใจตนเอง ไม่รับรู้ในสภาพแวดล้อมและกฎเกณฑ์ใด ๆ ทั้งสิ้น เด็กจะเล่นรวมกันเป็นกลุ่มไม่ได้ เพราะถือความต้องการของตนเองเป็นใหญ่

2. ขั้นยึดคำสั่งหรือความจริงที่เห็นได้ชัด (meteronomous morality) เริ่มแต่อายุ 4-11 ปี เป็นระยะเริ่มพัฒนาจริยธรรม โดยจะยึดคำสั่งเป็นกฎเกณฑ์ เด็กจะยึดคำสั่งและทำตามที่ผู้ใหญ่สั่งสอนโดยไม่มีข้อสงสัย เป็นระยะว่านอนสอนง่าย เด็กระยะนี้เป็นวัยประถมศึกษา จึงมักไม่มีปัญหาทางพฤติกรรม เป็นระยะปลูกฝังและพัฒนาจริยธรรมได้ง่าย ความสามารถในการตัดสินเชิงจริยธรรมในขั้นนี้มีดังนี้ คือ

2.1 มีจริยธรรมตามความจริง วัยนี้จะตัดสินการกระทำด้วยเหตุผลที่เกิดขึ้น โดยพิจารณาจากความจริงที่ปรากฏ โดยไม่คำนึงถึงความมุ่งหมายของการกระทำ

2.2 มีความเที่ยงธรรม วัยนี้จะถือว่า ถ้ามีการกระทำผิดแล้วจะต้องถูกลงโทษเสมอ เช่น เด็กขโมยของแล้วหกล้มขาหัก เด็กจะคิดว่าการหกล้มขาหักเป็นเพราะขโมยของ ถ้าไม่ขโมยของก็จะไม่หกล้มขาหัก เป็นต้น

2.3 ยอมรับการถูกลงโทษตามความผิด วัยนี้การยอมรับการลงโทษแบบทรมานตามปริมาณของความผิดที่ได้กระทำ เช่น เด็กทำห้องสกปรกก็จะต้องถูกเฆี่ยน และถ้าทำสกปรกมากก็จะต้องถูกเฆี่ยนมาก สกปรกน้อยก็จะถูกเฆี่ยนน้อย การได้รับโทษจะต้องได้รับโทษตามปริมาณแห่งความเสียหาย ถ้าเสียหายมากก็ได้รับโทษมากตามไปด้วย

3. ขั้นยึดหลักการแห่งตน (autonomous) เริ่มแต่อายุ 11 ปีขึ้นไป การพัฒนาพฤติกรรมวัยนี้เป็นระยะค่อนข้างยาก เพราะเด็กจะใช้สติปัญญาหาเหตุผลเป็นระยะที่แสวงหาค่านิยมของตนเอง เพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิตเมื่อเป็นผู้ใหญ่ เด็กจะใช้สติปัญญาในการตัดสินจริยธรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติ ความสามารถในการตัดสินเชิงจริยธรรมในขั้นนี้ มีดังนี้ คือ

3.1 มีจริยธรรมเชิงสัมพัทธ์ กล่าวคือ การตัดสินถูกผิด จะต้องดูจากเจตนาหรือความมุ่งหมายของการกระทำ และผลที่เกิดขึ้น เช่น เด็กขโมยเงินเพื่อไปเที่ยวเตร่

3.2 มีความรับผิดชอบต่อการชดใช้ความผิด เด็กวัยนี้จะคิดว่าเมื่อกระทำผิดแล้วย่อมจะต้องมีผู้พบความผิดและจะต้องได้รับโทษเสมอ และพร้อมจะรับโทษแห่งความผิดนั้น เช่น เด็กไปขโมยของและหกล้มขาหัก การหกล้มขาหักไม่ใช่การชดใช้ความผิด การชดใช้ความผิดจะต้องรับผิดต่อผู้เป็นเจ้าของของสิ่งที่ขโมยมา

3.3 ยอมรับการถูกลงโทษเพื่อทำให้ดีขึ้น วัยนี้มีความคิดว่าการกระทำผิดย่อมมีการถูกลงโทษ เพื่อทำให้เกิดความถูกต้องต่อคนอื่น เช่น เด็กทำผิดจะต้องถูกลงโทษให้ถางหญ้าที่สนาม แต่ถ้าเด็กคนนี้เจ็บป่วยก็อาจถูกงดเว้นไม่ต้องดายหญ้าได้และการลงโทษจะทำให้เด็กคนนี้กระทำการที่ถูกต้องขึ้น

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kohlberg (โคลเบิร์ก)

โคลเบิร์ก นักจิตวิทยาพัฒนาการชาวเยอรมัน ได้ศึกษาจริยธรรมตามแนวทฤษฎีของเพียเจท์ และพบความจริงว่า มนุษย์มีพัฒนาการทางจริยธรรมหลายขั้นตอน ทฤษฎีของโคลเบิร์ก เป็นทฤษฎีที่มีประโยชน์ในการเข้าใจพัฒนาการทางจริยธรรมได้ลึกซึ้งมาก

ทฤษฎีพัฒนการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ก (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจนปัจจนึก . 2520 : 40 - 43) ลักษณะทางจริยธรรมของบุคคลนั้น ประกอบด้วยด้านต่างๆ ที่สำคัญ คือ ความรู้และความรู้สึกเชิงจริยธรรม พฤติกรรมเชิงจริยธรรม และเหตุผลเชิงจริยธรรม มีผู้พบว่า ความรู้เชิงจริยธรรมนั้นส่วนใหญ่เด็กจะมีอยู่แล้วภายในปีแรกที่เข้าโรงเรียน และการพัฒนาทางด้านนี้ก็ไม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายในช่วงอายุต่อมา ส่วนพฤติกรรมเชิงจริยธรรมนั้น ส่วนมากจะขึ้นอยู่กับลักษณะสถานการณ์ ซึ่งทำให้การพัฒนาการทางด้านนี้เป็นไปอย่างยากลำบาก โคลเบิร์กจึงเห็นว่าการใช้เหตุผลเพื่อตัดสินใจที่จะเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์ต่าง ๆ ย่อมแสดงให้เห็นถึงความเจริญทางจิตใจของบุคคลได้อย่างมีแบบแผน นอกจากนี้ยังอาจทำให้เข้าใจพฤติกรรมของบุคคลใน

สถานการณ์ต่าง ๆ ได้ และท้ายสุดอาจทำให้สามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล เป็นเครื่องทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเขาในสถานการณ์แต่ละชนิดได้ โคลเบิร์กแบ่งประเภทเหตุผลเชิงจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับแบ่งเป็น 2 ขั้น รวมเป็น 6 ขั้น ดังนี้

ระดับที่ 1 ระดับก่อนเกณฑ์ (2-10 ปี) หมายถึง การตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์แก่ตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้อื่น ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับนี้ มี 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ (2-7 ปี) คือ การมุ่งที่จะหลบหลีกมิให้ตนเองโดนลงโทษทางกาย เพราะกลัวความเจ็บปวดที่จะได้รับ และยอมทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่เพราะเป็นผู้มีอำนาจทางกายเหนือตน

ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล (7-10 ปี) คือ การเลือกกระทำในสิ่งที่จะนำความพอใจมาให้ตนเท่านั้น เริ่มรู้จักการแลกเปลี่ยนกันแบบเด็ก ๆ คือ เขาทำมาฉันต้องทำไป เขาให้ฉันฉันก็ต้องให้เขา เป็นต้น

ระดับที่ 2 ระดับตามกฎเกณฑ์ (10-16 ปี) หมายถึง การกระทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มย่อยๆ ของตน หรือทำตามกฎหมายและศาสนา บุคคลที่มีจริยธรรมในระดับที่ 2 นี้ ยังต้องการการควบคุมจากภายนอก แต่ก็มีความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา และมีความสามารถที่จะแสดงบทบาททางสังคมได้ ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับนี้ มี 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 3 หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ (10-13 ปี) คือ บุคคลยังไม่เป็นตัวของตัวเอง ชอบคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่นโดยเฉพาะเพื่อน

ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม (13-16 ปี) คือ บุคคลมีความรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งในสังคมของตน ซึ่งถือว่าตนมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมของตนกำหนดหรือคาดหมาย

ระดับที่ 3 ระดับเหนือเกณฑ์ (16 ปีขึ้นไป) หมายถึง การตัดสินข้อขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยการนำมาคิดตรึกตรองชั่งใจโดยตนเอง แล้วตัดสินไปตามแต่ว่าจะเห็นความสำคัญของสิ่งใดมากกว่ากัน ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับนี้ มี 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา (16 ปีขึ้นไป) คือ การเห็นความสำคัญของคนหมู่มาก ไม่ทำตนให้ขัดต่อสิทธิอันพึงมีพึงได้ของผู้อื่น สามารถบังคับใจตนเองได้

ขั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (ผู้ใหญ่) ขั้นนี้เป็นขั้นสูงสุด แสดงทั้งการมีความรู้สากลนอกเหนือจากกฎเกณฑ์ในสังคมของตน และมีความยืดหยุ่นทางจริยธรรมเพื่อจุดมุ่งหมายในบั้นปลายอันเป็นอุดมคติที่ยิ่งใหญ่ นอกจากนี้ยังมีหลักประจำใจซึ่งตรงกับหลักในพุทธศาสนา ที่เรียกว่า หิริโอตัปปะ ด้วย

การพัฒนาทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น โคลเบิร์กเชื่อว่า เป็นไปตามขั้นจากขั้นที่หนึ่งผ่านไปตามลำดับจนถึงขั้นที่หก บุคคลจะพัฒนาข้ามขั้นไม่ได้ เพราะการใช้เหตุผลในขั้นที่สูงขึ้นไป

จะเกิดขึ้นได้ด้วยการมีความสามารถในการใช้เหตุผลในขั้นที่ต่ำกว่าอยู่ก่อนแล้ว และต่อมาบุคคลได้รับประสบการณ์ทางสังคมใหม่ ๆ หรือสามารถเข้าใจความหมายของประสบการณ์เก่า ๆ ได้ดีขึ้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและเหตุผล ทำให้การใช้เหตุผลในขั้นที่สูงต่อไปมีมากขึ้นเป็นลำดับ ส่วนเหตุผลในขั้นต่ำกว่าก็จะถูกใช้น้อยลงทุกที และถูกละทิ้งไปในที่สุด นอกจากนี้มนุษย์ทุกคนไม่จำเป็นจะต้องพัฒนาทางจริยธรรมไปถึงขั้นสุดท้ายคือขั้นที่หก แต่อาจหยุดชะงักอยู่ในขั้นใดขั้นหนึ่งที่ต่ำกว่าก็ได้ โคลเบิร์กพบว่าผู้ใหญ่ส่วนมากจะมีพัฒนาการถึงขั้นที่สี่เท่านั้น

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538 : 2-5) ได้ทำการศึกษาวิจัยถึงสาเหตุพฤติกรรมของคนดี คนเก่ง โดยได้ทำการประมวลผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนไทยทั้งเด็กและผู้ใหญ่ อายุตั้งแต่ 6 – 60 ปี ว่าพฤติกรรมเหล่านั้นมีสาเหตุทางจิตใจอะไรบ้าง และได้นำมาประยุกต์เป็นทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสำหรับคนไทยขึ้น โดยได้แบ่งต้นไม้จริยธรรมออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ส่วนที่หนึ่ง ได้แก่ ดอกและผลบนต้น ที่แสดงถึงพฤติกรรมการทำดีละเว้นชั่ว พฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม ซึ่งล้วนแต่เป็นพฤติกรรมของพลเมืองดี พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

2. ส่วนที่สอง ได้แก่ ส่วนลำต้นของต้นไม้ แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ซึ่งประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ด้าน คือ

   2.1 ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

   2.2 มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง

   2.3 บุคลิกภาพ ความเชื่ออำนาจในตน

   2.4 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

   2.5 ทัศนคติ คุณธรรมและค่านิยม

3. ส่วนที่สาม ได้แก่ รากของต้นไม้ ที่แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็ง ซึ่งประกอบด้วยจิตลักษณะ 3 ด้าน คือ

   3.1 สติปัญญา ความเฉลียวฉลาด

   3.2 ประสบการณ์ทางสังคม

   3.3 สุขภาพจิต

จิตลักษณะทั้งสามนี้ อาจใช้เป็นสาเหตุของการพัฒนาจิตลักษณะ 5 ประการที่ลำต้นของต้นไม้กล่าวคือ บุคคลจะต้องมีลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ 3 ด้าน ในปริมาณที่สูงพอเหมาะกับอายุ จึงจะเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาจิตลักษณะทั้ง 5 ประการ ที่ลำต้นของต้นไม้ โดยที่จิตลักษณะทั้ง 5 นี้จะพัฒนาไปเองโดยอัตโนมัติ ถ้าบุคคลมีความพร้อมทางจิตใจ 3 ด้านดังกล่าวและอยู่ในสภาพแวดล้อมทางบ้าน ทางโรงเรียน และสังคมที่เหมาะสม นอกจากนั้นบุคคลยังมีความพร้อมที่จะรับการพัฒนาจิตลักษณะบางประการใน 5 ด้านนี้โดยวิธีการอื่น ๆ ด้วย ดังนั้น จิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ จึงเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนดีและคนเก่งนั่นเอง นอกจากนี้จิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการที่รากนี้

อาจเป็นสาเหตุร่วมกับจิตลักษณะ 5 ประการที่ลำดับ เพื่อใช้อธิบายทำนายและพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวมาแล้วด้วย

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมนี้ เกิดจากผลการวิจัยพฤติกรรมและจิตลักษณะของคนไทย โดยเมื่อสร้างขึ้นแล้วทฤษฎีนี้ก็ได้ชี้แนวทางการตั้งสมมุติฐานการวิจัยเพื่อหาหลักฐานใหม่ ๆ มาเพิ่มเติมในทฤษฎีนี้อีก เช่น การวิจัยที่เกี่ยวกับจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ ที่สามารถจำแนกคนเป็น 4 ประเภทเหมือนกับบัวสี่เหล่า กับความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล โดยพบว่าคนที่เป็นบัวเหนือน้ำเท่านั้น (หมายถึง มีจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ด้านนี้ในปริมาณสูงเหมาะสมกับอายุ) เป็นผู้ที่จะสามารถรับการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมได้อย่างเหมาะสมกับอายุ ตามทฤษฎีของ Kohlberg

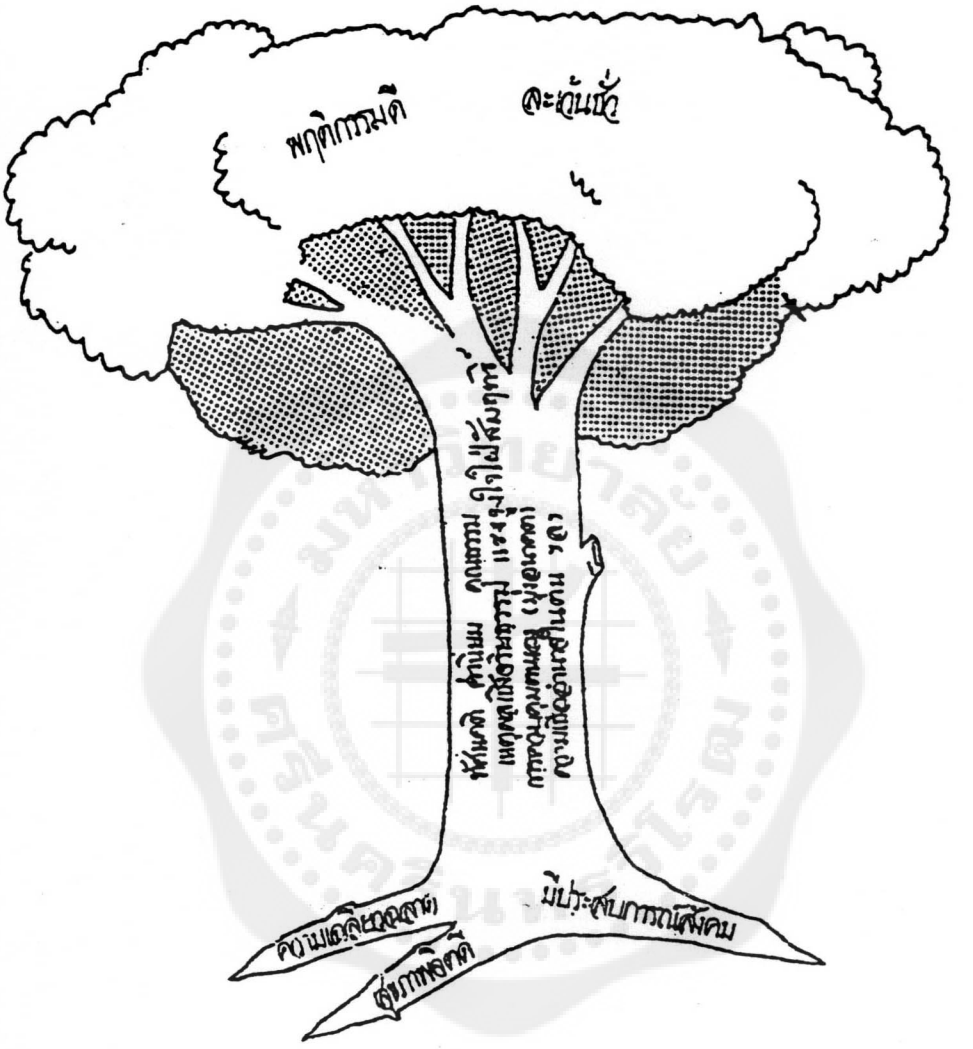

ต้นไม้จริยธรรม แสดงลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจ
ที่จะนำไปสู่พฤติกรรมทางจิตใจ

แนวทางการเสริมสร้างและปลูกฝังจริยธรรม

การเสริมสร้างจริยธรรมให้กับคนในสังคมไทย เป็นกระบวนการที่จะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องและกระทำโดยบุคคล กลุ่มคน และสถาบันต่าง ๆ ในสังคมอย่างพร้อมเพรียงกัน ตั้งแต่บุคคลในครอบครัว ในโรงเรียน ในชุมชน ไปจนถึงบุคคลในสังคมโดยส่วนรวม

แนวทางในการเสริมสร้างปลูกฝังจริยธรรมนั้น มีอยู่ด้วยกัน 4 รูปแบบ ดังต่อไปนี้ (ชัยพร วิชชาวุธ และธีระพร อุวรรณโณ. 2525 : 23-35)

1. **วิธีการกระจ่างค่านิยม** (Value Clarification หรือ VC) ซึ่งเสนอโดย รัส, ฮาร์มินและไซมอน (Raths, Harmin and Simon) ทฤษฎีนี้มีความเชื่อพื้นฐานว่า ค่านิยมเป็นหลักที่บุคคลยึดไว้เป็นมาตรฐานในการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม จุดมุ่งหมายของทฤษฎีนี้ก็คือ ให้ผู้เรียนได้ค้นพบด้วยตนเองว่าหลักการหรือมาตรฐานที่ตนยึดอยู่นั้น มีความถูกต้องเพียงใด และหลักการที่ถูกตลอดจนหลักการที่ผิดมีลักษณะอย่างไร วิธีการนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการกระจ่างแจ้งในค่านิยมของตนเอง ทำให้ผู้เรียนได้รู้จักจุดดีและจุดด้อยที่ตนมีอยู่ และจะได้หาทางรักษาส่วนที่ดีและเสริมสร้างส่วนที่ด้อยให้สมบูรณ์ขึ้น โดยใช้กระบวนการสร้างค่านิยม 7 ประการหลัก ซึ่งได้แก่

1) การเลือกการกระทำโดยอิสระ ไม่มีการบังคับ
2) การเลือกจากทางเลือกหลาย ๆ ทาง
3) เลือกโดยพิจารณาผลของทางเลือกนั้น
4) การรู้สึกภูมิใจและยินดีที่ได้เลือกกระทำ
5) ยืนยันการตัดสินใจเลือกของตนอย่างเปิดเผย
6) การกระทำตามสิ่งที่ตนตัดสินใจเลือก
7) การกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก

การปลูกฝังจริยธรรมด้วยการกระจ่างค่านิยมนี้ ได้แก่ การชี้นำโดยการตั้งคำถามหรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดฉุกคิดขึ้นมาว่า ความเชื่อ ทัศนคติ พฤติกรรมและความรู้สึกของตนที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้น เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของค่านิยมหรือจริยธรรมที่ได้กำหนดไว้หรือไม่

2. **วิธีการให้เหตุผลทางจริยธรรม** (Moral Reasoning หรือ MR) ผู้ที่เสนอทฤษฎีนี้ขึ้นมาคือ โคลเบิร์ก (Kohlberg) ซึ่งเขาเห็นว่าการอ้างเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลเป็นการแสดงถึงระดับพัฒนาการของบุคคลนั้น นอกจากนี้ยังอธิบายว่าการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาทางด้านอื่น ๆ ของบุคคลด้วย โดยเฉพาะพัฒนาการทางด้านสติปัญญา และสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ของบุคคลด้วยเช่นกัน แนวคิดพื้นฐานที่เด่นของทฤษฎีนี้ก็คือ ความเชื่อที่ว่าจริยธรรมคือกฎเกณฑ์ที่มนุษย์ใช้ตัดสินความถูกหรือความผิดของการกระทำ ความเข้าใจในกฎเกณฑ์ดังกล่าวขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งมีความสัมพันธ์กับอายุของบุคคล ดังนั้น หากยังไม่ถึงวัยอันสมควร การเสริมสร้างจริยธรรมบางลักษณะจึงไม่อาจกระทำได้ กิจกรรมหลักที่นักทฤษฎีกลุ่มนี้ใช้ในการเสริมสร้างจริยธรรมให้เกิดขึ้นก็คือ การอภิปรายแลกเปลี่ยนทัศนะซึ่งกันและกัน โดยสิ่งที่นำมาอภิปรายกันจะไม่มีการตัดสินความผิดหรือถูก จุดเน้นอยู่ที่การให้เหตุผลทางจริยธรรมได้ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์หนึ่ง ๆ

3. **วิธีการปรับพฤติกรรม** (Behavior Modification หรือ BM) นักทฤษฎีกลุ่มนี้ได้ประยุกต์เอาทฤษฎีการเสริมแรงของสกินเนอร์ (Skinner) มาใช้ในการปรับพฤติกรรมของบุคคลให้เป็นไปในแนวทางที่ต้องการโดยความเชื่อพื้นฐานที่ว่า มนุษย์ถูกควบคุมโดยการเสริมแรงหรือการลงโทษ หากมีการแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาและได้รับการเสริมแรงในทางบวก บุคคลก็มีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นได้อีก ในทางตรงข้าม ถ้าการแสดงพฤติกรรมได้รับการเสริมแรงในทางลบ พฤติกรรมนั้นก็จะค่อย ๆ หดหายไป แนวความคิดของนักทฤษฎีกลุ่มนี้จึงตั้งอยู่บนหลักการที่ว่า "การเรียนรู้ย่อมนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม" ดังนั้น หากต้องการเสริมสร้างพฤติกรรมจริยธรรมที่ต้องการก็จะใช้วิธีการเสริมแรงในทางบวก และการขจัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ก็จะต้องเสริมแรงในทางลบ

4. **วิธีการเรียนรู้ทางสังคม** (Social Learning หรือ SL) ทฤษฎีนี้เสนอโดยแบนดูรา (Bandura) ถือว่าจริยธรรมเป็นความเข้าใจกฎเกณฑ์ที่ใช้สำหรับประเมินความถูก ความผิด ของพฤติกรรมของคน ซึ่งความเข้าใจกฎเกณฑ์ดังกล่าวนั้นเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ของบุคคลในสังคม

แนวความคิดพื้นฐานของนักทฤษฎีกลุ่มนี้ เชื่อว่า การเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนหนึ่งเกิดจากประสบการณ์ตรงของตนเอง อีกส่วนหนึ่งเกิดจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่น และอีกกลุ่มหนึ่งเกิดจากการฟังคำบอกเล่า และจากการอ่านสารบันทึกของผู้อื่น ซึ่งการเรียนรู้ประเภทหลังนี้ ช่วยให้มีความรู้ว่าอะไรคืออะไร และการเรียนรู้เป็นไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ผลของการเรียนรู้จะทำให้เกิดความเชื่อและความเข้าใจว่าอะไรสัมพันธ์กับอะไรอย่างไร โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและผลของพฤติกรรมนั้น ๆ ซึ่งความเชื่อของมนุษย์ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเป็นจริงเสมอไป ทั้งนี้เพราะข้อจำกัดในการสังเกตและการคิดรวมทั้งความซับซ้อนของความสัมพันธ์ก็มีอยู่มาก

หลักการเสริมสร้างปลูกฝังจริยธรรมตามวิธีการของทฤษฎีนี้จึงต้องจัดประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อว่า พฤติกรรมอะไรจะนำไปสู่ผลกรรมอะไรและผลกรรมนั้นน่าปรารถนาเพียงไร โดยการจัดเงื่อนไขสิ่งแวดล้อมเพื่อสอนให้เกิดการเรียนรู้ได้นั้น ต้องจัดให้สอดคล้องกันทั้งประสบการณ์ตรง ตัวอย่างและคำบอก อาจจัดโดยใช้วิธีการสร้างเงื่อนไขและการเสริมแรง อาจอภิปรายหาเหตุผลหรือการยกตัวอย่างการปฏิบัติจริงอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้

มาตรการในการอบรมปลูกฝังจริยธรรม

คณะอนุกรรมการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม (2535 : 27) ได้เสนอมาตรการในการอบรมปลูกฝังจริยธรรมให้แก่เด็กในสถาบันการศึกษา ดังนี้

1. ปรับปรุงหลักสูตรการปลูกฝังอบรมจริยธรรมที่เหมาะสมกับวัยของเด็กและพัฒนาวิธีการสอนให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ พัฒนาและปรับปรุงวิธีประเมินผลให้สามารถวัดพัฒนาการทางจริยธรรมได้อย่างแท้จริง

2. จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก จัดให้เด็กได้ปฏิบัติตามคุณธรรมจริยธรรมที่ปลูกฝังในกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ

3. ควรมีบุคลากรทางศาสนาช่วยในการปลูกฝังจริยธรรมในสถานศึกษา

4. หลักสูตรการฝึกหัดครูควรเพิ่มวิชาทางจิตวิทยาและพฤติกรรมศาสตร์และควรมีการสอนวิชาเอกทางด้าน "การปลูกฝังอบรมจริยธรรม"

5. ควรสร้างนักวิชาการชั้นสูงที่จะทำหน้าที่วิจัย สอน และพัฒนาเยาวชนไทย อย่างมีประสิทธิภาพให้มากขึ้น

6. ควรปรับปรุงระบบการประเมินผลครู โดยเน้นการประเมินคุณภาพและปริมาณการจัดกิจกรรมการพัฒนาที่จัดให้เด็กอย่างถูกหลักวิชา ไม่เน้นเป้าหมายเชิงปริมาณและไม่เน้นการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กในทันที

7. ควรพัฒนาครูประจำการเกี่ยวกับหลักและวิธีการปลูกฝังอบรมจริยธรรม

8. ปรับปรุงสภาพแวดล้อมการทำงานของครู ลดภาระงานด้านธุรการ เพื่อให้ครูดูแลอบรมนักเรียนอย่างใกล้ชิด ให้สวัสดิการ ความช่วยเหลือและบริการต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดีของครู รวมทั้งการติดตามดูแลพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของครู เพื่อแก้ไขปรับปรุง

วิธีดำเนินการในการสร้างเสริมคุณสมบัติทางจริยธรรม

ในการเสริมสร้างคุณสมบัติทางจริยธรรมมีวิธีดำเนินการดังนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2527 : 6)

1. ในการปลูกฝังจริยธรรมควรให้เด็กเห็นความสำคัญของจริยธรรมด้วยตนเอง ให้เห็นว่าสิ่งที่เรียนนั้นช่วยตัวเองและสังคมได้

2. การสอนต้องกระตุ้นให้นักเรียนได้คิด ดังนั้นจึงควรเรียงลำดับสิ่งที่สอนให้ดี เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจสัจจธรรม ไม่เกิดความเบื่อหน่ายหรือเคลือบแคลงสงสัย

3. การสอนควรเน้นการปฏิบัติอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ เริ่มด้วยการปฏิบัติสิ่งง่าย ๆ ก่อน ให้สอดคล้องกับความต้องการและพัฒนาการของเด็ก ต้องใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัยและสภาพผู้เรียน

4. แนวการสอนโดยการใช้บุคคลเป็นตัวอย่าง เป็นแบบอย่าง ให้นักเรียนปฏิบัติตาม

5. ในการสร้างเสริมจริยธรรม ต้องมีการวัดผลอยู่เสมอ

การจัดการเรียนการสอน การปลูกฝัง และการพัฒนาจริยธรรมในโรงเรียน

การจัดการเรียนการสอนจริยศึกษาในโรงเรียน

โรงเรียนเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษาอบรมแก่เยาวชน โรงเรียนจึงเป็นแหล่งที่จะให้ความรู้ทั้งทางด้านวิชาการ และรวมถึงการปลูกฝังค่านิยม ทัศนคติที่ดี ตลอดจนการพัฒนาจิตใจของนักเรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงาม โรงเรียนจึงควรจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนบรรลุถึงจุดมุ่งหมายดังกล่าว

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (2521 : 13) ได้เสนอหลักการและวิธีการในการจัดจริยศึกษาในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ดังนี้

หลักการจัดจริยศึกษา ประกอบด้วย

1. จริยธรรมเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ทุกคนจะต้องเรียนรู้และปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ

2. การจัดจริยศึกษาจะต้องดำเนินการทั้งในการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ข้อปฏิบัติของผู้บริหาร ครู อาจารย์ นักเรียนและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ในโรงเรียน ระเบียบของโรงเรียน จัดการเรียนการสอนจริยศึกษาให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ และมีความสัมพันธ์กับสังคม

3. การสอนจริยศึกษาต้องให้ผสมผสานอยู่ในทุกวิชาและในทุกกิจกรรมของโรงเรียน

4. การพัฒนาบุคลิกภาพ ต้องยึดหลักจริยธรรมเป็นแนวปฏิบัติให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมไทย

5. มวลชนต้องปฏิบัติตามหลักจริยธรรมคือ งดเว้นการทำชั่ว ทำความดี และทำจิตใจให้บริสุทธิ์

6. การจัดสิ่งแวดล้อมจะต้องจัดและควบคุมดูแล ให้เป็นไปในทางสนับสนุนหรือส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักจริยธรรม

วิธีการจัดจริยศึกษา ประกอบด้วย

1. จัดโรงเรียนและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการสอนจริยธรรมในโรงเรียนอย่างสืบเนื่องสม่ำเสมอ ไม่ให้มีสภาพเสื่อมโทรมขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่ว่าจะเป็นส่วนใด ที่ใดในโรงเรียน

2. หัวหน้าสถานศึกษา ครู อาจารย์และเจ้าหน้าที่ทุก ๆ คนในโรงเรียนประพฤติตนเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม และทำตามหน้าที่ของตนโดยสม่ำเสมอจนเป็นนิสัย

3. ดำเนินการอบรมสั่งสอนนักเรียนทั้งนอกและในห้องเรียนให้ประพฤติตามหลักจริยธรรมและหน้าที่ของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

4. สังคมและสิ่งแวดล้อมภายนอกโรงเรียนมีอิทธิพลในด้านจริยธรรมต่อนักเรียนมาก จึงควรจัดแนวปฏิบัติในด้านจริยธรรมภายนอกโรงเรียนโดยให้สัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนอย่างเหมาะสม

5. กำหนดระเบียบโรงเรียนในเรื่องต่างๆ ตามหลักจริยธรรม และดำเนินการให้นักเรียนถือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ โดยครูไม่ต้องพร่ำสอนและเฝ้าดู เพื่อเป็นการฝึกวินัยในตนเองของนักเรียนไปในตัวด้วย

6. การสอนจริยธรรมในห้องเรียน จะต้องมีการเรียนทฤษฎีและปฏิบัติ โดยให้ได้ปฏิบัติจริงและปฏิบัติจนเป็นนิสัยเป็นการสำคัญ

7. สอดแทรกจริยศึกษาในการสอนวิชาอื่น ๆ และการจัดกิจกรรมทุกประเภทของโรงเรียน

8. จัดให้มีอุปกรณ์การสอนจริยศึกษา กิจกรรมส่งเสริมจริยศึกษา และห้องจริยศึกษาตามความเหมาะสม

9. จัดให้มีการวัดผลและประเมินผลการจัดและการสอนจริยศึกษาทุกระยะ และนำผลการประเมินและวัดผลมาปรับปรุงการจัดและการสอนจริยศึกษาในโรงเรียนให้นักเรียนได้มีคุณสมบัติของคนไทย 10 ประการอย่างสมบูรณ์

S 344683

คุณลักษณะของคนไทย ตามหลักการวิธีการจัดจริยศึกษาและหัวข้อจริยธรรม สำหรับอบรมสั่งสอนนักเรียนของกระทรวงศึกษาธิการมี 10 ประการ (กรมศาสนา . 2521 : 1) คือ

1. มีระเบียบวินัย
2. มีความซื่อสัตย์ สุจริต และยุติธรรม
3. ขยัน ประหยัดและยึดมั่นในสัมมาอาชีพ
4. สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ
5. รู้จักคิดริเริ่ม วิจารณ์และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
6. กระตือรือร้นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย รักและเทอดทูน ชาติ ศาสนา
7. มีพลานามัยสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ
8. รู้จักพึ่งตนเองและมีอุดมคติ
9. มีความภาคภูมิและรู้จักทำนุบำรุงศิลปะวัฒนธรรมและทรัพยากรของชาติ
10. มีความเสียสละ เมตตาอารี กตัญญูกตเวที กล้าหาญและสามัคคีกัน

การปลูกฝังและพัฒนาจริยธรรมในโรงเรียน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 5-9) ให้ความเห็นว่าจริยธรรมของบุคคลมีต้นเหตุจากอิทธิพลของสังคมมากกว่าอิทธิพลทางพันธุกรรม กล่าวคือ บุคคลที่เกิดมาในแต่ละสังคมจะต้องเรียนรู้และยอมรับจริยธรรมประเพณีของสังคมอื่น ๆ ไม่มากก็น้อย ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าแหล่งกำเนิดที่สำคัญของจริยธรรมของบุคคลก็คือ สังคมหรือผู้ที่แวดล้อมนั่นเอง รากฐานการเกิดจริยธรรมจะเริ่มก่อตัวขึ้นในทารกตั้งแต่แรกเกิดด้วยการเรียนรู้เกี่ยวกับบุคคลอื่นทีละน้อยตามที่การพัฒนาทางประสาทสัมผัสต่าง ๆ จะอำนวยให้ นักทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมหลายคนเชื่อว่าการพัฒนาการทางจริยธรรมจะเกิดขึ้นในช่วงแรกของชีวิต แต่ก็มีนักทฤษฎีการเรียนรู้ซึ่งสามารถพิสูจน์ว่าลักษณะและการกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์สามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตามความเหมาะสมของสถานการณ์โดยจำกัดอายุ ถึงแม้ว่าการศึกษาจริยธรรมจะยุ่งยากซับซ้อนมากอันเป็นเหตุให้เกิดทฤษฎีและข้อคิดเห็นที่แตกต่างกันมากมาย แต่ส่วนใหญ่เห็นตรงกันในลักษณะที่สำคัญของจริยธรรมดังนี้คือ นักทฤษฎีทั้งหลายยอมรับว่าจริยธรรมของมนุษย์มีการเจริญขึ้นเป็นลำดับอย่างเห็นได้ชัด จากวัยทารกไปถึงวัยผู้ใหญ่ แม้ว่ามนุษย์จะมีการพัฒนาจริยธรรมในอัตราที่แตกต่างกัน แต่นักทฤษฎีทางจริยธรรมก็ยังเชื่อว่าการพัฒนานี้ บุคคลต่าง ๆ มีลำดับขั้นตอนเป็นแบบอย่างที่คล้ายคลึงกัน นอกจากนี้นักค้นคว้าทางจริยธรรมส่วนมากยังลงความเห็นว่า ต้นกำเนิด และแหล่งก่อให้เกิดการพัฒนาทางจริยธรรมนั้นอยู่ที่การเรียนรู้จากสังคมเป็นสำคัญ นักทฤษฎีส่วนใหญ่ยอมรับว่า จริยธรรมของบุคคลปลูกฝังมาตั้งแต่อยู่ในวัยทารกและในช่วงแรกของชีวิตนี้ เด็กจะได้รับการปลูกฝังทางจริยธรรมมากกว่าในช่วงอื่น ๆ ของชีวิต สถาบันที่มีบทบาทรับผิดชอบในการปลูกฝังจริยธรรมให้เด็กมากที่สุด คือ สถาบันครอบครัว รองลงมา คือ สถาบันการศึกษาโดยเฉพาะในช่วง 10 ปีแรกของชีวิต ได้แก่ โรงเรียนอนุบาล และประถมศึกษา นอกจากนี้ในปัจจุบันสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ก็มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของเด็กด้วย

บรรเทา กิตติศักดิ์ (ม.ป.ป : 56-57) กล่าวถึงการปลูกฝังและพัฒนาจริยธรรมในโรงเรียนนั้น มีหลักที่ควรยึดถือ 3 ประการคือ

1. ต้องให้มีการปฏิบัติมากกว่าการเรียนแต่เนื้อหา

2. จริยธรรมจะต้องสอนทุกระดับชั้นและสอดแทรกอยู่ในทุกวิชา ครูทุกคนจะต้องเข้าใจและเป็นหน้าที่ของครูทุกคน และจริยธรรมจะเกิดขึ้นได้จะต้องมีการอบรมอย่างสม่ำเสมอ

3. การประพฤติและการปฏิบัติตัวของครู ครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการปลูกฝังและพัฒนาให้แก่นักเรียน

เกียรติศักดิ์ อัชยานนท์ (2525 : 2-3) ได้กล่าวถึงการปลูกฝังสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม มีขั้นตอน ดังนี้

1. การให้ความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่จะปลูกฝังให้ผู้ได้รับการปลูกฝังสร้างเสริมได้รับรู้ หรือเข้าใจในคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่ปลูกฝังว่า คืออะไร มีลักษณะอย่างไร และมีวิธีการอย่างไรที่จะสามารถปฏิบัติตามคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมเหล่านั้นได้

2. การสร้างเจตคติและศรัทธาต่อคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่จะปลูกฝัง ผู้ที่จะได้รับการปลูกฝังสร้างเสริม ย่อมมองเห็นและยึดถือปลูกฝังสร้างเสริมเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติ หากผู้ปลูกฝังสร้างเสริมไม่ได้ทำในสิ่งที่ได้อบรมสั่งสอนแล้ว ความศรัทธาเชื่อถือในเรื่องที่ปลูกฝังสร้างเสริมก็จะหมดไป

3. การจัดกิจกรรมเพื่อการปฏิบัติจริยธรรมและค่านิยมเป็นการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ มีความสัมพันธ์กับปัญหาที่จะช่วยแก้ปัญหาทั้งส่วนตัวและส่วนรวมได้ด้วย

4. การฝึกปฏิบัติตามคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม เป็นการนำไปปฏิบัติจริง และควรปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจึงจะได้ผลดี จากขั้นตอนต่าง ๆ ในการปลูกฝังสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมดังกล่าวนับเป็นรากฐานที่ผู้ทำหน้าที่ปลูกฝังสร้างเสริมจะทำให้ผู้ที่ได้รับการปลูกฝังสร้างเสริมมีความรู้ความเข้าใจเกิดศรัทธาและมีกิจกรรมอย่างง่าย ๆ ให้ฝึกปฏิบัติ จนในที่สุดก็สามารถนำไปปฏิบัติจริงให้เกิดเป็นความรู้สึกนึกคิด และฝังรากลึกจนกลายเป็นนิสัยในการประพฤติปฏิบัติต่อไป

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาจริยธรรม ปัญหาทางจริยธรรมและแนวการแก้ไข

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาจริยธรรมในเด็ก

(คณะอนุกรรมการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม . 2535 : 22)

1. สังคมไม่เห็นคุณค่า ไม่ยกย่องสนับสนุนและปกป้องผู้มีคุณธรรมความดีงามเท่าที่ควร แต่กลับมีแนวโน้มของการยอมรับในฐานะความมั่งมี ความมีอำนาจ ความมีบารมีที่ให้คุณให้โทษ ให้ประโยชน์แก่ผู้คนได้มากกว่าการนิยมในคุณงามความดี

2. สถาบันการศึกษา ยังดำเนินการปลูกฝังอบรมจริยธรรมไม่ได้ผล ซึ่งมีปัญหาหลายลักษณะ เช่น แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ยังขาดประสิทธิภาพ วิธีการสอนไม่น่าสนใจ และวิธีการประเมินผลเน้นความรู้ ความจำ เนื่องจากครูขาดความรู้ ความเข้าใจ โดยเฉพาะในวิธีการวัดพัฒนาการทางด้านจิตใจของผู้เรียน เป็นต้น

3. ครูผู้สอนจริยธรรมมีความรู้เรื่องจริยธรรมและวิธีการจัดการเรียนการสอนไม่ดีเท่าที่ควร การสอนจริยธรรมมักจำกัดอยู่ที่ครูผู้สอนวิชาจริยศึกษาเท่านั้น

4. สถาบันศาสนายังมีบทบาทน้อยและยังขาดวิธีการเผยแพร่หลักธรรมที่มีประสิทธิภาพที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

5. สภาพแวดล้อมในสังคมทั้งที่บ้าน โรงเรียนและที่สาธารณะบั่นทอนสุขภาพร่างกายและจิตใจของเด็ก เช่น อากาศเป็นพิษ ฝุ่นละออง สภาวะความแตกแยก ความร้าวฉานในครอบครัว สภาพการทำงานนอกบ้านของพ่อแม่ทำให้ต้องห่างเหิน ไม่อาจดูแลหรือให้เวลาแก่เด็กได้ตามสมควร ระดับจริยธรรมของผู้ใหญ่ที่มีระดับต่ำและถ่ายทอดไปสู่เด็ก เป็นต้น

6. รายการต่าง ๆ ทางสื่อมวลชนในการที่จะเสริมสร้างเยาวชนและครอบครัวให้มีคุณธรรมและจริยธรรมมีน้อย

7. ผู้ใหญ่ไทยให้ความสนใจในการอบรมเด็กน้อยไป โดยเฉพาะชายไทย

8. บิดามารดาขาดความรู้ในการพัฒนาจิตใจและพฤติกรรมของเด็ก มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อบุตร และในบางกรณีบิดามารดา มีสุขภาพจิตไม่ดี เป็นเหตุให้การเลี้ยงดูเด็กขาดคุณภาพ

9. ขาดการศึกษา วิจัย พัฒนาและเผยแพร่วิธีการเรียนการสอนจริยธรรมที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านอื่น ๆ และการพัฒนาตามวัยอย่างต่อเนื่อง ทำให้สังคมขาดการรับรู้และจิตสำนึกที่จะร่วมรับผิดชอบอย่างประสานสอดคล้องให้เกิดเอกภาพและพลังอย่างแท้จริง

ปัญหาทางจริยธรรม

ปัญหาทางจริยธรรม หมายถึง สภาพการประพฤติปฏิบัติอันไม่เป็นที่ปรารถนาของสังคม จำเป็นต้องรีบแก้ไข มิฉะนั้นจะนำความเดือดร้อนมาสู่ส่วนรวม (จำนงค์ . 2540 : 11)

แผนพัฒนาจริยศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2528 : 21) ได้กล่าวถึง ปัญหาทางจริยธรรมของเยาวชนในระดับมัธยมศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหานักเรียนระดับมัธยมศึกษา ขาดระเบียบวินัยและย่อหย่อนในด้านจริยธรรม การแต่งกายไม่เรียบร้อย ก่อการทะเลาะวิวาท ติดยาเสพติด และขาดการเอาใจใส่ดูแลและให้คำแนะนำอบรมสั่งสอนจากผู้ปกครอง ครู-อาจารย์ เท่าที่ควร

2. ปัญหาเกี่ยวเนื่องกับตัวครู ครู-อาจารย์ที่มีความรู้ ความสามารถในการสอนจริยศึกษามีน้อยมาก และจำนวนครู-อาจารย์มีอัตราส่วนไม่สมดุลกับนักเรียน ขาดเทคนิคในการสอนหรือการถ่ายทอดวิชา ทำให้การจัดกิจกรรมจริยศึกษาในสถานศึกษาไม่ก้าวหน้า และบางครั้งครู-อาจารย์เป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่เด็ก

3. ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้ปกครองยังให้ความร่วมมือในการส่งเสริมจริยธรรมน้อยและบางครั้งยังส่งเสริมเด็กในทางที่ผิดด้วย

4. ปัญหาการขาดผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดี และสื่อมวลชนยังเผยแพร่ข่าวที่หมิ่นเหม่ต่อจริยธรรม โดยรัฐไม่มีมาตรการควบคุม เป็นเหตุให้เด็กและเยาวชนในระดับมัธยมศึกษาลอกเลียนแบบอย่างที่ไม่ดี ทำให้เกิดค่านิยมที่ผิดพลาดแก่เด็ก

5. ปัญหาด้านการบริหารงาน การจัดการเรียนการสอนและการส่งเสริมจริยศึกษาในโรงเรียนยังไม่เป็นเอกภาพ และขาดการร่วมมือประสานงานอย่างจริงจังของบุคลากรในสถานศึกษาในการส่งเสริมจริยศึกษา

6. ปัญหาการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ไม่เอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมจริยศึกษา ครู-อาจารย์ส่วนใหญ่มีแนวคิดและทัศนคติในเรื่องระเบียบต่าง ๆ ของโรงเรียนไม่ตรงกัน

7. ปัญหาเรื่องหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ขาดสื่อการเรียนการสอน และขาดเวลาในการฝึกอบรมจริยศึกษาแก่เด็ก สาระสำคัญของเนื้อหาจริยธรรมที่สอดแทรกในหลักสูตรยังไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมและวัยของเด็กระดับมัธยมศึกษา

สมพร เทพสิทธา (2540 : 2) กล่าวถึงปัญหาทางจริยธรรมในสังคมไทย ดังนี้

1. ปัญหาคุณธรรมและจริยธรรมในสังคมตกต่ำ ประชาชนและเยาวชนไม่เห็นความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรมเท่าที่ควร

2. ค่านิยมบางอย่างในสังคมเปลี่ยนแปลงจากการเคยยกย่องคนที่มีคุณธรรมจริยธรรม และประณามคนที่ประพฤติผิดศีลธรรมทุจริตคดโกง เป็นยกย่องคนที่มีเงิน คนที่มีตำแหน่งสูง มีอำนาจ วาสนา มีชื่อเสียง แม้คนเหล่านั้นจะประพฤติผิดศีลธรรม ขาดจริยธรรม ได้เงินมาโดยทางทุจริต

3. ยุคความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร คนไทยจำนวนไม่น้อยตกเป็นเหยื่อของข้อมูลข่าวสารและการโฆษณา ลุ่มหลงในวัฒนธรรมและค่านิยมต่างประเทศ ไม่สนใจคำสอนของศาสนาและวัฒนธรรมไทย ทำให้ขาดจริยธรรม

4. คนนิยมในวัตถุ ทำให้แสวงหาแต่ความสุขทางวัตถุ คนจึงมีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น ขาดความเอื้ออาทร ไม่เชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ไม่เชื่อเรื่องการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

แนวการแก้ไขปัญหาทางจริยธรรมในสังคมไทย

การแก้ไขปัญหาทางจริยธรรมในสังคมไทย (ดวงเดือน . 2530 : 116-122) ดำเนินการได้ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม เพื่อให้สามารถควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ได้ เพื่อบังคับหรือส่งเสริมให้คนทำดีละเว้นความชั่ว

2. การพัฒนาจริยธรรมของบุคคลตามแนวของนักจิตวิทยาสังคม เช่น บราวน์ (Brown) เขาเห็นว่าจริยธรรมและสังคมนั้นเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จริยธรรมของบุคคลอาจเปลี่ยนแปลงได้เองตามธรรมชาติเนื่องจากสาเหตุ 3 ประการคือ การเปลี่ยนแปลงเพราะความขัดแย้งที่เกิดภายในจิตใจของบุคคล เพราะได้รับอิทธิพลของจริยธรรมจากสังคมอื่น และเพราะบุคคลตกไปอยู่ในสถาการณ์ที่แปลกและใหม่ บราวน์มีความเห็นว่า จริยธรรมมี 3 มิติ คือ ความรู้ ความรู้สึกและการกระทำ ซึ่งเกิดขึ้นได้โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ 4 ประเภท คือ การเรียนรู้เชิงการรู้ การเรียนรู้แบบเสริมแรง การเรียนรู้แบบทดแทนสิ่งเร้า และการเลียนแบบ ดังนั้นทัศนคติเกี่ยวกับคุณธรรมและทุษกรรม ควรใช้วิธีการปลูกฝังและ

เปลี่ยนแปลงด้วยกระบวนการเรียนรู้เชิงการรู้ และพฤติกรรมทางจริยธรรมใช้วิธีการปลูกฝังและเปลี่ยนแปลงด้วยการเลียนแบบและการได้รับการเสริมแรง

3. การศึกษาวิจัยจริยธรรม เพื่อการเข้าใจจิตลักษณะที่สำคัญของคนไทยและเพื่อเป็นแนวทางของการให้จริยศึกษาแก่เยาวชนไทย การศึกษาวิจัยเป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อที่จะให้ได้ข้อมูลที่ตรงต่อความเป็นจริงมากที่สุด และมีอคติของผู้ศึกษาเข้าไปเจือปนน้อยที่สุด

พระสงฆ์กับการจัดการศึกษา

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 81 "รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม..." พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจึงเกิดขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำศาสนธรรมสู่กระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรม

การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ (รายงานปฏิรูปการศึกษาไทย. 2544 : 1) แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การศาสนศึกษา เป็นการจัดการศึกษาให้แก่ศาสนทายาท ได้แก่ การศึกษาพระปริยัติธรรม

2. การศึกษาสงเคราะห์ เป็นการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนทั่วไป ได้แก่ การจัดศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ การจัดศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ธรรมศึกษา โรงเรียนการกุศลของวัด เป็นต้น

กลุ่มงานศาสนา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในฐานะหน่วยงานที่จะมีส่วนร่วมสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถาบันศาสนา จึงได้ดำเนินงาน ดังนี้

1. ด้านวิชาการ ประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสถาบันศาสนากับการจัดการศึกษา จัดทำนโยบายด้านศาสนากับการศึกษา ศึกษาวิจัย สร้างองค์ความรู้ทางศาสนา ได้แก่ โครงการสถาบันศาสนากับพันธกิจทางการศึกษาในประเทศไทย โครงการศึกษาภารกิจ 6 ด้านของคณะสงฆ์ โครงการกรณีศึกษาความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจของวัดไทยมัสยิดและวัดฮินดู โครงการศึกษาแนวทางพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา โครงการศึกษาแนวทางพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ โครงการจัดการศึกษาผ่านกระบวนการเรียนรู้ของต่างประเทศ และโครงการแม่ชีกับภารกิจทางการศึกษาในประเทศไทย

2. ด้านเผยแพร่ผลงาน ประชาสัมพันธ์ทางสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและความชัดเจนเกี่ยวกับบทบาทสำคัญของสถาบันศาสนากับการจัดการศึกษา

พร้อมร่วมกับหน่วยงานของรัฐกำหนดแนวทางการสนับสนุน ดังนี้ ร่วมกับคณะสงฆ์ให้มีการจัดทำกฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ตามมาตรา 12 กำหนดสาระสนับสนุนการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไว้ในแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2549 แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน แผนพัฒนาการอุดมศึกษา และแผนพัฒนาการศาสนาและวัฒนธรรม ให้สอดคล้องกันในแต่ละระดับการศึกษา จัดตั้งงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ที่เหมาะสมและ

สอดคล้องกับ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ วิจัยและพัฒนาการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ วัด ผู้บริหารและครู เพื่อให้ได้องค์ความรู้เพื่อการสนับสนุน ส่งเสริมการจัดการศึกษาของสงฆ์ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยจะมีการวิจัยและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนด้านศาสนาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ศึกษารูปแบบและแนวทางการจัดการศึกษาของสถาบันศาสนาเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการศึกษา ศึกษารูปแบบและแนวทางการระดมทรัพยากรของสถาบันศาสนาเพื่อการศึกษา และประเมินผลการดำเนินงานด้านศาสนาต่อไป

วัดชลประทานฯ กับภารกิจสำคัญ สร้างเยาวชนคนรุ่นใหม่ให้มีคุณธรรม

(รายงานปฏิรูปการศึกษาไทย . 2544 : 2)

วัดชลประทานรังสฤษฎ์ อ.ปากเกร็ด นนทบุรี เป็นวัดหนึ่งในหลาย ๆ วัดที่ได้ดำเนินการปฏิบัติภารกิจประสบความสำเร็จ มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคมว่าเป็นวัดที่ดำเนินภารกิจเพื่อมุ่งสร้างทางธรรมะเป็นอเนกประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งศักยภาพและอัจฉริยภาพของเจ้าอาวาส พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ซึ่งเป็นพระที่มีภูมิรู้ทางธรรมอย่างกว้างขวาง นอกจากจะมีผลงานดีเด่นในด้านการเผยแพร่ทางพุทธศาสนาแล้ว ด้านการศึกษาสงเคราะห์ทางวัดยังให้ความสำคัญควบคู่กันไป เพราะเล็งเห็นว่าสังคมจะอยู่ได้ คนในสังคมต้องมีคุณธรรมจริยธรรม

พระมหาทวีป กตปุญโญ (หนูด้วง) เลขานุการวัดชลประทานฯ กล่าวว่า วัดจะมีการผลิตพระภิกษุสามเณรให้มีความรู้คู่คุณธรรมและจริยธรรม พร้อมส่งไปให้ความรู้กับนักเรียนตามโรงเรียนต่าง ๆ โดยจะเน้นเรื่องการสอนธรรมะและการฝึกนั่งสมาธิ เด็กจะได้รับประโยชน์ค่อนข้างมาก มีการเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นและทุกคนยังให้ความร่วมมือด้วยดีอีกด้วย ทางวัดยังมีการอบรมพระนักเผยแพร่ ปีละ 1 ครั้ง เรียกว่าเทศกาลอบรมธรรมะทายาท โดยจะมีพระสงฆ์เข้ามาอบรมแต่ละครั้งจังหวัดละ 1 รูป ทั่วประเทศประมาณ 1,000-1,200 รูป เดือนแรกเป็นการสงเคราะห์ให้พระเข้าถึงความดีตามหลักพุทธศาสนาก่อนเป็นเบื้องต้น หลังจากนั้นจะมีการฝึกภาวนา สมถะ วิปัสสนา เดือนที่ 2 เป็นการบรรยายธรรมะ พระธรรมเทศนา พร้อมสอนเทคนิควิธีการนำไปเผยแพร่ให้กับญาติโยมต่อไป

ทางวัดมีโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2512 ซึ่งจะมีครู พระและฆราวาสมาช่วยอบรมสั่งสอน อาทิตย์หนึ่งจะมีญาติโยมเข้ามาฟังประมาณ 1,500 คน การสอนจะต้องใช้ภาษาง่าย ๆ ร่วมสมัย เพราะวิถีชีวิตของคนเราทุกคนจะสอดคล้องกับหลักพระพุทธศาสนา จริง ๆ แล้วสังคมไทยไม่ได้ขาดคนที่มีความรู้ มีศีลธรรม แต่ขาดนักปฏิบัติธรรมที่ต้องใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหา

มีการจัดทำค่ายคุณธรรม โดยจะเปิดให้โรงเรียนต่าง ๆ สมัครเข้ามา เข้าค่ายครั้งละ 2-3 วัน แต่ละวันเราใช้วิธีแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละประมาณ 10 คน เพื่อสะดวกต่อการเรียนรู้ หลังจากนั้นให้เด็กถ่ายทอดหรือเขียนความในใจของตัวเองออกมาว่าขณะนี้ตัวเองมีปัญหาหรือมีความสับสนวุ่นวายอะไร อยากให้ครู เพื่อน ๆ ช่วยเหลืออะไร ภายใต้หัวข้อที่ว่า “อยากลืมกลับใจ” ทำให้เราเห็นและรู้ข้อมูลพื้นฐานของเด็กก่อนนำไปสู่การเรียนรู้ที่แท้จริงในแต่ละระดับ

หลักสูตรการเรียนการสอนแต่ละครั้ง เราจะมีการประชุมร่วมกันก่อนว่าจะสอนอะไร ให้สาระอะไรบ้าง กลุ่มเป้าหมายผู้เรียนอยู่ในระดับชั้นอะไร ทั้งนี้เพื่อให้การถ่ายทอดสอดคล้องและตรงกับสภาพความเป็นจริงของกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด รูปแบบการเรียนเราจะใช้วิธีกระจายไปเรียนตามจุดต่าง ๆ ภายในบริเวณวัด โดยจะมีพระเข้าไปพูดคุยแก้ปัญหา แนะแนวทางให้ในแต่ละกลุ่มเด็กจะได้สัมผัสและใกล้ชิดกับพระมากที่สุด พร้อมใช้สื่อช่วยสอนที่วัดทำขึ้นมาเองประกอบการเรียนการสอน ธรรมชาติของเด็ก เด็กจะชอบธรรมะ ไม่ใช่เบื่อธรรมะ อย่างที่เราเข้าใจกัน สังคมไทยไม่ได้ขาดคนศรัทธาธรรมะ แต่ขาดคนที่สอนธรรมะต่างหาก

นอกจากวัดจะจัดค่ายดังกล่าวแล้ว บางครั้งพระก็จะเข้าไปช่วยสอนธรรมะที่โรงเรียน โดยเฉพาะในละแวกใกล้วัด หรือบางครั้งครูก็จะพาเด็กเข้ามาเรียนในวัด มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันตลอดเวลา แม้ในปัจจุบันเราจะรณรงค์ให้คนเข้าวัดมากขึ้น แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นวัดเองก็ต้องสร้างคุณภาพในวัดของตัวเองให้ดีเสียก่อน ต้องเตรียมบุคลากร จัดอบรมให้ความรู้สร้างความเข้าใจกับพระในวัด เราควรเน้นการสร้างธรรมะมากกว่าการสร้างวัตถุหรือพิธีกรรมต่าง ๆ อย่างที่เป็นอยู่ อีกบทบาทหนึ่งของวัดกับการเข้ามามีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนให้กับประชาชนและชุมชนใกล้เคียง

โครงการค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

ประจำปีการศึกษา 2546

---

1. ชื่อโครงการ โครงการค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2. นโยบายของโรงเรียน นโยบายด้านการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

3. ผู้รับผิดชอบ คณะกรรมการฝ่ายปกครอง โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

4. หลักการและเหตุผล

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมต่าง ๆ และกำลังจะเป็นเยาวชนวัยรุ่นตอนปลายที่จะต้องไปดำเนินชีวิตในสังคมต่อไป โครงการอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต จึงเป็นโครงการหนึ่งที่ฝ่ายปกครองเห็นว่ามีประโยชน์ต่อการพัฒนาจิตใจ คุณธรรม การศึกษาเล่าเรียน และการดำเนินชีวิตประจำวัน เพราะเป็นการประยุกต์นำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาปรับให้เข้ากับพฤติกรรมของวัยรุ่น ให้รู้จักคุณของบิดามารดา การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ การมีวินัยในตัวเอง การไม่นำพาตนเองเข้าไปมั่วสุมกับอบายมุข สิ่งเสพติด มีศีล สมาธิ ปัญญา และรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสังคมยุคปัจจุบันได้อย่างเป็นสุข

5. วัตถุประสงค์

5.1 เพื่อปลูกฝังศรัทธาในพระพุทธศาสนา

5.2 เพื่อให้ตระหนักถึงคุณค่าของการเกิดมาเป็นมนุษย์

5.3 เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสได้เรียนรู้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

5.4 เพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้ศีล สมาธิ และปัญญา ในการปรับตัวอย่างเหมาะสมกับวัฒนธรรมและสภาพสังคมปัจจุบัน

5.5 เพื่อให้นักเรียนรู้จักใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

5.6 เพื่อปลูกฝังคุณธรรม ๔ ประการ และค่านิยมพื้นฐาน ๕ ประการ

5.7 เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

6. วิธีดำเนินการ

6.1 ประชุมกรรมการฝ่ายปกครองเพื่อวางแผนและดำเนินการ

6.2 สำรวจสถานที่วัดปัญญานันทารามและทำหนังสือจอง

6.3 เสนอโครงการเพื่อขออนุมัติจากฝ่ายบริหาร

6.4 ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและบุคคลที่จะไปร่วมโครงการ

6.5 กำหนดระยะเวลา แผนงาน (แบ่งกลุ่มปฏิบัติเป็นฐาน โดยประสานงานกับทางวัด) และดำเนินงานตามโครงการ

6.6 ประเมินผลการเข้าค่ายอบรม โดยใช้แบบประเมินทั้งนักเรียน อาจารย์และผู้ปกครอง

6.7 สรุปผลโครงการค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

7. ระยะเวลาดำเนินการ

วันที่ 28-30 กรกฎาคม 2546

8. สถานที่

วัดปัญญานันทาราม ต.คลองหก อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี

9. งบประมาณ

9.1 ค่ารถปรับอากาศ 6 คัน ๆ ละ 5,000 บาท รวมเป็นเงิน 30,000 บาท (ขออนุมัติจากโรงเรียน)

9.2 เงินบริจาควัดเป็นค่าอาหาร ที่พัก ค่าสาธารณูปโภค และอื่น ๆ ได้รับการสนับสนุนจากเงินบริจาคของนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้มีจิตศรัทธา และเงินสมทบจากโรงเรียน

9.3 เบ็ดเตล็ด 3,000 บาท (ขออนุมัติจากโรงเรียน) รวมเงินที่ขออนุมัติจากทางโรงเรียน 33,000 บาท (สามหมื่นสามพันบาทถ้วน)

10. การประเมินผล

10.1 จากการสังเกตและสัมภาษณ์นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

10.2 สรุปข้อเขียน "บทความประทับใจ" หลังการเข้าค่าย

10.3 จากแบบสอบถามนักเรียนและอาจารย์ที่เข้าร่วมโครงการ

10.4 จากแบบสอบถามอาจารย์ประจำวิชา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

10.5 จากแบบสอบถามผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

11. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

11.1 <u>ด้านปริมาณ</u> นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 264 คน เป็นนักเรียนชาย 122 คน และ นักเรียนหญิง 142 คน เข้าร่วมโครงการ

11.2 <u>ด้านคุณภาพ</u> นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 264 คน ที่ผ่านการเข้าค่ายอบรมแล้ว มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น เป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรม สามารถนำประสบการณ์ไปใช้ในการเรียนและการปรับตัวในชีวิตประจำวันได้ดี

(.....)

รองผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง

ผู้เสนอโครงการ

(.....)

ผู้อำนวยการ

ผู้อนุมัติโครงการ

กำหนดการ

เข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
ณ วัดปัญญานันทาราม ต.คลองหก อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี
ระหว่างวันที่ 28-30 กรกฎาคม 2546

วันจันทร์ที่ 28 กรกฎาคม 2546

07.30 น.	เรียกรวมที่โรงฝึกพละของโรงเรียน
08.00 น.	รถออกจากโรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
10.00 น.	ถึงวัดปัญญานันทาราม - ทำกิจส่วนตัว - เข้าสู่ที่พัก
10.30 น.	พิธีเปิดการอบรม - ประธานจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย - กล่าวคำบูชาพระรัตนตรัย - บอกจุดมุ่งหมายของการอบรม
12.00 น.	รับประทานอาหาร
12.40 น.	เตรียมตัวเข้าสู่ที่ประชุม
13.00 น.	แนะนำคณะพระอาจารย์
13.30 น.	ศึกษาธรรมะจากคณะพระอาจารย์ 4 ฐาน เรื่อง การเตรียมตนเป็นคนดี - อยู่ร่วมกันจะปฏิบัติตนอย่างไร - งามทุกวัย และศาสนพิธีที่ควรรู้ (มารยาท-ศาสนพิธี) - เกียรติของความเป็นมนุษย์ (ระเบียบวินัย-ความรับผิดชอบ) - จิตตภาวนาศึกษา ฝึกจิตให้สงบและเจริญปัญญา
16.30 น.	พักอาบน้ำ ทำกิจส่วนตัว
17.30 น.	ดื่มน้ำปานะ
18.00 น.	ทำวัตร / เจริญจิตตภาวนา
19.30 น.	ธรรมบรรยายเรื่อง "เยาวชนยุคใหม่สนใจปฏิบัติธรรม"
21.30 น.	พักผ่อนอย่างมีสติ

วันอังคารที่ 29 กรกฎาคม 2546

04.00 น.	ระฆังสัญญาณตื่น/ ทำกิจส่วนตัว
04.30 น.	ทำวัตร / เจริญจิตตภาวนา / บริหารกาย-จิต
06.00 น.	สดชื่นยามเช้า ณ วัดปัญญานันทาราม
06.40 น.	พักอาบน้ำ/ ทำกิจส่วนตัว

07.30 น.	รับประทานอาหาร
08.40 น.	เข้าสู่ที่ประชุม
09.00 น.	ธรรมบรรยายเรื่อง "ทางแห่งความดี"
10.00 น.	สนทนาอย่างกัลยาณมิตร (สาระธรรม ถาม-ตอบ)
11.00 น.	รับประทานอาหาร
12.00 น.	พักอย่างมีสติ
12.50 น.	เข้าสู่ที่ประชุม
13.30 น.	ศึกษาธรรมะจากคณะพระอาจารย์ 4 ฐาน เรื่อง น่ารู้รอบตัว - พระคุณพ่อแม่ - ครู คือผู้ลิขิตชีวิต - เอกลักษณ์ของความเป็นมนุษย์ (5 ดี เพื่อชีวิต) - บันทึกธรรม
16.30 น.	พักอาบน้ำ/ ทำกิจส่วนตัว
17.30 น.	ดื่มน้ำปานะ
18.00 น.	ทำวัตร / เจริญจิตตภาวนา
19.20น.	รายการ "สาระของความเป็นมนุษย์"
20.20 น.	กิจกรรมสู่ความเป็นผู้เจริญปัญญา (พิธีสู่ความเป็นพุทธบุตร)
21.20 น.	พักผ่อนอย่างมีสติ

<u>วันพุธที่ 30 กรกฎาคม 2546</u>

04.00 น.	ระฆังสัญญาณตื่น/ ทำกิจส่วนตัว
04.30 น.	ทำวัตร / เจริญจิตตภาวนา
06.00 น.	สดชื่นยามเช้า ณ วัดปัญญานันทาราม
07.00 น.	พักอาบน้ำ/ ทำกิจส่วนตัว
07.30 น.	รับประทานอาหาร
08.30 น.	เข้าสู่ที่ประชุม
08.40 น.	ธรรมบรรยายเรื่อง "ทางรอดของชีวิต"
09.40 น.	เขียนบทความเรื่อง "ความประทับใจ"
11.00 น.	พิธีอธิษฐานจิต เพื่อชีวิตใหม่
12.00 น.	รับประทานอาหาร
12.40 น.	เก็บสัมภาระเตรียมขึ้นรถ
13.00 น.	ออกเดินทางจากวัดปัญญานันทาราม
16.00 น.	ถึงโรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) โดยสวัสดิภาพ

สิ่งที่ต้องนำไป

1. อุปกรณ์อาบน้ำ ผ้าเช็ดตัว
2. ผ้าผลัดอาบน้ำ (นักเรียนหญิง - ผ้าถุง , นักเรียนชาย - ผ้าขาวม้า)
3. ของใช้ส่วนตัว และยาประจำตัว
4. รองเท้าฟองน้ำ 1 คู่
5. ไฟฉาย 1 กระบอก
6. ชุดนักเรียน 1 – 2 ชุด (ใส่ไปและกลับ)
7. ชุดลำลอง 3 - 5 ชุด สีขาว ไม่รัดรูปหรือบางเกินไป (กางเกง กระโปรง เสื้อพละ)

สิ่งที่ห้ามนำไป

1. ของมีค่า และเครื่องประดับ
2. เครื่องเล่น เครื่องเสียง และเครื่องดนตรีทุกชนิด
3. เครื่องมือสื่อสารทุกชนิด
4. อุปกรณ์การพนันทุกชนิด
5. อาวุธและของมีคมทุกชนิด
6. บุหรี่ สิ่งเสพติด และของมึนเมาทุกชนิด
7. ของขบเคี้ยว ขนม และอาหารทุกชนิด (ถือศีล 8)
8. กางเกงยีนส์และกางเกงขาสั้น (เฉพาะนักเรียนหญิง)
9. สิ่งที่ผิดระเบียบของโรงเรียนทุกชนิด

เอกสารประกอบการเข้าร่วมกิจกรรมของคณะครูอาจารย์

1. ดูแลนักเรียนให้เข้าร่วมกิจกรรมตรงตามกำหนดเวลา
2. เข้าร่วมกิจกรรมสำคัญได้แก่ พิธีปฐมนิเทศ พิธีสู่ความเป็นพุทธบุตร พิธีอธิษฐานจิตเพื่อชีวิตใหม่
3. นำนักเรียนบำเพ็ญบารมีหลังทำวัตรตอนเช้า โดยแบ่งคณะครูไปตามกลุ่มนักเรียนตามจุดต่าง ๆ
4. เดินจงกรมในวิถีแห่งสติไปพร้อมกับนักเรียน โดยแบ่งระยะเพื่อช่วยดูแลนักเรียนตามความเหมาะสม เวลา 15.30 – 16.20 น.
5. ดูแลนักเรียนให้จดบันทึกสุภาษิตตามต้นไม้ในช่วงเวลา (รื่นรมย์ได้ร่วมปัญญานันทาราม) และช่วยตรวจสมุดบันทึกของนักเรียน โดยถือว่าเป็นงานส่งส่วนหนึ่งของการมาเข้าค่าย
6. ดูแลนักเรียนเกี่ยวกับการจัดอุปกรณ์รับประทานอาหาร
7. ดูแลนักเรียนให้ทิ้งเศษอาหาร จัดแถวล้างจาน ล้างแก้วน้ำ และเก็บสิ่งของให้เข้าที่
8. ดูแลนักเรียนในช่วงเวลาอาบน้ำให้เรียบร้อย ไม่เสียงดัง ไม่เล่นกัน
9. ดูแลนักเรียนในการเข้านอนหลังเลิกกิจกรรมทุกคืน และเปิด – ปิดไฟตามกำหนดเวลา
10. ดูแลนักเรียนทำความสะอาดหอพักทั้ง 4 หลัง ห้องน้ำ 2 หลัง ในวันสุดท้าย
11. จัดเก็บอุปกรณ์การนอนและนำหมอน เสื่อ มาวางไว้ในชั้นอย่างเรียบร้อย
    (หมอนอยู่ชั้นบนเรียง 10 แถว ๆ ละ 4 ใบ เสื่อพับเป็น 2 ทบ วางซ้อนกันบริเวณชั้นล่าง)
12. คัดเลือกบทความของนักเรียน ตามประเภทต่างๆ ประเภทละ 7 ใบ
    (พระคุณพ่อแม่ 7, เข้าค่าย 7, พระคุณครู 7) แล้วส่งให้พระอาจารย์พิจารณาคัดเลือกอีกครั้งหนึ่ง

กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ตอนเช้าภายในวัด

กลุ่มที่	ทำอะไร	ที่ไหน	ใครดูแล
กลุ่ม 1-2	- กวาด ถู ที่พัก - เก็บเศษขยะรอบอาคารที่พัก กวาดหยากไย่ / พับเสื่อ / เก็บหมอน - เก็บกระเป๋าวางไว้ที่ชั้นวาง - เช็ดที่วางรองเท้า / ล้างที่น้ำดื่ม - ล้างห้องน้ำชาย - หญิง	**หอพัก 1-4**	ครู 2 ท่าน
กลุ่ม 3-4	- กวาดส่วนกลางลานหินโค้ง - กวาดด้านหลังลานหินโค้ง - กวาดทางเดินไปที่พัก - เช็ดถูหินโค้ง / และหน้าพระประธาน	**ลานหินโค้ง**	พระ+ครู
กลุ่ม 5	- ทำความสะอาด กวาด ถูพื้นอาคาร ที่วางอาหาร / และหน้าพระประธาน - ตั้งแก้วน้ำตามกลุ่ม / กรอกน้ำใส่กา - กวาดขยะรอบอาคาร / ที่จอดรถ	**โรงอาหาร**	พระ+ครู
กลุ่ม 6	- ช่วยเหลือแม่ครัวทำงาน - ล้างห้องน้ำชาย - หญิง - ขนย้ายอาหาร / เตรียมจาน - ช้อน	**โรงครัว**	พระ+ครู
กลุ่ม 7	- กวาดเช็ดถูสำนักงาน / ศาลาจาก - ทำความสะอาดห้องน้ำและรอบบริเวณ - รดน้ำต้นไม้ / กวาดเช็ดถูบริเวณกุฏิหลวงพ่อปัญญาฯ	**สำนักงาน**	พระ+ครู
กลุ่ม 8	- เก็บอาสนะไปสะบัด / และสะบัดผ้าเช็ดเท้า - กวาดอาคารชั้นที่ 1 และเช็ดหน้าพระประธาน - กวาดชั้นที่ 2 / บันไดซ้ายขวา	**อาคารเฉลิมฯ**	ครู
กลุ่ม 9	- ทำความสะอาดบนพระอุโบสถ - ถอนหญ้า / กวาดทางเดินรอบโบสถ์ - กวาดทางเดินสวนสาละ - กวาดบริเวณอาคารสุญญตา	**พระอุโบสถ**	พระอาจารย์
กลุ่ม 10	- ถอนหญ้า - เก็บขยะบริเวณทั่วไป - เก็บพริก / ผัก - ช่วยงานทั่วไป	สวนสมุนไพร	พระ+ครู

คุณภาพชีวิต

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และยกระดับคุณภาพชีวิต

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (สวาท เสนาณรงค์ . 2541 : 258 – 263) คือการที่ทำให้มนุษย์มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพในด้านการทำงานเพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ รวมทั้งการมีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์และมีคุณธรรม ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และยกระดับคุณภาพชีวิตนั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ประชาชนได้รับสิ่งจำเป็นพื้นฐานหรือสาธารณสุขมูลฐาน 8 หมวด อย่างทั่วถึง ซึ่งสิ่งจำเป็นพื้นฐานหมวดหนึ่งใน 8 หมวด คือ การพัฒนาจิตใจให้ดีขึ้น การพัฒนาคนให้มีคุณธรรม

การพัฒนาคนให้มีคุณธรรม เนื่องจากสังคมปัจจุบันมีปัญหาหลายประการ ซึ่งมีสาเหตุมาจากความไม่มั่นคงของสถาบันครอบครัว เนื่องจากครอบครัวมีขนาดเล็กลงและมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น และสภาพทางเศรษฐกิจทำให้สามีภรรยาต้องทำงานนอกบ้าน เกิดการหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ ก่อให้ปัญหาเด็กขาดความอบอุ่นในครอบครัวส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ประกอบกับผลกระทบจากการพัฒนาประเทศอย่างรวดเร็ว มีการอพยพของประชาชนในชนบทเข้าสู่เมืองมากขึ้นเกิดชุมชนแออัด จึงก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ปัญหายาเสพติด ปัญหาโสเภณี ปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งจะมีผลกระทบต่อวิถีชีวิต ค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีงามของไทย จึงควรมีแนวดำเนินการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมดังนี้

1. ให้บ้าน วัด โรงเรียน ชุมชน สถาบันต่าง ๆ มีบทบาทในกระบวนการพัฒนาจิตใจ เช่น รณรงค์ให้บิดามารดารับผิดชอบต่อครอบครัว ให้คำปรึกษาแนะนำในการครองเรือน การแก้ปัญหาชีวิตคู่ และการอบรมเลี้ยงดูเด็กเพื่อให้สถาบันครอบครัวมีความมั่นคง

2. ปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอน โดยการสอดแทรกคุณค่าด้านคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่ดีงาม

3. พัฒนาสิ่งแวดล้อมทางสังคมให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาจิตใจและสร้างค่านิยมที่ดีงาม เช่น ให้ผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กในทางด้านจริยธรรมและวัฒนธรรม ยกย่องคนดีมีคุณธรรมโดยการสนับสนุนและประกาศเกียรติคุณคนดีในทุกสาขาอาชีพ จัดให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจเป็นการสร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ดี เช่น สวนสาธารณะ สนามกีฬา สนามเด็กเล่น ห้องสมุด เป็นต้น และควรควบคุมปราบปรามแหล่งมั่วสุมและแหล่งอบายมุขต่าง ๆ

4. ส่งเสริมการพัฒนาจิตใจ โดยมีกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง ในการมอบหมายหน้าที่ให้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ สถาบันทางสังคม (สมาคม มูลนิธิ ชมรม รัฐวิสาหกิจ องค์กรเอกชน) จัดอบรมจิตใจอย่างสม่ำเสมอแก่ข้าราชการ ครูอาจารย์ นักเรียน นักศึกษา ผู้บริหาร พนักงาน และประชาชนทั่วไป เป็นต้น

การมีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความสุข

การได้เกิดมาเป็นมนุษย์นั้นเป็นโอกาสอันประเสริฐ แต่ละบุคคลควรได้ใช้ชีวิตให้คุ้มค่าและมีคุณภาพมากที่สุด ดังนั้นจึงควรพิจารณาว่าควรประพฤติ ปฏิบัติตนหรือแสดงออกอย่างไร จึงจะทำให้ตนเองมีความสุข ทำให้ผู้อื่นมีความสุข และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างดีและมีคุณภาพ

แนวทางในการดำเนินการเพื่อนำไปสู่การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในสังคม อาจทำได้ดังนี้ (สุคนธ์ ภูริเวทย์ และ วัชรี บูรณสิงห์ . 2544 : 179 – 193)

1. ศึกษาและรู้จักทั้งตนเองและผู้อื่น การศึกษาตนเองทำให้คนได้รู้จักและเข้าใจตนเอง เพื่อแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องของตนเองให้ดีขึ้น ส่วนการศึกษาผู้อื่นจะทำให้เรารู้จักและเข้าใจในตัวบุคคลอื่นที่อยู่ในสังคมรอบข้าง การรู้จักและเข้าใจบุคคลอื่นจะทำให้เราอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ

2. พัฒนาตนเองให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม การรู้จักประพฤติปฏิบัติตนต่อผู้อื่นหรือทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น และเป็นสมาชิกที่ดีต่อสังคม จะช่วยทำให้สังคมดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุขและราบรื่น

3. ทำตัวให้เป็นที่รักของบุคคลอื่น การได้เป็นที่รักของคนอื่น ๆ ทำให้เกิดความรู้สึกที่อบอุ่นภาคภูมิใจ เกิดความสุข และรู้สึกว่าเราเป็นคนที่มีคุณค่า

4. การถ่อมตัวถ่อมใจ เป็นพฤติกรรมที่คนทุกคนควรมีเป็นอย่างยิ่ง เพราะหากคนส่วนใหญ่ในสังคมรู้จักแสดงพฤติกรรมนี้ จะช่วยทำให้สังคมนั้นมีความรักใคร่สามัคคีกัน ช่วยลดความขัดแย้งให้น้อยลง สิ่งที่ตามมา คือ คนในสังคมนั้นจะช่วยกันสร้างสรรค์สังคมให้พัฒนาต่อไป

5. การมีสติและการวางอุเบกขา การที่จะเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมนั้น การมีสติและการวางอุเบกขาเป็นเครื่องกำกับจิตใจ จะช่วยให้พฤติกรรมที่แสดงออกมาส่งผลกระทบต่อคนอื่นไปในแนวทางที่ดีขึ้น และช่วยให้สิ่งที่กระทำลงไปนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม และเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น

6. การเอาชนะใจคน เป็นการทำให้ผู้อื่นพึงพอใจหรือชอบเรา ชอบความคิดการกระทำหรืออยากเข้าร่วมการทำงานหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเรา ช่วยทำให้เรามีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

7. การผูกมิตร คนที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จะต้องมีคนที่เป็นเพื่อนเป็นมิตร เพราะมิตรจะช่วยให้งานต่าง ๆ หรือปัญหาต่าง ๆ สำเร็จลุล่วง และช่วยให้เรามีความสุขและจิตใจแจ่มใส อยู่ในสังคมได้ดี

ทาน ศีล ภาวนา คือ ระบบการพัฒนาชีวิต ที่ต้องครบองค์รวม

ทาน ศีล ภาวนา เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ต้องประสานกันทั้งระบบ (พระธรรมปิฎก . 2543 : 61-71) คนจะเดินหน้าและตั้งหน้าเดินไปได้ด้วยดีในการพัฒนาด้านใน คือ ภาวนา ทั้งระดับจิตและปัญญา ก็ต่อเมื่อทานและศีล มาจัดเตรียมสภาพแวดล้อมรอบตัวให้ปลอดโปร่งโล่งสบาย ไม่มีภัยอันตรายหรืออุปสรรคที่จะบีบคั้นกีดกั้นขัดขวางหรือแม้แต่หวาดระแวง

ทานและศีลนั้น มาช่วยจัดเตรียมสิ่งแวดล้อม ทั้งด้านวัตถุและด้านสังคม ให้เอื้อหรือเกื้อหนุนเหมือนกวาดชำระทางที่จะเดินไปและเตรียมเสบียงไว้ให้พร้อม

แม้แต่ระหว่างทานกับศีล ที่เป็นด้านภายนอกด้วยกันก็ต่อประสานและเอื้อต่อกัน ภาวนาด้านจิตก็จำเป็นหรือช่วยหนุนทานและศีล เช่น ถ้าไม่มีเมตตากรุณาอยู่ในใจ การให้คือ ทาน ก็ตาม การไม่เบียดเบียนผู้อื่น คือ ศีลก็ตาม ก็จะเป็นการฝืนใจ ทำได้ยาก เป็นทุกข์ และไม่เต็มที่ อีกทั้งไม่จริงจังไม่มั่นคงยั่งยืน แต่เมื่อมีเมตตากรุณา ก็ให้และไม่เบียดเบียนเขาด้วยความเต็มใจของตนเอง พร้อมทั้งทำด้วยความสุข เสริมสร้างบรรยากาศแห่งไมตรี และเป็นการช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยความจริงใจ เพราะทำด้วยใจที่อยากให้เขาเป็นสุข เป็นบุญที่มีชีวิตชีวา ตรงตามหลักการแห่งการสร้างสรรค์ชีวิตและชุมชน

แต่ถ้าขาดภาวนาด้านจิตใจ คนอาจให้ทาน บริจาคทรัพย์ด้วยความโลภ โดยหวังจากบุญที่เป็นดุจอำนาจวิเศษอย่างหนึ่งให้มาบันดาลโชคลาภความยิ่งใหญ่ สนองความปรารถนาที่มากยิ่งขึ้น เหินห่างหรือขาดลอยออกไปจากชีวิตที่เป็นจริง

ภาวนาด้านจิต จำเป็นต่อภาวนาด้านปัญญา โดยเฉพาะในการเสริมสร้างคุณสมบัติที่จะทำให้จิตนั้น "นุ่มนวล ควรแก่งาน" พร้อมที่จะเป็นสนามปฏิบัติการของปัญญาอย่างได้ผล เริ่มแต่ให้มีความแกล้วกล้า เข้มแข็ง สู้ปัญหา หมั่นใช้ความไตร่ตรองพิจารณา ไม่ยอมต่อความยาก มีใจสงบแน่วแน่ด้วยสมาธิไม่ฟุ้งซ่านว้าวุ่น ซึ่งทำให้คิดพิจารณาได้ชัดเจนเป็นลำดับ มีความเด็ดเดี่ยวจริงจัง มุ่งหน้าทะลุตลอด พร้อมทั้งมีความอ่อนน้อมถ่อมตน ที่ทำให้ไม่เกิดความกระด้างลำพอง ถือตน และดื้อรั้นในความรู้

ภาวนาด้านปัญญา เป็นตัวชี้นำบอกทาง แก้ไข จัดปรับ ทำให้ลงตัวพอดี ขยายขอบเขตและให้อิสรภาพแก่ทาน ศีล และภาวนาด้านจิต พร้อมทั้งพาทาน ศีลและภาวนาเดินหน้าสู่ความสมบูรณ์

ในที่สุด ว่าโดยพื้นฐาน ปัญญาสำคัญที่สุด เพราะการทำบุญเป็นกระบวนการฝึกศึกษาพัฒนาคุณภาพชีวิต คือ การทำความดีที่มีการฝึกตนไปด้วย กระบวนการพัฒนานี้จะดำเนินไปได้เพราะมีปัญญามาชี้นำ บอกทาง แก้ไข จัดปรับหรือปรับปรุง และทำให้เป็นอิสระ

พูดให้เข้าใจอย่างง่าย ๆ ว่า

ทานและศีล เป็นบุญระดับพฤติกรรม มาฝึกให้เราเคลื่อนไหวทำในทางที่ดี แต่ยังอาจจะฝืนจิตจำใจ หรือหวังผลบางอย่าง

ภาวนาด้านจิต โดยเฉพาะเมตตา มาช่วยให้ทำทานและศีลอย่างเต็มใจบริสุทธิ์ใจและได้ความสุข แต่ภาวนาด้านจิตนั้นก้าวไปกับสมาธิที่ทำให้สงบ นิ่ง ซึ่งอาจทำให้เฉื่อย ติด และเพลินหลงได้

พอปัญญา มาบอกและนำทางให้ ก็แก้ไขจัดปรับให้ทุกอย่างลงตัวพอดี ที่จะเดินไปถึงจุดหมาย

แนวคิดในการพัฒนาคน (ทรงจิต พูลลาภ. 2530 : 145-146)

ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยหลักของการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสังคม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หรือการพัฒนาคุณภาพกำลังคน หรือการพัฒนาคนนั้น ต้องพัฒนา 3 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การพัฒนาคุณภาพพื้นฐานด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ ความรู้ ความคิด ความเข้าใจโลก ชีวิตและสังคม

ด้านที่ 2 ด้านพัฒนาคุณภาพประสิทธิภาพ ทักษะการทำงาน ได้แก่ การผลิต การอาชีพ การบริหาร การจัดสรร การผสมผสานและปรุงแต่งสิ่งที่มีและสภาพแวดล้อมให้ผสมกลมกลืนเป็นธรรมชาติและสุขสมบูรณ์แห่งชีวิตและสังคม

ด้านที่ 3 การพัฒนาคุณภาพจิตใจ จริยธรรม คุณธรรม จิตสำนึก รวมทั้งทัศนคติ ค่านิยม และอุดมการณ์

คุณภาพของคนไม่ว่าด้านใด ๆ จะเกิดขึ้นได้จะต้องอาศัยการฝึกฝน การศึกษา การอบรมหรือจะเรียกรวม ๆ ว่า การฝึกศึกษาอบรม เมื่อมีการฝึกศึกษาอบรมแล้ว คุณภาพด้านต่าง ๆ ของคนก็จะเกิดการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาในทุก ๆ ด้านที่จะเอื้ออำนวยต่อการดำรงอยู่ของชีวิตและสังคมอย่างสงบสุขสมบูรณ์และเป็นธรรมชาติ ดังคำกล่าวที่ว่า

จะปลูกพืชต้องเตรียมดิน
จะกินต้องเตรียมอาหาร
จะพัฒนาการต้องเตรียมคน
จะพัฒนาคนต้องพัฒนาที่จิตใจ
จะพัฒนาใครเขา ต้องพัฒนาตัวเราก่อน
แล้วผ่อนปรนสู่การพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
น้อมนำสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ
คุณภาพชีวิตคือเป้าหมายอันสูงสุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวคิดในการวิจัย ดังต่อไปนี้

วิระวรรณ อามาระดิษ (2522) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนชายหญิงส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรม 10 ประการ (ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย ความอดทน ความอุตสาหะ ความกตัญญูกตเวที ความเสียสละ ความยุติธรรม การประหยัดและออมทรัพย์ และการเคารพผู้อาวุโส) อยู่ในเกณฑ์น่าพอใจ และยังพบอีกว่า นักเรียนที่บิดามารดามีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชูจิตร์ แช่มลำเจียก (2537) ได้ศึกษาแนวทางการอบรมคุณธรรม จริยธรรมและพัฒนาจิตใจนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนโคกสำโรงวิทยา พบว่า
1) มีผู้รับผิดชอบดำเนินงานอบรมคุณธรรมจริยธรรมตามโครงการและกิจกรรมที่ทำขึ้นมา แต่ยังขาดระบบ เพราะครูผู้รับผิดชอบยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอบรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่จะนำมาใช้อบรมนักเรียนเพียงพอ 2) ผลการดำเนินงานการอบรมคุณธรรมจริยธรรมและพัฒนาจิตใจนักเรียนยังไม่ชี้ชัดว่าการดำเนินการอบรมได้ผลเพียงใด เหมาะสมหรือไม่ 3) รูปแบบการประเมินผลการดำเนินงานการอบรมคุณธรรมจริยธรรมและการพัฒนาจิตใจนักเรียน มีการประเมินผลและติดตามผลแต่ไม่ชัดเจนในรูปแบบการประเมิน

กมลพรรณ พงศ์นุรักษ์ (2541) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินโครงการพัฒนาจริยธรรมในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร กลุ่มที่ 5 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครู-อาจารย์ หมวดวิชาสังคมศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร กลุ่ม 5 เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินโครงการพัฒนาจริยธรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงความคิดเห็นของครู-อาจารย์ หมวดวิชาสังคมศึกษา ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมครู-อาจารย์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินโครงการพัฒนาจริยธรรมว่ามีปัญหาน้อย จากการทดสอบสมมุติฐานพบว่า อายุ การฝึกอบรม ประสบการณ์ ในการดำเนินโครงการพัฒนาจริยธรรมและความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการพัฒนาจริยธรรมของครู-อาจารย์ ไม่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินโครงการพัฒนาจริยธรรม ข้อเสนอแนะที่สำคัญจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ควรจัดให้มีการฝึกอบรม การสัมมนา และการประชุมครู-อาจารย์ เพื่อพัฒนา ครู-อาจารย์ ให้มีพื้นฐานความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และมีความสามารถในการดำเนินงานด้านจริยธรรมได้ทุกคน

ประสานศรี วงศ์สวัสดิ์ (2542) ทำการวิจัยเรื่อง การอบรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนในโรงเรียนคาทอลิก ระดับมัธยมศึกษา สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ และระดับปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการอบรมจริยธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน

ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนจริยธรรมในโรงเรียนคาทอลิก ระดับมัธยมศึกษา สังกัดอัครสังฆมณฑล กรุงเทพฯ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินการอบรมจริยธรรมในโรงเรียนคาทอลิก ระดับมัธยมศึกษา สังกัดอัครสังฆมณฑล กรุงเทพฯ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนจริยธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ระดับปัญหาและอุปสรรคในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน เมื่อแยกพิจารณาระดับปัญหาและอุปสรรค โดยเรียงลำดับปัญหาและอุปสรรคทั้ง 7 ด้าน จากปัญหาและอุปสรรคระดับมากที่สุดไปหาระดับน้อยที่สุดของระดับปานกลาง ได้ดังนี้ คือ ด้านบุคลากร ด้านการสนับสนุน ด้านสิ่งแวดล้อมและอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ ด้านการประเมินผล ด้านการจัดกิจกรรม และด้านการวางแผน

ผกามาศ อ่อนบรรจง (2545) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาต่อการอบรมจริยธรรมในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาต่อการอบรมจริยธรรมในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร และเปรียบเทียบความคิดเห็นดังกล่าว จำแนกตามเพศ อายุ ระดับชั้นเรียน และระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม ผลการวิจัยปรากฏว่า ความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาต่อการอบรมจริยธรรมในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นต่อการอบรมจริยธรรมในระดับเห็นด้วยทั้ง 8 ด้าน คือ ด้านการดำเนินการ ด้านกิจกรรมการอบรม ด้านวินัยความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความเมตตากรุณา ด้านการประหยัด ด้านความกตัญญู และด้านผลจากการปฏิบัติกิจกรรม ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยจำแนกตามเพศ อายุ และระดับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องวินัยความรับผิดชอบ ส่วนระดับชั้นเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .05 ในด้านวินัยความรับผิดชอบ และที่ระดับ .01 ในด้านความกตัญญู ส่วนการเปรียบเทียบด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทิพย์ลาวัลย์ หลานไทย (2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนักเรียนต่อผลการเข้าค่ายพัฒนาจริยธรรมของโรงเรียนอำมาตย์พานิชนุกูล จังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เข้าค่ายพัฒนาจริยธรรม ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ผลที่ได้รับทางด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับดีมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านความกตัญญูกตเวที คือ มีจิตสำนึกที่จะทำตัวเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์ เพื่อตอบแทนบุญคุณของผู้มีพระคุณ นอกจากนี้ ยังรู้จักสามัคคีในหมู่พวก มีความเสียสละ อดทน อดกลั้น รู้จักคิดที่จะทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และเห็นคุณค่าของการนั่งสมาธิ รู้จักนำหลักธรรมทางศาสนามาพัฒนาจิตใจ ทำให้เกิดปัญญา มีสติในการคิดแก้ไขปัญหา

Jones และ Morris (1956 อ้างถึงในทิพย์ลาวัลย์ , 2545 : 35) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมของเด็ก พบว่า การสอนความรู้ด้านคุณธรรมในโรงเรียนไม่สามารถจะชักจูงเด็กให้แสดงพฤติกรรมที่มีคุณค่าทางจริยธรรมได้ ทั้งนี้ เพราะครอบครัว สังคม ความต้องการและความรู้สึกของเด็ก เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากกว่าการสอนในโรงเรียน ฉะนั้น

ระบบโรงเรียนทั้งระบบประถม มัธยมและอุดมศึกษา จึงควรพัฒนาการสอนคุณธรรมและจริยธรรมต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม

Osakwe (1981 อ้างถึงในปิยนันท์ ภิรมย์ไกรภักดิ์ , 2544 : 50) ได้วิจัยเรื่องทักษะในการเรียนการสอนศีลธรรมจริยธรรมเบื้องต้น โดยใช้รูปแบบการพัฒนาการทางจริยธรรมของ Kholberg สำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษาไนจีเรีย การวิจัยครั้งนี้ต้องการเสนอพัฒนาการของหลักสูตร การสอนของครู โดยมีแบบอย่างพัฒนาการของ Kohlberg ที่กล่าวว่าพัฒนาการทางจริยธรรมเกิดขึ้นทีละขั้นในโครงสร้างทั้ง 6 เป็นลำดับ อันเป็นผลจากปฏิกิริยาสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ทุกคนจะผ่านขั้นต่ำโดยไม่มีใครกระโดดข้ามขั้น แต่ว่าจะก้าวช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน การแก้ปัญหาทางสังคมอย่างสม่ำเสมอ เป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่จะเปลี่ยนจริยธรรมจากขั้นหนึ่งไปยังอีกขั้นหนึ่ง ในการนี้อาจช่วยได้ด้วยการชี้แจงอภิปราย ซึ่งต้องมีการนำเรื่องแต่ละเรื่องที่จะช่วยในการพัฒนาของ Kohlberg นำไปสู่สถานการณ์ที่ขัดแย้ง สถานการณ์เช่นนี้ครูในฐานะผู้นำต้องรู้จักทักษะการชี้แจง

Stoll และ Beller (1993 อ้างถึงใน ธเนศ , 2542 : 13) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องผลของการใช้วิธีการสอนระยะยาว (longitudinal teaching methodology) และบรรยากาศในชั้นเรียนที่มีต่อการพัฒนาความรู้และพฤติกรรมทางจริยธรรม ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยจัดการสอนโดยเฉพาะให้โดยวิธีการสอนที่มีพื้นฐานจากทฤษฎีของ Piaget และ Kohlberg ผลการวิจัยพบว่า เมื่อทำการสอนผ่านไป 3 ปี นักเรียนมีความกลัวลดลง มีความเห็นใจผู้อื่นเพิ่มขึ้น พฤติกรรมของนักเรียนในชั้นดีขึ้น ผลการเรียนดีขึ้น ผลการวิจัยนี้ แสดงว่า การจัดการสอนและการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน มีความจำเป็นที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้และจริยธรรมได้

สมมุติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความคิดเห็นต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้ง 8 ด้าน ในระดับเห็นด้วยมาก

2. อาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต มีความคิดเห็นต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้ง 8 ด้าน ในระดับเห็นด้วยมาก

3. อาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมโดยรวมของนักเรียนหลังการเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในระดับดีขึ้น

4. ผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมของบุตรหลานหลังการเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในระดับดีขึ้น

5. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้ง 8 ด้านแตกต่างกัน

6. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตใน 7 ด้าน (ไม่รวมคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม) แตกต่างกัน

บทที่ 3
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
4. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่

1.1 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ปีการศึกษา 2546 จำนวน 264 คน

1.2 คณะกรรมการดำเนินกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2546 ตามคำสั่งโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่ 62/2546 จำนวน 32 คน

1.3 อาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 31 คน

1.4 ผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 264 คน โดยถือว่านักเรียนแต่ละคนมีผู้ปกครอง 1 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่

2.1 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน 260 คน

2.2 อาจารย์คณะกรรมการดำเนินกิจกรรมค่ายอบรมที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน 15 คน

2.3 อาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 28 คน

2.4 ผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน 248 คน

รายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงใน ตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	264	260
คณะกรรมการดำเนินกิจกรรมค่ายอบรม	32	15
อาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	31	28
ผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	264	248
รวม	591	551

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบบสอบถามมี 2 ฉบับ คือ

1. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 และอาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 และ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต 8 ด้าน คือ

1. ด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม
2. ด้านระยะเวลาในการอบรม
3. ด้านเนื้อหาในการอบรม
4. ด้านกิจกรรมในการอบรม
5. ด้านพระวิทยากร
6. ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม
7. ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม
8. ด้านคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย จำนวน 84 ข้อ

2. แบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามปลายเปิด มี 3 คำถาม คือ

- พฤติกรรมของนักเรียนก่อนเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร
- พฤติกรรมของนักเรียนหลังเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร
- ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และอาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษานิยาม ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวกับเรื่องจริยธรรมและการพัฒนาคุณภาพชีวิต และศึกษาข้อมูลจากโครงการค่ายพุทธบุตรของวัดปัญญานันทาราม ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. นำข้อมูลที่ได้มาสร้างข้อคำถามของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร	รองผู้อำนวยการฝ่ายแผนและพัฒนา สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
อาจารย์อนุพงศ์ จันทรมณี	รองผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง ประธานกรรมการดำเนินการกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
อาจารย์นที ศิริมัย	อาจารย์ประจำวิชาพระพุทธศาสนา หมวดวิชาสังคมศึกษา

การคัดเลือกข้อคำถาม ใช้เกณฑ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 ใน 3 เห็นสอดคล้องกัน

4. ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะได้แบบสอบถามจำนวน 90 ข้อ

5. นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และอาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตไปหาคุณภาพรายข้อ โดยนำแบบสอบถามไปสอบถามนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เคยเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน 96 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยวิธีการของการแจกแจงที (t – distribution) โดยใช้สูตรของ Edwards (Edwards. 1957 : 152 – 154) (ล้วน สายยศ . 2536 : 185) เลือกข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไปมาใช้ในการเก็บข้อมูล ได้ค่า t ระหว่าง 1.93 ถึง 8.79 จำนวน 84 ข้อ แล้วนำข้อคำถามที่คัดเลือกแล้วมาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (ล้วน สายยศ . 2543 : 302) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .91 ได้ค่าความเชื่อมั่นรายด้าน ดังนี้ ด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม เท่ากับ .76 ด้านระยะเวลาในการอบรม เท่ากับ .55 ด้านเนื้อหาในการอบรม เท่ากับ .82 ด้านกิจกรรมในการอบรม เท่ากับ .81 ด้านพระวิทยากร เท่ากับ .77 ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม เท่ากับ .71 ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม เท่ากับ .76 ด้านคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม เท่ากับ .84

วิธีดำเนินการเก็บรวมรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้นักเรียนและอาจารย์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามในวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 แล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา ได้แบบสอบถามของนักเรียนจำนวน 260 ฉบับ คิดเป็น 100% และได้แบบสอบถามของอาจารย์ 15 ฉบับ คิดเป็น 100%

2. นำแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และผู้ปกครองนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและคุณภาพชีวิตที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าค่ายอบรม ให้อาจารย์และผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามหลังการเข้าค่ายอบรมเป็นเวลา 1 สัปดาห์ โดยแบบสอบถามฉบับของผู้ปกครองได้มอบให้นักเรียนนำไปมอบกับผู้ปกครองตอบแบบสอบถาม และรวบรวมคืนผู้วิจัยภายในสัปดาห์ถัดไปแล้วนำมาคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้ผู้ปกครองจำนวน 260 ฉบับ ซึ่งเท่ากับจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง ได้รับแบบสอบถามคืน 248 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 95 ของแบบสอบถามทั้งหมด เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 248 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95 ของแบบสอบถามทั้งหมด ส่วนแบบสอบถามของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้รับคืนจำนวน 28 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดทำข้อมูล

1. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และอาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต มีการจัดทำข้อมูล ดังนี้

1.1 นำแบบสอบถามทั้งหมด มาตรวจให้คะแนนรายข้อตามระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม ด้านคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม ดังนี้

		ข้อความที่เป็นทางบวก	ข้อความที่เป็นทางลบ
เห็นด้วยมาก	มีค่า	3 คะแนน	1 คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	มีค่า	2 คะแนน	2 คะแนน
เห็นด้วยน้อย	มีค่า	1 คะแนน	3 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม มีดังนี้

เห็นด้วยมาก มีค่า 3 คะแนน

เห็นด้วยปานกลาง มีค่า 2 คะแนน

เห็นด้วยน้อย มีค่า 1 คะแนน

1.2 นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติและสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2. แบบสอบถามความคิดเห็นอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และผู้ปกครองนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต มีการจัดทำข้อมูลดังนี้

2.1 นำแบบสอบถามมาจำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

2.2 นำแบบสอบถามที่จำแนกในข้อ 2.1 มาจัดแยกออกเป็น 4 กลุ่มตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต คือ

กลุ่มที่ 1 พฤติกรรมเดิมดี - พฤติกรรมใหม่ดีขึ้น

กลุ่มที่ 2 พฤติกรรมเดิมดี - พฤติกรรมใหม่ดีเหมือนเดิม

กลุ่มที่ 3 พฤติกรรมเดิมไม่ดี - พฤติกรรมใหม่ดีขึ้น

กลุ่มที่ 4 พฤติกรรมเดิมไม่ดี - พฤติกรรมใหม่ไม่ดีเหมือนเดิม

2.3 นำแบบสอบถามมาจำแนกข้อเสนอแนะของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และผู้ปกครองนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นรายข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของตัวแปรที่ศึกษา

2. ทดสอบสมมุติฐานในการวิจัย โดยใช้การทดสอบค่าสถิติที (t – test) เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 5 และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – way Anova) เพื่อทดสอบสมมุติฐานข้อ 6 (ชูศรี วงศ์รัตนะ . 2534 : 180 – 181)

3. การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม และด้านคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม กำหนดเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย 3 ระดับ (วิเชียร เกตุสิงห์ . 2538 : 10) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในระดับเห็นด้วยน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในระดับเห็นด้วยปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.00 หมายถึง มีความคิดเห็นต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในระดับเห็นด้วยมาก

4. การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม กำหนดเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย 3 ระดับ (วิเชียร เกตุสิงห์ . 2538 : 10) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 หมายถึง มีปัญหาในการเข้าค่ายอบรมน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายถึง มีปัญหาในการเข้าค่ายอบรมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.00 หมายถึง มีปัญหาในการเข้าค่ายอบรมมาก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1.1 การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยวิธีการของการแจกแจงที (t – distribution) โดยใช้สูตรของ Edwards.

1.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ใช้การคำนวนค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา ของครอนบาค (Cornbach α - Coefficient)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 สถิติพื้นฐาน

2.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.1.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$)

2.1.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.2 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐาน

2.2.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ตามสมมุติฐาน ข้อ 5 ใช้การทดสอบค่าสถิติที (t – test)

2.2.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม ตามสมมุติฐาน ข้อ 6 โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way Anova)

2.2.3 เมื่อผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว มีนัยสำคัญทางสถิติ ก็ดำเนินการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้วิธีผลต่างอย่างมีนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD (Least Significant Difference) (กานดา พูนลาภทวี . 2539 : 260)

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผล และการแปลความหมายของข้อมูล จึงใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนข้อมูล
%	แทน	ค่าร้อยละ
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t – distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F- distribution
df	แทน	ขั้นของความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
Ms	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 6 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่

1.1 สถานภาพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) จำแนกตามเพศ แผนการเรียน และศาสนา

1.2 สถานภาพของอาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) จำแนกตามเพศ ศาสนา และหมวดวิชาหรือฝ่าย

1.3 สถานภาพของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อพฤติกรรมโดยรวมของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามเพศ และหมวดวิชา

1.4 สถานภาพของผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อพฤติกรรมของบุตรหลานก่อนและหลังการเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตจำแนกตามห้องเรียนของนักเรียนในปกครอง

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต แบ่งเป็น

2.1 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม และรวมทุกด้าน

2.2 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม จำแนกเป็นรายข้อคำถาม

2.3 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม และรวมทุกด้าน

2.4 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในด้านคุณประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการอบรม จำแนกเป็นรายข้อ

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต แบ่งเป็น

3.1 ผลการศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีต่อพฤติกรรมโดยรวมของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

3.2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีต่อพฤติกรรมของบุตรหลานที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม และรวมทุกด้าน แบ่งเป็น

4.1 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีเพศต่างกันที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นรายด้านและโดยรวม

4.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียนต่างกัน ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นรายด้านและโดยรวม

ตอนที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีเพศต่างกัน ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

ตอนที่ 6 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการจัดค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ไว้ในตารางที่ 2 –5

1.1 สถานภาพของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

ตารางที่ 2 จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียน จำแนกตามเพศ แผนการเรียนและศาสนา

สถานภาพของนักเรียน	N	ค่าร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	120	46.2
หญิง	140	53.8
รวม	260	100.0
2. แผนการเรียน		
ศิลป์ – ภาษา	48	18.5
สหศิลป์	84	32.3
ศิลป์ – คณิต 1	49	18.8
วิทย์ – คณิต	79	30.4
รวม	260	100.0
3. ศาสนา		
พุทธ	253	97.3
คริสต์	5	1.9
อิสลาม	2	.8
รวม	260	100.0

จากตารางที่ 2 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนเพศหญิงมากกว่าเพศชายร้อยละ 7.6 และส่วนใหญ่เรียนแผนการเรียนสหศิลป์ มีจำนวนร้อยละ 32.3 สำหรับศาสนานับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ มีจำนวนร้อยละ 97.3 มีเพียงส่วนน้อยที่นับถือศาสนาอื่น

1.2 สถานภาพของอาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

ตารางที่ 3 จำนวนและค่าร้อยละของอาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามเพศ ศาสนา และหมวดวิชาหรือฝ่าย

สถานภาพของอาจารย์ที่ดูแลนักเรียน	N	ค่าร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	4	26.7
หญิง	11	73.3
รวม	15	100.0
2. ศาสนา		
พุทธ	15	100
คริสต์	0	0
อิสลาม	0	0
รวม	15	100
3. หมวดวิชาหรือฝ่าย		
ภาษาต่างประเทศ	2	13.2
ภาษาไทย	1	6.7
วิทยาศาสตร์	1	6.7
คณิตศาสตร์	2	13.2
สังคมศึกษา	2	13.2
คอมพิวเตอร์	1	6.7
สุขศึกษา	1	6.7
อุตสาหกรรม	1	6.7
ฝ่ายพยาบาล	1	6.7
ฝ่ายธุรการ	1	6.7
ฝ่ายวิชาการ	1	6.7
ฝ่ายโสตทัศนศึกษา	1	6.7
รวม	15	100.0

จากตารางที่ 3 แสดงว่า อาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวนร้อยละ 73.3 ส่วนศาสนาทุกคนนับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 100 สำหรับหมวดวิชาหรือฝ่าย อาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรม มีจำนวนใกล้เคียงกัน

1.3 สถานภาพของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อพฤติกรรมโดยรวมของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ตารางที่ 4 จำนวนและค่าร้อยละของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำแนกตามเพศและหมวดวิชา

สถานภาพของอาจารย์ประจำวิชา	N	ค่าร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	6	21
หญิง	22	79
รวม	28	100.0
2. หมวดวิชา		
ภาษาไทย	2	7
วิทยาศาสตร์	4	14
ภาษาต่างประเทศ	7	25
สังคมศึกษา	3	11
คณิตศาสตร์	2	7
คอมพิวเตอร์	2	7
สุขศึกษา	1	4
พลศึกษา	2	7
ศิลปะ	2	7
คหกรรม	2	7
แนะแนว	1	4
รวม	28	100

จากตารางที่ 4 แสดงว่า อาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวนร้อยละ 79 ส่วนหมวดวิชาส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ในหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ มีจำนวนร้อยละ 25

1.4 สถานภาพของผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อพฤติกรรมของบุตรหลานก่อนและหลังการเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ตารางที่ 5 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ปกครองนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามห้องเรียนของนักเรียนในปกครอง

ห้องเรียนของนักเรียนในปกครอง	N	ค่าร้อยละ
มัธยมศึกษาปีที่ 4/1	47	18.95
มัธยมศึกษาปีที่ 4/2	44	17.74
มัธยมศึกษาปีที่ 4/3	30	12.10
มัธยมศึกษาปีที่ 4/4	48	19.36
มัธยมศึกษาปีที่ 4/5	38	15.32
มัธยมศึกษาปีที่ 4/6	41	15.53
รวม	248	100.00

จากตารางที่ 5 แสดงว่า ผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ตอบแบบสอบถามชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4 มีจำนวนมากที่สุดจำนวนร้อยละ 19.36 ส่วนห้องมัธยมศึกษาปีที่ 4/3 มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวนร้อยละ 12.10

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต แบ่งเป็น

2.1 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม และรวมทุกด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ไว้ในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความระดับความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตจำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม

ความคิดเห็นที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ
1. ด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม	2.43	.28	ปานกลาง
2. ด้านระยะเวลาในการอบรม	2.42	.39	ปานกลาง
3. ด้านเนื้อหาในการอบรม	2.64	.30	มาก
4. ด้านกิจกรรมในการอบรม	2.51	.34	มาก
5. ด้านพระวิทยากร	2.73	.30	มาก
6. ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม	2.51	.33	มาก
7. ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม	1.75	.41	ปานกลาง
รวม	2.43	.19	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 แสดงว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความคิดเห็นต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตใน 7 ด้านโดยรวม อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความคิดเห็นต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร และด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ส่วนด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม และด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง

2.2 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในด้านคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม จำแนกเป็นรายข้อคำถาม โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ไว้ในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความระดับความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม จำแนกเป็นรายข้อและโดยรวม

คุณประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ
1. การให้อภัย	2.45	.58	ปานกลาง
2. ความอดทน	2.59	.59	มาก
3. การเข้าใจชีวิต	2.58	.55	มาก
4. ความรับผิดชอบ	2.68	.49	มาก
5. ความมีมนุษยสัมพันธ์	2.58	.55	มาก
6. ความสามัคคีในหมู่คณะ	2.60	.52	มาก
7. การทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่ม	2.54	.58	มาก
8. การพัฒนาการเรียนให้ดีขึ้น	2.39	.60	ปานกลาง
9. ความมีระเบียบวินัยในตนเอง	2.70	.47	มาก
10. การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม	2.63	.53	มาก
11. การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	2.48	.55	ปานกลาง
12. การนำหลักธรรมในพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการเรียน	2.51	.59	มาก
13. การนำหลักธรรมในพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	2.66	.53	มาก
รวม	2.57	.33	มาก

จากตารางที่ 7 แสดงว่าในการอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตช่วยพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนได้รับคุณประโยชน์จากการอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก ยกเว้นคุณประโยชน์ด้านการให้อภัย การพัฒนาการเรียนให้ดีขึ้น และการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง

2.3 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม และรวมทุกด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ไว้ในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกเป็นรายด้านและโดยรวม

ความคิดเห็นที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ
1. ด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม	2.70	.27	มาก
2. ด้านระยะเวลาในการอบรม	2.80	.25	มาก
3. ด้านเนื้อหาในการอบรม	2.83	.23	มาก
4. ด้านกิจกรรมในการอบรม	2.80	.28	มาก
5. ด้านพระวิทยากร	2.81	.35	มาก
6. ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม	2.70	.27	มาก
7. ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม	2.40	.40	ปานกลาง
รวม	2.72	.23	มาก

จากตารางที่ 8 แสดงว่า อาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต มีความคิดเห็นต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตใน 7 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X}$ = 2.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต มีความคิดเห็นต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ส่วนด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง

2.4 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านคุณประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากอบรม จำแนกเป็นรายข้อคำถาม โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ไว้ในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลความระดับความคิดเห็นของอาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีต่อคุณประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการอบรม จำแนกเป็นรายข้อและโดยรวม

คุณประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความ
1. การให้อภัย	2.33	.62	ปานกลาง
2. ความอดทน	2.73	.46	มาก
3. การเข้าใจชีวิต	2.80	.41	มาก
4. ความรับผิดชอบ	2.80	.41	มาก
5. ความมีมนุษยสัมพันธ์	2.80	.41	มาก
6. ความสามัคคีในหมู่คณะ	2.80	.41	มาก
7. การทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่ม	2.80	.41	มาก
8. การพัฒนาการเรียนให้ดีขึ้น	2.67	.62	มาก
9. ความมีระเบียบวินัยในตนเอง	2.67	.62	มาก
10. การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม	2.73	.46	มาก
11. การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	2.73	.46	มาก
12. การนำหลักธรรมในพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการเรียน	2.67	.62	มาก
13. การนำหลักธรรมในพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	2.67	.62	มาก
รวม	2.71	.41	มาก

จากตารางที่ 9 แสดงว่า อาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต มีความคิดเห็นว่าในการอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตช่วยพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักเรียนได้รับคุณประโยชน์จากการอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการให้อภัยอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต แบ่งเป็น

3.1 ผลการศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีต่อพฤติกรรมโดยรวมของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยการหาความถี่และค่าร้อยละ ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ไว้ในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 จำนวนและค่าร้อยละของความคิดเห็นของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อพฤติกรรมโดยรวมของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

พฤติกรรมโดยรวมก่อน – หลัง เข้าค่ายอบรม	N	ค่าร้อยละ
1. พฤติกรรมเดิมดี – พฤติกรรมใหม่ดีขึ้น	4	10.3
2. พฤติกรรมเดิมดี – พฤติกรรมใหม่ ดีเหมือนเดิม	11	28.2
3. พฤติกรรมเดิมไม่ดี – พฤติกรรมใหม่ดีขึ้น	11	28.2
4. พฤติกรรมเดิมไม่ดี - พฤติกรรมใหม่ไม่ดีเหมือนเดิม	13	33.3
รวม	39	100.0

จากตารางที่ 10 แสดงว่า อาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวนร้อยละ 33.3 มีความคิดเห็นว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมเดิมไม่ดีไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใหม่ที่ดีขึ้น จำนวนร้อยละ 28.2 มีความคิดเห็นว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมเดิมดีมีพฤติกรรมใหม่ดีเหมือนเดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลง จำนวนร้อยละ 28.2 มีความคิดเห็นว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมเดิมไม่ดี มีพฤติกรรมใหม่ดีขึ้น และจำนวนร้อยละ 10.3 มีความคิดเห็นว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมดี มีพฤติกรรมใหม่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม

3.2 ผลการศึกษาคิดเห็นของผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีต่อพฤติกรรมของบุตรหลานที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยการหาความถี่และค่าร้อยละ ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ไว้ในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 จำนวนและค่าร้อยละของความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อพฤติกรรมของบุตรหลานที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ระดับชั้น	พฤติกรรมก่อนและหลังการเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต				รวม
	พฤติกรรมเดิมดี – พฤติกรรมใหม่ดีขึ้น	พฤติกรรมเดิมดี – พฤติกรรมใหม่ดีเหมือนเดิม	พฤติกรรมเดิมไม่ดี – พฤติกรรมใหม่ดีขึ้น	พฤติกรรมเดิมไม่ดี – พฤติกรรมใหม่ไม่ดีเหมือนเดิม	
ม.4/1	15	13	16	3	47
ม.4/2	4	8	27	5	44
ม.4/3	9	4	11	6	30
ม.4/4	9	10	24	5	48
ม.4/5	6	11	21	0	38
ม.4/6	13	10	17	1	41
รวม	56	56	116	20	248
ร้อยละ	22.58	22.58	46.77	8.07	100

จากตารางที่ 11 แสดงว่าผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้บุตรหลานเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่ดี เป็นพฤติกรรมใหม่ที่ดีขึ้นร้อยละ 46.77 ส่วนบุตรหลานที่มีพฤติกรรมเดิมก่อนเข้าค่ายอบรมดี บางส่วนมีพฤติกรรมใหม่ดีขึ้น บางส่วนมีพฤติกรรมใหม่ดีเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 22.58 และบุตรหลานที่มีพฤติกรรมเดิมไม่ดีมีพฤติกรรมใหม่ไม่ดีเหมือนเดิม มีเพียงร้อยละ 8.07

ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัยศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม และรวมทุกด้าน แบ่งเป็น

4.1 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีเพศต่างกันที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นรายด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้ค่าสถิติที (t - test) ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ไว้ในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีเพศต่างกันที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นรายด้านและโดยรวม

ความคิดเห็นที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต	ชาย N = 120		หญิง N = 140		t	P – value (2 tailed)
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม	2.38	.29	2.47	.26	-2.81	.005*
ด้านระยะเวลาในการอบรม	2.36	.41	2.48	.37	-2.48	.014*
ด้านเนื้อหาในการอบรม	2.59	.30	2.68	.30	-2.51	.013*
ด้านกิจกรรมในการอบรม	2.47	.33	2.56	.34	-2.21	.028*
ด้านพระวิทยากร	2.71	.30	2.74	.29	-0.65	.519
ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม	2.45	.34	2.57	.30	-2.92	.004*
ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม	1.83	.44	1.68	.37	3.10	.002*
รวม	2.40	.18	2.45	.19	-1.43	.155

* P < .05

จากตารางที่ 12 แสดงว่า นักเรียนหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีระดับความเห็นด้วยต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม มากกว่านักเรียนชายระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนชายระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีปัญหาในการเข้าค่ายอบรม มากกว่านักเรียนหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยรวมทุกด้าน

4.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียนต่างกัน ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นรายด้านและโดยรวม โดยการวิเคราะห์หาความแปรปรวนแบบทางเดียว ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ไว้ในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นรายด้านและโดยรวม จำแนกตามแผนการเรียน

ความคิดเห็นที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต	แหล่งความแปรปรวน	df	MS	F	P - value
ด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม	ระหว่างกลุ่ม	3	.39	5.24	.002
	ภายในกลุ่ม	256	.07		
	รวม	259			
ด้านระยะเวลาในการอบรม	ระหว่างกลุ่ม	3	.46	3.08	.028
	ภายในกลุ่ม	256	.15		
	รวม	259			
ด้านเนื้อหาในการอบรม	ระหว่างกลุ่ม	3	.29	3.23	.023
	ภายในกลุ่ม	256	.08		
	รวม	259			
ด้านกิจกรรมในการอบรม	ระหว่างกลุ่ม	3	.21	1.84	.141
	ภายในกลุ่ม	256	.11		
	รวม	259			
ด้านพระวิทยากร	ระหว่างกลุ่ม	3	.25	2.95	.033
	ภายในกลุ่ม	256	.08		
	รวม	259			
ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม	ระหว่างกลุ่ม	3	.15	1.40	.244
	ภายในกลุ่ม	256	.11		
	รวม	259			
ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม	ระหว่างกลุ่ม	3	.91	5.80	.001
	ภายในกลุ่ม	256	.16		
	รวม	259			
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	3	.12	3.45	.017
	ภายในกลุ่ม	256	.03		
	รวม	259			

$P < .05$

จากตารางที่ 13 แสดงว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม และรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างในด้านกิจกรรมในการอบรม และด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม

เพื่อที่ทราบว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนใดมีความคิดเห็นต่างกันจึงทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีผลต่างอย่างมีนัยสำคัญน้อยสุด (LSD) ในด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม และรวมทุกด้าน ดังแสดงผลการวิเคราะห์ไว้ในตารางที่ 14-19 ดังนี้

ตารางที่ 14 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียนต่างกัน ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม เป็นรายคู่

แผนการเรียน	$\bar{X}$	สหศิลป์	ศิลป์ - ภาษา	ศิลป์ – คณิต 1	วิทย์ - คณิต
		2.36	2.38	2.48	2.50
สหศิลป์	2.36	–	.004	.13*	.14*
ศิลป์ – ภาษา	2.38		–	.12*	.14*
ศิลป์ – คณิต 1	2.48			–	.01
วิทย์ – คณิต	2.50				–

*P < .05

จากตารางที่ 14 แสดงว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียน วิทย์ – คณิต และแผนการเรียนศิลป์ – คณิต 1 มีระดับความเห็นด้วยต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรมมากกว่านักเรียนที่เรียนแผนการเรียนสหศิลป์และศิลป์ – ภาษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนที่เรียนแผนการเรียน วิทย์ – คณิต กับแผนการเรียน ศิลป์ – คณิต 1 และนักเรียนที่เรียนแผนการเรียน ศิลป์ – ภาษา กับแผนการเรียนสหศิลป์

ตารางที่ 15 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียนต่างกัน ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านระยะเวลาในการอบรม เป็นรายคู่

แผนการเรียน	$\bar{X}$	สหศิลป์	ศิลป์ - ภาษา	ศิลป์ – คณิต 1	วิทย์ - คณิต
		2.34	2.40	2.49	2.50
สหศิลป์	2.34	–	.05	.16*	.16*
ศิลป์ – ภาษา	2.40		–	.10	.11
ศิลป์ – คณิต 1	2.49			–	.001
วิทย์ – คณิต	2.50				–

*P < .05

จากตารางที่ 15 แสดงว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียน วิทย์ – คณิต และแผนการเรียน ศิลป์ – คณิต 1 มีระดับความเห็นด้วยต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านระยะเวลาในการอบรม มากกว่านักเรียนที่เรียนแผนการเรียนสหศิลป์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนที่เรียนแผนการเรียนวิทย์ – คณิต กับแผนการเรียน ศิลป์ – ภาษา และแผนการเรียนศิลป์ – คณิต 1

ตารางที่ 16 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียนต่างกัน ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านเนื้อหาในการอบรม เป็นรายคู่

แผนการเรียน	$\bar{X}$	สหศิลป์	ศิลป์ - ภาษา	วิทย์ - คณิต	ศิลป์ – คณิต 1
		2.58	2.59	2.69	2.71
สหศิลป์	2.58	–	.01	.11*	.13*
ศิลป์ – ภาษา	2.59		–	.10	.12
วิทย์ – คณิต	2.69			–	.01
ศิลป์ – คณิต 1	2.71				–

* P < .05

จากตารางที่ 16 แสดงว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียน ศิลป์ – คณิต 1 และ แผนการเรียนวิทย์ – คณิต มีระดับความเห็นด้วยต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านเนื้อหาในการอบรมมากกว่านักเรียนที่เรียนแผนการเรียนสหศิลป์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนที่เรียนแผนการเรียนศิลป์ – คณิต 1 กับแผนการเรียน ศิลป์ – ภาษา และแผนการเรียนวิทย์ – คณิต

ตารางที่ 17 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียนต่างกัน ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรม และพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านพระวิทยากร เป็นรายคู่

แผนการเรียน	$\bar{X}$	ศิลป์ - ภาษา	สหศิลป์	วิทย์ - คณิต	ศิลป์ – คณิต 1
		2.66	2.69	2.77	2.81
ศิลป์ – ภาษา	2.66	–	.02	.11*	.14*
สหศิลป์	2.69		–	.08	.12*
วิทย์ – คณิต	2.77			–	.03
ศิลป์ – คณิต 1	2.81				–

* P < .05

จากตารางที่ 17 แสดงว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียน ศิลป์ - คณิต 1 และแผนการเรียน วิทย์ – คณิต มีระดับความเห็นด้วยต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านพระวิทยากรมากกว่า นักเรียนที่เรียนแผนการเรียนศิลป์ – ภาษา และนักเรียนที่เรียนแผนการเรียน ศิลป์ – คณิต 1 มีระดับความเห็นด้วยในด้านพระวิทยากรมากกว่านักเรียนที่เรียนแผนการเรียนสหศิลป์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนที่เรียนแผนการเรียนอื่น

ตารางที่ 18 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียนต่างกัน ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม เป็นรายคู่

แผนการเรียน	$\bar{X}$	คณิต - วิทย์	ศิลป์ - คณิต 1	ศิลป์ – ภาษา	สหศิลป์
		1.63	1.72	1.74	1.88
วิทย์ – คณิต	1.63	–	.10	.11	.26*
ศิลป์ – คณิต 1	1.72		–	.01	.15*
ศิลป์ – ภาษา	1.74			–	.15*
สหศิลป์	1.88				–

* P < .05

จากตารางที่ 18 แสดงว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียน สหศิลป์ มีปัญหาในการเข้าค่ายอบรม มากกว่านักเรียนที่เรียนแผนการเรียนวิทย์ – คณิต ศิลป์ – คณิต 1 และศิลป์ – ภาษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนที่เรียนแผนการเรียนอื่น

ตารางที่ 19 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียนต่างกัน ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตรวมทุกด้าน เป็นรายคู่

แผนการเรียน	$\bar{X}$	ศิลป์ - ภาษา	สหศิลป์	วิทย์ - คณิต	ศิลป์ – คณิต 1
		2.39	2.40	2.46	2.48
ศิลป์ – ภาษา	2.39	–	.01	.07*	.09*
สหศิลป์	2.40		–	.06*	.08*
วิทย์ – คณิต	2.46			–	.02
ศิลป์ – คณิต 1	2.48				–

* P < .05

จากตารางที่ 19 แสดงว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียน ศิลป์ – คณิต 1 และแผนการเรียน วิทย์ – คณิต มีระดับความเห็นด้วยต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยรวม 7 ด้าน มากกว่านักเรียนที่เรียนแผนการเรียน ศิลป์ – ภาษา และแผนการเรียน สหศิลป์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนที่เรียนแผนการเรียนอื่น

ตอนที่ 5 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีเพศต่างกัน ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรมเป็นรายข้อ และโดยรวม โดยใช้ค่าสถิติที (t – test) ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ไว้ในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีเพศต่างกัน ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในด้านคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรมเป็นรายข้อและโดยรวม

คุณประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรมจริยธรรมและคุณภาพชีวิต	ชาย N = 120		หญิง N = 140		t	P – value (2 tailed)
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
การให้อภัย	2.42	.60	2.48	.57	-.74	.46
ความอดทน	2.60	.59	2.58	.59	.29	.77
การเข้าใจชีวิต	2.58	.51	2.59	.58	-.34	.97
ความรับผิดชอบ	2.68	.52	2.68	.47	-.06	.95
ความมีมนุษยสัมพันธ์	2.55	.59	2.61	.52	-.83	.41
ความสามัคคีในหมู่คณะ	2.53	.52	2.66	.52	-2.03	.04*
การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม	2.53	.56	2.55	.60	-.23	.82
การพัฒนาการเรียนให้ดีขึ้น	2.42	.66	2.36	.55	.91	.37
ความมีระเบียบวินัยในตนเอง	2.68	.47	2.71	.47	-.67	.50
การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม	2.58	.56	2.67	.50	-1.47	.14
การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	2.52	.55	2.46	.55	.87	.39
การนำหลักธรรมในพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการเรียน	2.43	.62	2.57	.55	-1.90	.06
การนำหลักธรรมในพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	2.62	.55	2.67	.50	-.84	.40
รวม	2.55	.34	2.58	.31	-.85	.40

* P < .05

จากตารางที่ 20 แสดงว่า นักเรียนหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีระดับความเห็นด้วยต่อคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรมในเรื่องความสามัคคีในหมู่คณะมากกว่า นักเรียนชายระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างที่มีต่อคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรมในเรื่องอื่น ๆ และโดยรวม

ตอนที่ 6 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการจัดค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

6.1 ข้อเสนอแนะในการจัดค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีดังนี้

1. ควรจัดค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกับคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนด้วย

2. ควรจัดให้นักเรียนทุกระดับชั้นเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

3. ควรจัดค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่องทุกปี เพื่อปลูกฝังจริยธรรม และพฤติกรรมที่ดีงามตลอดไป

4. อาจจัดค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตภายในโรงเรียนหรือภายนอกโรงเรียน ให้เหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละระดับชั้น

5. ควรจัดให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตปีละครั้ง ให้ครบทั้ง 3 ปี

6. โปรแกรมการเข้าค่าย ควรจัดกิจกรรมให้แตกต่างกันในแต่ละปี

7. น่าจะจัดค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตอีกครั้งในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อจะได้ย้ำเตือนและปลูกฝังจริยธรรมในสิ่งที่ต้องปฏิบัติ

8. ควรมีอาจารย์ไปร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตมากกว่านี้

9. การนำนักเรียนไปเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่วัดเป็นสิ่งที่ดี ช่วยอบรมและขัดเกลานักเรียนให้ประพฤติดี มีจริยธรรมและคุณธรรมที่ดีถึงแม้ว่าไม่ได้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการสำหรับนักเรียนบางคนก็ตาม

10. ควรจัดค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในวันศุกร์เย็นถึงวันอาทิตย์เย็น

11. ควรมีการติดตามผลการเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

12. หลังการเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ควรมีการปลูกฝังจริยธรรมด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และย้ำเตือนบ่อย ๆ

13. หลังการเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ควรมีการประสานงานร่วมกับหมวดวิชาสังคมศึกษา โดยเฉพาะวิชาพระพุทธศาสนา เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้สิ่งที่นักเรียนได้รับจากการอบรมอยู่คงทนกับนักเรียน

14. การเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ไม่ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน ไม่จำเป็นต้องจัดกิจกรรมนี้

15. ควรจัดอบรมนักเรียนเป็นเรื่อง ๆ ตามความเหมาะสม และไม่ควรจัดกิจกรรมที่วัด

16. การจัดค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้เสียเวลาในการเรียนการสอน และเกิดความยุ่งยากในการเปลี่ยนชั่วโมงสอน

17. การจัดค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ควรให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ ไม่ควรบังคับ

6.2 ข้อเสนอแนะในการจัดค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ของผู้ปกครองนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต มีดังนี้

1. ควรจัดค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตทุกปี และจัดให้นักเรียนทุกระดับชั้นได้เข้าร่วมกิจกรรม

2. ควรจัดค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ปีละ 2 ครั้ง

3. ควรเพิ่มระยะเวลาในการจัดกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น 4 วัน 3 คืน 5 วัน และ 7 วัน เป็นต้น

4. ควรให้กิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นกิจกรรมหนึ่งของวิชาพระพุทธศาสนา

5. การจัดค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ควรจัดช่วงเช้าถึงเย็นเสร็จภายในวันเดียว

6. ควรเป็นโครงการต่อเนื่อง จัดอบรมปีละครั้ง ตั้งแต่ชั้น ม.1- ม.6 เพื่อให้เกิดผลต่อเนื่อง จะทำให้นักเรียนเป็นทั้งคนเก่ง และคนดีของสังคมต่อไป

7. ระยะเวลาในการจัดค่ายอบรมจริยธรรม เหมาะสมดีแล้ว

8. การจัดค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ควรเริ่มตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพราะมีความสำคัญต่อพื้นฐานของจิตใจมาก สำนึกที่ดีของเด็ก ๆ เป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการเป็นผู้ใหญ่ที่ดีและสังคมส่วนรวมในวันข้างหน้า ดังคำที่ว่า "ไม้อ่อนดัดง่ายไม้แก่ดัดยาก"

9. การจัดกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรม ควรเน้นการนั่งสมาธิให้มากขึ้น

10. ควรเพิ่มกิจกรรมการอบรมกิริยามารยาท และการใช้วาจาของนักเรียนหญิงด้วย

11. ควรมีการแยกการอบรม โดยนักเรียนหญิงอบรมในแง่คุณธรรม การประพฤติตัวหรือเป็นผู้ใหญ่ (แม่บ้านที่ดี) ในอนาคต ส่วนนักเรียนชายอบรมในแนวทางการเป็นผู้นำ การปกครองคน เพื่อเป็นหัวหน้าที่ดีในอนาคต

12. ควรปลูกฝังจริยธรรมเบื้องต้นที่จำเป็นต่อชีวิตวัยรุ่น โดยเฉพาะควรเน้นให้เข้าใจคำว่า "พอดี" "เพียงพอ" ในเรื่องต่าง ๆ

13. ควรจัดกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมบ่อย ๆ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง เป็นการกระตุ้นให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม คิดว่าจะสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่าง ๆ ได้มาก

14. ควรจัดกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมให้กับบุคลากรของโรงเรียนด้วย

15. ควรจัดกิจกรรมนี้ในช่วงปิดภาคเรียน จะได้มีระยะเวลาในการอบรมมากขึ้น

16. การอบรมจริยธรรมเหมือนน้ำซึมบ่อทราย ควรจัดบ่อย ๆ นักเรียนจะค่อย ๆ ซึมทราบไปเรื่อย ๆ

17. การอบรมจริยธรรมเป็นเรื่องเร่งรีบที่จะต้องทำ เพราะศีลธรรมไม่กลับมาโลกาจะวินาศ

18. ควรจัดอบรมเช่นนี้อีก เพื่อให้นักเรียนได้ทบทวนและเข้าใจมากขึ้น มีความคุ้นเคย และนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตของตนได้

19. ควรจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนแสดงผลการนำหลักธรรมมาปฏิบัติของตนให้ก้าวหน้าได้รับทราบ

20. การเข้าค่ายอบรมจริยธรรมเป็นสิ่งที่ดี เหมือนกับเด็กที่ไปเข้าค่ายได้มีการฟอกพฤติกรรม ละลายพฤติกรรมที่ไม่ดีออกไป

21. ควรจัดค่ายอบรมจริยธรรมอย่างน้อยปีละ 3 ครั้ง

22. สนับสนุนให้จัดกิจกรรมอบรมจริยธรรมเช่นนี้ต่อ ๆ ไป เพื่ออย่างน้อยสักครั้งที่จะมีโอกาสดึงหรือชักจูงให้เด็กวัยรุ่นได้สัมผัสกับพุทธศาสนาอย่างใกล้ชิดโดยตรงด้วยตนเอง และอาจทำให้เด็กได้แง่คิดมุมมองกับการปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีต่อไปในอนาคต

23. ค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นโครงการที่ดีมาก เหมาะแก่เด็กวัยรุ่น ซึ่งบางคนยังสับสนกับช่วงวัยของตน เด็กจะได้เรียนรู้ชีวิตอย่างมีแก่นสาร เข้าใจผู้อื่น และประพฤติปฏิบัติตนได้อย่างถูกครรลองคลองธรรม เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

24. เป็นกิจกรรมที่ดีมาก ช่วยให้นักเรียนเข้าใจในความรัก ความหวังดีของพ่อแม่

25. เป็นกิจกรรมที่ดีมาก ช่วยให้นักเรียนสำนึกถึงหน้าที่ และสิ่งที่ควรจะปฏิบัติต่อพ่อแม่และผู้มีพระคุณ

26. ยอมรับว่าเป็นค่ายที่ประสบความสำเร็จในการช่วยอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสูงจริง ๆ เป็นการใช้เวลา 2-3 วัน ที่มีประโยชน์อย่างมาก

27. การเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้นักเรียนเข้าใจการใช้ชีวิตที่ถูกที่ควร ปฏิบัติตนอย่างมีคุณค่า และเห็นคุณค่าของตัวเองมากขึ้น

28. การเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่ดีแตกต่างไปจากชีวิตประจำวัน ทำให้เด็กมีพัฒนาการทางพฤติกรรมดีขึ้น

29. การอบรมจริยธรรม อาจเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนคิดอย่างมีเหตุผล รู้จักการวางตัว รู้จักคิดมากขึ้น ตลอดจนอาจมีความรับผิดชอบและรู้จักปฏิบัติ วางตัวได้ถูกต้อง

30. การเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตถือว่าเป็นประสบการณ์ที่ดีของเด็ก ได้สร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ให้เด็กก้าวสู่โลกภายนอกด้วยความมั่นใจ เป็นการสร้างความคุ้นเคยกับการปฏิบัติธรรมอย่างเป็นรูปแบบ

31. การเข้าค่ายอบรมจริยธรรม ทำให้นักเรียนเข้าใจชีวิต และมีชีวิตอยู่ในโลกนี้อย่างระมัดระวัง ไม่ประมาท เชื่อฟังผู้ใหญ่

32. บางครั้งคำอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ นักเรียนจะไม่ค่อยยอมรับ แต่เมื่อได้รับคำสั่งสอนจากพระอาจารย์ ทำให้นักเรียนเข้าใจชีวิตมากขึ้น

33. เป็นค่ายอบรมที่ดีมาก ชักจูงและเสนอแนะให้นักเรียนได้สัมผัสกับศาสนาพุทธอย่างทันสมัย

34. กิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรม ทำให้นักเรียนมีความอ่อนโยน มีจิตใจสะอาด มีความสุภาพ ไม่แข็งกระด้าง

35. การเข้าค่ายอบรมจริยธรรม ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกัน

36. นักเรียนชอบและชื่นชม การเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

37. นักเรียนใจเย็น มีสติในการคิดและการกระทำมากขึ้น

38. พระอาจารย์สามารถถ่ายทอดคำสอนของศาสนาพุทธ ให้ฟังง่าย สนุก เข้าใจง่าย และนำไปปฏิบัติได้

39. นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ หลาย ๆ เรื่อง ในการเข้าค่ายอบรมจริยธรรม

40. ขอชื่นชมที่โรงเรียนได้จัดกิจกรรมในลักษณะนี้ เพราะจะพัฒนานักเรียนในภาพรวมได้ดี

41. วัดปัญญานันทาราม เป็นสถานที่ที่เหมาะกับการจัดค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

42. นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตมากขึ้น และสนุกกับการเข้าค่ายอบรมจริยธรรม

43. การที่นักเรียนได้รับการสอนและอบรมพร้อมกับเพื่อน ๆ นักเรียนจะรับฟังและต่อต้านน้อยลง จึงควรจัดการอบรมบ่อย ๆ

44. นักเรียนชื่นชมจริยวัตรของพระภิกษุ วัดปัญญานันทาราม

45. นักเรียนศรัทธาในพระพุทธศาสนามากขึ้น

46. หลังการเข้าค่ายอบรมจริยธรรม ควรจัดกิจกรรมอบรมอย่างต่อเนื่อง เป็นการคอยกระตุ้นให้ประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสมและดีงามตลอดไป จะทำให้นักเรียนมีจริยธรรมที่ดีงามมากขึ้น พฤติกรรมต่าง ๆ จะได้อยู่นาน และคงทนถาวร

47. อยากให้โรงเรียนจัดอบรมจริยธรรมเดือนละครั้งที่โรงเรียน

48. อยากให้โรงเรียนจัดอบรมในรูปแบบอื่นบ่อย ๆ เพราะศาสนาพุทธคือหลักในการดำเนินชีวิตที่สงบสุข

49. ควรมีการกระตุ้นถึงกิจกรรมที่ได้ฝึกอบรมเป็นระยะ ๆ

50. ควรให้นักเรียนฝึกสมาธิอย่างต่อเนื่องที่โรงเรียนสัปดาห์ละ 1-2 วัน เป็นกิจกรรมเสริม

51. ควรจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมด้วย

52. ควรจัดกิจกรรมที่เด็กจะได้อยู่กับธรรมชาติที่เรียบง่าย

53. ควรเน้นให้นักเรียนทุกคนรักษาศีลอย่างน้อยให้ได้ศีลห้า

54. ปัจจุบันเด็กขาดจริยธรรม ดังนั้นจึงควรมีกิจกรรมในระหว่างเรียน เช่น ค่ายอาสาสมัคร เด็กจะได้รู้จักการอยู่ร่วมกัน มีสัมพันธภาพ ช่วยเหลือรักใคร่ ปรองดองกันเช่นพี่น้อง (ไม่ใช่ชู้สาว)

55. ควรจัดให้มีการอบรมซ้ำ เพื่อสร้างความมั่นใจและความภาคภูมิใจในตัวเด็กเองว่า ได้เดินในทางที่ถูกต้องแล้ว

56. ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรม ควรให้นักเรียนเขียนพฤติกรรมที่ต้องแก้ไขเป็นข้อ ๆ เพื่อให้เห็นเป้าหมายที่จะต้องแก้ไข

57. โรงเรียนควรให้นักเรียนทำสมุดบันทึกการพัฒนาจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตตลอดปีการศึกษา เป็นการฝึกให้นักเรียนใฝ่การเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต

58. โรงเรียนควรส่งหัวข้อที่อบรมในค่ายอบรมจริยธรรมให้ผู้ปกครองทราบ จะทำให้ผู้ปกครองสังเกตพฤติกรรมเฉพาะเจาะจง และสามารถทดสอบได้เป็นหมวดหมู่เกี่ยวกับตัวนักเรียนเอง

59. ควรให้มีการกระจายเสียงการเทศน์ของพระอาจารย์ในช่วงเช้าหรือบ่าย

60. ควรมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นระยะ ๆ

61. ควรให้นักเรียนเขียนรายงาน สรุปความรู้ ความคิด ข้อควรนำไปปฏิบัติของตนเอง

62. การจัดกิจกรรมอาจเปลี่ยนรูปแบบบ้างนอกจากการไปวัด เช่น ออกไปต่างจังหวัด 2-3 วัน มีการสัมมนาโดยวิทยากร ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ดีกว่าอบรมในโรงเรียน ซึ่งเป็นรูปแบบที่เด็กไม่ประทับใจเท่ากับการออกไปนอกสถานที่ และรู้สึกผ่อนคลาย เด็กจะจำเหตุการณ์ที่ประทับใจได้มากกว่า

63. อยากให้ทางโรงเรียน นิมนต์พระอาจารย์มาสอนในโรงเรียน โดยจัดลงตารางเรียนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

64. บางครั้งอาจเชิญผู้ปกครองมาร่วมเป็นวิทยากรได้

65. ครูควรสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ความประพฤติ การคบหาเพื่อน ความประหยัด ไม่หลงใหลตามกระแสสังคม หรือไหลตามแฟชั่น ในขณะสอนด้วย

66. หลังจากกลับจากค่ายอบรม นักเรียนมีความคิดที่จะไปบวชที่วัดปัญญานันทาราม หากมีโอกาส

67. เคยพาบุตรไปทำบุญที่วัดปัญญานันทารามมาหลายครั้ง ได้ฟังแนวการเทศน์สั่งสอนของพระภิกษุ ที่มุ่งเน้นชาวพุทธให้หมั่นอบรมเจริญปัญญา เพื่อดับทุกข์ไม่ใช่ไปประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่งมงาย ไม่ใช่แก่นแท้ของพระพุทธศาสนา จึงเห็นควรจัดกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่วัดปัญญานันทาราม กับนักเรียนทุกรุ่นต่อไปเรื่อย ๆ

68. ทางโรงเรียนควรให้นักเรียนทุกคนฝึกสมาธิ 5-10 นาที ตอนเช้าก่อนเริ่มเรียนทุกวัน

69. อยากให้จัดอุปสมบทสามเณรภาคฤดูร้อน ที่วัดปัญญานันทาราม

70. ไม่จำเป็นต้องจัดการอบรมที่วัด อาจนิมนต์พระมาเทศน์ที่โรงเรียน

71. โรงเรียนต้องคำนึงถึงความปลอดภัยในสถานที่ที่จะพานักเรียนไปเข้าค่ายอบรมจริยธรรม

72. จำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมในแต่ละครั้งไม่ควรมากเกินไป

73. การเข้าค่ายอบรม เพียง 2-3 วัน ไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร น่าจะสอดแทรกจริยธรรมต่าง ๆ ในวิชาเรียน จะเห็นผลมากกว่า

74. การจัดกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรม ไม่ควรเป็นกิจกรรมบังคับ

75. การจัดกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมเป็นเวลาหลายวัน รู้สึกจะเป็นการทรมาน

76. ผู้ปกครองเป็นห่วงเรื่องการเดินทางไปเข้าค่ายอบรมจริยธรรมที่วัด ควรอบรมในชั่วโมงเรียนจะดีกว่า

77. ควรดูแลในเรื่องความสะดวกแก่ผู้เข้าอบรมมากขึ้น เพราะบริเวณที่นักเรียนนอน มีมดมาก

78. ควรให้เบอร์โทรศัพท์ของอาจารย์ที่ควบคุมนักเรียน เพื่อผู้ปกครองสามารถติดต่อสอบถามได้ในกรณีที่ลูกป่วย

79. สถานที่เข้าค่ายอบรมมียุงเยอะมาก กลัวว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมอบรมจะเป็นไข้เลือดออก

80. ของใช้ของผู้เข้าร่วมอบรมจริยธรรม มีการสับเปลี่ยนกัน เช่น รองเท้า

81. การอบรมที่ค่ายอบรมจริยธรรม เพียง 2-3 วัน คงจะไม่ได้ผลอะไร เพราะครอบครัวมีส่วนมากกว่า ถ้าครอบครัวอบอุ่นดี เด็กก็จิตใจดีไม่มีปัญหา

82. การไปค้างคืนสำหรับนักเรียนหญิง ผู้ปกครองกังวลเรื่องความปลอดภัย เพราะไม่ทราบว่าสถานที่ และชุมชนข้างเคียงเป็นอย่างไร ความปลอดภัยของโรงนอนมีหรือไม่

83. ควรมีการเข้มงวดความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ควบคุมดูแล ความปลอดภัยในปีที่แล้วไม่อาจประกันความปลอดภัยในปีต่อ ๆ ไปได้ ควรมีการซักซ้อมอย่างดี

84. ไม่ต้องไปค้างคืนที่วัด ก็คงจะดีสำหรับสภาพบ้านเมืองขณะนี้

85. ควรให้มีน้ำอาบอย่างเพียงพอสำหรับการเข้าค่ายอบรม

86. กิจกรรมในการอบรมมากเกินไป มีเวลาอิสระน้อยมาก

87. ควรอนุญาตให้นักเรียนนำโทรศัพท์มือถือไปด้วย

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม และด้านคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม และด้านคุณประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการอบรม

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนที่เข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมของบุตรหลานที่เข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

5. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตใน 7 ด้าน คือ ด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม และด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม จำแนกตามเพศ และแผนการเรียน

6. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีเพศต่างกัน ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่

1.1 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ปีการศึกษา 2546 จำนวน 264 คน

1.2 คณะกรรมการดำเนินกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2546 ตามคำสั่งโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่ 62/2546 จำนวน 32 คน

1.3 อาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 31 คน

1.4 ผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 264 คน โดยถือว่านักเรียนแต่ละคนมีผู้ปกครอง 1 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่

2.1 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน 260 คน

2.2 อาจารย์คณะกรรมการดำเนินกิจกรรมค่ายอบรมที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน 15 คน

2.3 อาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 28 คน

2.4 ผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน 248 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 2 ฉบับ คือ

1. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และอาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 และ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ 8 ด้าน คือ ด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม ด้านคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม จำนวน 84 ข้อ

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย

2. แบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามปลายเปิด มี 3 คำถาม คือ พฤติกรรมของนักเรียนก่อนเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร พฤติกรรมของนักเรียนหลังเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

แบบสอบถามฉบับที่ 1 ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) และนำไปตรวจสอบหาคุณภาพของแบบทดสอบ ปรากฏผลดังนี้ มีค่าอำนาจจำแนก t ระหว่าง 1.93 ถึง 8.79 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .91

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการทางสถิติ ที่คำนวณค่าต่าง ๆ ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม SPSS ดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การคำนวณค่าความถี่และค่าร้อยละ

2. หาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และอาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นรายด้าน รายข้อ และรวมทุกด้าน แล้วนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้ไปเปรียบเทียบเกณฑ์ค่าเฉลี่ยที่กำหนดไว้ ซึ่งมี 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย

3. หาค่าความถี่ และค่าร้อยละ ของความคิดเห็นของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีต่อพฤติกรรมโดยรวมของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

4. เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ดังนี้

4.1 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีเพศต่างกัน ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

4.2 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียนต่างกัน ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ในด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

5. เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีเพศต่างกันที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรมเป็นรายข้อและรวมทุกข้อ

6. สรุปข้อเสนอแนะในการจัดค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ปรากฏผลดังนี้ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความคิดเห็นต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตใน 7 ด้าน (ไม่รวมด้านคุณประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการอบรม) โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง เพื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความคิดเห็นต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร และด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ส่วนด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม และด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง

2. ความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านคุณประโยชน์ที่ได้รับจากอบรม ปรากฏผลดังนี้ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความคิดเห็นว่า ในการอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตช่วยพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่านักเรียนได้รับคุณประโยชน์จากการอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านความอดทน การเข้าใจชีวิต ความรับผิดชอบ ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความสามัคคีในหมู่คณะ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ความมีระเบียบวินัยในตนเอง การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนร่วม การนำหลักธรรมในพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการเรียน และการนำหลักธรรมในพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ส่วนด้านการให้อภัย การพัฒนาการเรียนให้ดีขึ้น และการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง

3. ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ปรากฏผลดังนี้ อาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต มีความคิดเห็นต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตใน 7 ด้าน (ไม่รวมด้านคุณประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการอบรม) โดยรวม อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความคิดเห็นต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร และด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ส่วนด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง

4. ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านคุณประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการอบรม ปรากฏผลดังนี้ อาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต มีความเห็นว่าในการอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตช่วยพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักเรียนได้รับคุณประโยชน์จากการอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านความอดทน การเข้าใจชีวิต ความรับผิดชอบ ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความสามัคคีในหมู่คณะ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การพัฒนาการเรียนให้ดีขึ้น ความมีระเบียบวินัยในตนเอง การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การนำหลักธรรมในพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการเรียน และการนำหลักธรรมในพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการให้อภัย อยู่ในระดับปานกลาง

5. ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อพฤติกรรมโดยรวมของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ปรากฏผลดังนี้ อาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวนร้อยละ 33.3 มีความคิดเห็นว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเดิมไม่ดีไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใหม่ที่ดีขึ้น จำนวนร้อยละ 28.2 มีความคิดเห็นว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเดิมดีมีพฤติกรรมใหม่ดีเหมือนเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลง จำนวนร้อยละ 28.2 มีความคิดเห็นว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเดิมไม่ดีมีพฤติกรรมใหม่ดีขึ้น และจำนวนร้อยละ 10.3 มีความคิดเห็นว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเดิมดี มีพฤติกรรมใหม่ดีขึ้นกว่าเดิม

6. ความคิดเห็นของผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อพฤติกรรมของบุตรหลานที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ปรากฏผลดังนี้ ผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตทำให้บุตรหลานเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่ดีเป็นพฤติกรรมใหม่ที่ดีขึ้นร้อยละ 46.77 ส่วนบุตรหลานที่มีพฤติกรรมเดิมก่อนเข้าค่ายอรมรมจริยธรรมดี บางส่วนมีพฤติกรรมใหม่ดีขึ้น บางส่วนมีพฤติกรรมใหม่ดีเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลงมีจำนวนเท่ากัน คือร้อยละ 22.58 และบุตรหลานที่มีพฤติกรรมเดิมไม่ดี ไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใหม่ที่ดีขึ้น มีเพียงร้อยละ 8.07

7. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม ปรากฏผลดังนี้

7.1 นักเรียนหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีระดับความคิดเห็นต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรมมากกว่านักเรียนชายระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนชายระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีปัญหาในการเข้าค่ายอบรมมากกว่านักเรียนหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยรวมทุกด้าน

7.2 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียนต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรมและรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างด้านกิจกรรมในการอบรมและด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ และรายด้าน พบว่า

7.2.1 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียนวิทย์ – คณิต และแผนการเรียนศิลป์ – คณิต 1 มีระดับความเห็นด้วยต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรมมากกว่านักเรียนที่เรียนแผนการเรียนสหศิลป์ และศิลป์ – ภาษา แต่ไม่พบ

ความแตกต่างระหว่างนักเรียนที่เรียนแผนการเรียนวิทย์ – คณิตกับแผนการเรียนศิลป์ – คณิต 1 และนักเรียนที่เรียนแผนการเรียนศิลป์ – ภาษา กับแผนการเรียนสหศิลป์

7.2.2 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียนวิทย์ – คณิต และแผนการเรียนศิลป์ – คณิต 1 มีระดับความเห็นด้วยต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านระยะเวลาในการอบรมมากกว่านักเรียนที่เรียนแผนการเรียนสหศิลป์ แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนที่เรียนแผนการเรียนวิทย์ – คณิต กับแผนการเรียนศิลป์ – ภาษา และแผนการเรียนศิลป์ – คณิต 1

7.2.3 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียนศิลป์ – คณิต 1 และแผนการเรียนวิทย์ – คณิต มีระดับความเห็นด้วยต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านเนื้อหาในการอบรมมากกว่านักเรียนที่เรียนแผนการเรียนสหศิลป์ แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนที่เรียนแผนการเรียนศิลป์ – คณิต 1 กับแผนการเรียนศิลป์ – ภาษาและแผนการเรียนวิทย์ – คณิต

7.2.4 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียนศิลป์ – คณิต 1 และแผนการเรียนวิทย์ – คณิต มีระดับความเห็นด้วยต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านพระวิทยากรมากกว่านักเรียนที่เรียนแผนการเรียนศิลป์ – ภาษา และนักเรียนที่เรียนแผนการเรียนศิลป์ – คณิต1 มีระดับความเห็นด้วยในด้านพระวิทยากรมากกว่านักเรียนที่เรียนแผนการเรียนสหศิลป์ แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนที่เรียนแผนการเรียนอื่น

7.2.5 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียนสหศิลป์มีปัญหาในการเข้าค่ายอบรม มากกว่านักเรียนที่เรียนแผนการเรียนวิทย์ – คณิต ศิลป์ – คณิต 1 และศิลป์ – ภาษา แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนที่เรียนแผนการเรียนอื่น

7.2.6 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนแผนการเรียนศิลป์ – คณิต 1 และแผนการเรียนวิทย์ – คณิต มีระดับความเห็นด้วยต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยรวม 7 ด้าน (ไม่รวมด้านคุณประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการอบรม) มากกว่านักเรียนที่เรียนแผนการเรียนศิลป์ – ภาษา และแผนการเรียนสหศิลป์ แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างนักเรียนที่เรียนแผนการเรียนอื่น

8. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีเพศต่างกันที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านคุณประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการอบรม ปรากฏผลดังนี้ นักเรียนหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีระดับความเห็นด้วยต่อคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรมในด้านความสามัคคีในหมู่คณะมากกว่านักเรียนชายระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แต่ไม่พบความแตกต่างที่มีต่อคุณประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรมด้านการให้อภัย ความอดทน การเข้าใจชีวิต ความรับผิดชอบ ความมีมนุษยสัมพันธ์ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การพัฒนาการเรียนให้ดีขึ้น ความมีระเบียบวินัยในตนเอง การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การนำหลักธรรมในพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการเรียน การนำหลักธรรมในพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และโดยรวม

9. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการจัดค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่า ข้อเสนอแนะส่วนใหญ่สนับสนุนและเห็นด้วยกับทางโรงเรียนในการจัดค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต และมีความคิดเห็นว่านักเรียนได้รับคุณประโยชน์จากการอบรมในครั้งนี้มาก โดยที่อาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจำนวน 17 ข้อ ผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจำนวน 87 ข้อ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยความคิดเห็นของนักเรียน อาจารย์ และผู้ปกครอง ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ปีการศึกษา 2546 มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และอาจารย์ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต มีความคิดเห็นต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ 8 ด้าน ดังนี้

ความคิดเห็นที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต	นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4		อาจารย์ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรม	
	มาก	ปานกลาง	มาก	ปานกลาง
1. ด้านสถานที่ในการเข้าค่ายอบรม		✓	✓	
2. ด้านระยะเวลาในการอบรม		✓	✓	
3. ด้านเนื้อหาในการอบรม	✓		✓	
4. ด้านกิจกรรมในการอบรม	✓		✓	
5. ด้านพระวิทยากร	✓		✓	
6. ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม	✓		✓	
7. ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม		✓		✓
8. ด้านคุณประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการอบรม	✓		✓	

จะเห็นว่าความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และอาจารย์ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตสอดคล้องกันทุกด้าน ยกเว้นด้านสถานที่ในการเข้าค่ายอบรม และด้านระยะเวลาในการอบรม และความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในด้านต่าง ๆ นั้นมีความคิดเห็นว่าเหมาะสมหรือเห็นด้วยในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากวัดปัญญานันทาราม ซึ่งเป็นสาขาของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ มีแนวนโยบายในการดำเนินภารกิจในด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนา และสร้างเยาวชนคนรุ่นใหม่ให้มีคุณธรรม ส่งเสริม ชักนำให้บุคคลมีชีวิตที่ดีงาม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างร่มเย็นเป็นสุข และมีแนวทางการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชนทั้งด้านศีล สมาธิ และปัญญา เพื่อเยาวชนจะได้มีจริยธรรมที่ดีงามและมั่นคง ทางวัดได้จัดทำค่ายคุณธรรม เรียกว่า ค่ายพุทธบุตร โดยเปิดให้โรงเรียนและหน่วยงานต่าง ๆ สมัครมาเข้าค่ายครั้งละ 3 วัน 2 คืน โดยใช้วิธีแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละประมาณ 15-20 คน เพื่อสะดวกต่อการเรียนรู้ หลักสูตรการเรียนการสอนแต่ละครั้งทางวัดจะมีการประชุมร่วมกันก่อนว่าจะสอนอะไร ให้สาระอะไรบ้าง กลุ่มเป้าหมายผู้เรียนอยู่ในระดับชั้นใด ทั้งนี้เพื่อให้การถ่ายทอดและอบรมได้สอดคล้องและตรงกับสภาพความเป็นจริงของกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด รูปแบบการเรียนใช้วิธีกระจายไปเรียนตามสถานที่ต่าง ๆ ภายในบริเวณวัด โดยมีพระอาจารย์เป็นผู้บรรยายธรรม แนะแนวทางให้ในแต่ละกลุ่ม นอกจากนั้น

ภายในบริเวณวัด โดยมีพระอาจารย์เป็นผู้บรรยายธรรม แนะแนวทางให้ในแต่ละกลุ่ม นอกจากนั้น พระอาจารย์ผู้ให้การอบรมเป็นพระที่มีภูมิรู้ภูมิธรรม ดังที่ พระมหาทวีป กตปุญโญ (2544 : 2) กล่าวว่า วัดจะมีการผลิตพระภิกษุสามเณรให้มีความรู้คู่คุณธรรมและจริยธรรม พร้อมส่งไปให้ความรู้กับนักเรียนตามโรงเรียนต่าง ๆ โดยจะเน้นเรื่องการสอนธรรมะและการฝึกนั่งสมาธิ เด็กจะได้รับประโยชน์ค่อนข้างมาก มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และทุกคนยังให้ความร่วมมือด้วยดี ดังนั้นพระอาจารย์ที่วัดปัญญานันทารามจึงเป็นพระวิทยากรที่มีความรู้ ความเข้าใจในหัวข้อธรรมะที่บรรยาย มีความตั้งใจและเอาใจใส่ในการอบรม มีเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่จะอบรมทำให้ไม่รู้สึกเบื่อหน่าย ใช้ภาษาง่ายร่วมสมัยกับนักเรียน ทำให้เกิดบรรยากาศเอื้อต่อการสนทนาธรรม กิจกรรมที่จัดในการอบรม เป็นกิจกรรมเพื่อการปฏิบัติจริยธรรมและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างระเบียบวินัย เป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม เช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในตอนเช้า ฝึกให้นักเรียนได้รู้จักใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า ฝึกให้นักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ กิจกรรมสู่ความเป็นผู้เจริญปัญญาช่วยให้นักเรียนได้ทบทวนชีวิตที่ผ่านมา ช่วยให้เข้าใจชีวิตมากขึ้น กิจกรรมอธิษฐานจิตเพื่อชีวิตใหม่ ช่วยให้นักเรียนทราบวิธีที่จะปฏิบัติตนในทางแห่งความดีงาม กิจกรรมเดินจงกรมในวิถีแห่งสติ ช่วยให้มีสติและเกิดความสงบเย็น กิจกรรมการทำวัตรเช้า – เย็น เจริญจิตภาวนา ช่วยให้เข้าใจในศาสนพิธี การศึกษาธรรมะจากพระอาจารย์ ทำให้ได้เรียนรู้ระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ รู้จักอดทน อดกลั้น รู้ซึ้งในพระคุณของพ่อแม่ พระคุณของครูอาจารย์ เป็นต้น จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ความคิดเห็นของนักเรียนและอาจารย์ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม และด้านคุณประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการอบรม มีความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมหรือเห็นด้วยในระดับมาก

ส่วนความคิดเห็นด้านสถานที่ในการเข้าค่ายอบรม และด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรมมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานที่ สิ่งแวดล้อม ความสะดวกสบายต่างๆ ภายในค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต แตกต่างไปจากความเป็นอยู่ที่เคยสุขสบายไปบ้าง ซึ่งเป็นเรื่องธรรมดาและไม่ได้เป็นปัญหาหรืออุปสรรคในการเข้าค่ายอบรมในครั้งนี้ ซึ่งพระอาจารย์ได้เตือนสติผู้เข้าอบรมจริยธรรม ดังนี้

กระทำอย่างสูง
อยู่อย่างต่ำ
กินข้าวจานแมว
อาบน้ำในคู
อยู่อย่างเล้าหมู
ฟังยุงร้องเพลง

หมายถึง ให้ผู้เข้าอบรมมีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย แต่พัฒนาจิตให้สูง เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม

2. จากการศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อพฤติกรรมโดยรวมของนักเรียนที่มีเข้าร่วมกิจกรรมค่ายจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่า อาจารย์ประจำวิชาจำนวนร้อยละ 33.3 มีความคิดเห็นว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเดิมไม่ดีไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใหม่ที่ดีขึ้น จำนวนร้อยละ 28.2 มีความคิดเห็นว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเดิมดี มีพฤติกรรมใหม่ดีเหมือนเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลง จำนวนร้อยละ 28.2 มีความคิดเห็นว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเดิมไม่ดีมีพฤติกรรมใหม่ดีขึ้น และจำนวนร้อยละ 10.3 มีความคิดเห็นว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเดิมดี มีพฤติกรรมใหม่ดีขึ้นกว่าเดิม

ประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย มี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเดิมไม่ดี มีพฤติกรรมใหม่ดีขึ้น และกลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเดิมไม่ดี ไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใหม่ที่ดีขึ้น ดังนี้

1. กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเดิมไม่ดี มีพฤติกรรมใหม่ดีขึ้น

เป็นที่น่ายินดีที่การเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่วัดปัญญานันทาราม เป็นเวลา 3 วัน 2 คืน เป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ทำให้นักเรียนส่วนหนึ่งเกิดจิตสำนึก มีคุณธรรม จริยธรรม เข้าใจโลกและชีวิตมากขึ้น ทำให้มีพฤติกรรมใหม่ที่ดีขึ้น ครูควรยกย่องชมเชยนักเรียนที่มีความประพฤติดีในกลุ่มนี้ เพื่อนักเรียนจะได้ทำความดีซ้ำอีก เป็นการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน และนักเรียนกลุ่มอื่นจะได้เลียนแบบจากตัวแบบที่ได้รับการชมเชยเมื่อมีความประพฤติดี นอกจากนั้นครูควรจัดกิจกรรมส่งเสริมลักษณะนิสัยให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และสร้างบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมในห้องเรียน เพื่อส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียน ซึ่งผลการวิจัยของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2526 : 7-8) พบว่า ครูจะพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนได้จะต้องพัฒนาสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นพฤติกรรมที่ต้องการและยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่ต้องการ เช่น การขจัดพฤติกรรมการทิ้งขยะกลาดเกลื่อน ควรพัฒนาสภาพแวดล้อมที่ทำให้คนทิ้งขยะเป็นที่ คือ จัดหาที่ใส่ขยะที่น่าใช้ ใช้ได้สะดวก และเก็บกวาดบริเวณให้สะอาด เพราะการวิจัยพบว่าที่สกปรกมักกระตุ้นให้คนทำสกปรกยิ่งขึ้น ส่วนพฤติกรรมซื่อสัตย์ ส่งเสริมได้โดยจัดให้มีตัวแบบที่ซื่อสัตย์แล้วได้รับรางวัล และไม่ควรให้มีสถานการณ์ที่ยั่วยุใจให้เด็กเห็นแก่ตัว อยากได้สิ่งของผู้อื่น

การจัดกิจกรรมส่งเสริมลักษณะนิสัย และการสร้างบรรยากาศหรือสภาพแวดล้อมในห้องเรียน จึงมีผลต่อการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียน ซึ่งนักเรียนจะไม่ตระหนักถึงสิ่งที่ครูตั้งใจจะให้นักเรียนได้เรียนรู้แต่สิ่งนั้นจะมีผลกระทบต่อการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียน เช่น การให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม การสร้างบรรยากาศแห่งความยุติธรรมในห้องเรียน ความสุภาพเรียบร้อยในวาจาของครู ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของครู เป็นต้น จะทำให้เด็กได้เรียนรู้จากสิ่งที่ครูไม่ได้ตั้งใจจะให้เกิดขึ้นโดยตรง แต่เป็นผลจากการปฏิบัติของครู ทั้งนี้เพราะสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ไปเป็นจำนวนมากนั้น ไม่ใช่สิ่งที่ได้มาจากหนังสือเรียนหากแต่ได้มาจากสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศแห่งจริยธรรมที่ครูสร้างขึ้นในห้องเรียน

2. กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมเดิมไม่ดี ไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใหม่ที่ดีขึ้น

สำหรับนักเรียนกลุ่มนี้ ผู้วิจัยคาดว่าพฤติกรรมที่อาจารย์ประจำวิชากล่าวถึง ส่วนใหญ่น่าจะเป็นพฤติกรรมในการเรียน ซึ่งในเรื่องนี้ครูควรพยายามศึกษา เข้าใจธรรมชาติของการพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนักเรียน และยอมรับความแตกต่างของพฤติกรรมของนักเรียน ดังที่ พระราชวรมุนี (ประยูร ธมฺมจิตฺโต, 2543 : 13-17) กล่าวว่า ครูควรจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยถือว่าผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับความสนใจและความสามารถของผู้เรียน... พระพุทธเจ้าทรงจำแนกความพร้อมของผู้ฟังเป็น 4 ระดับ เทียบได้กับดอกบัว 4 เหล่า ผู้ฟังแต่ละคนอาจมีพื้นธรรมคนละระดับ นี่คือความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ต้องเอาใจใส่ในการสอนทุกครั้ง นอกจากนี้พระพุทธเจ้า ยังทรงจำแนกความแตกต่างระหว่างบุคคลไปตามความแตกต่างของจริต คือ พื้นนิสัย ทรงแบ่งจริตของคนเป็น 6 กลุ่ม คือ ราคจริต โทสจริต โมหจริต สัทธาจริต พุทธิจริต และวิตกจริต ... ถ้าครูใส่ใจความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน ครูจะรู้ว่าเด็กแต่ละคนเป็นจริตอะไรและจัดการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับจริตของแต่ละคน นี่คือตัวอย่างการเรียนการสอนที่ถือว่าเด็กเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ เช่น การที่จะทำให้เด็กราคจริตสนใจการเรียน ครูจะต้องเน้นเรื่องความงามหรือสุนทรียะ ครูควรพูดกับเด็กราคจริตอย่างไพเราะ ถ้าครูเอาแต่ดุด่าเฆี่ยนตี เด็กเหล่านี้จะไม่ชอบ เด็กโทสจริตเป็นผู้ที่ชอบความเร็ว ไม่ชอบเรียนอะไรที่เยิ่นเย้อ ชอบให้ครูสรุปความหรือจับประเด็นสำคัญให้เขาไปคิดต่อ เด็กโมหจริตมักชอบง่วงเหงาหาวนอน ชอบหลับเวลาเรียนหนังสือ ครูต้องรู้ว่าเขามีจุดอ่อนก็คือชอบหลับ ควรให้เขาทำกิจกรรมเพื่อให้ตื่นตัวอยู่เสมอ เด็กสัทธาจริตมักเชื่อง่าย ชอบเรื่องตื่นเต้น ครูต้องทำให้เขาเกิดศรัทธาในตัวครูและวิชาที่เรียนแล้วเขาจะเรียนได้ดีที่สุด แต่ถ้าเขาไม่ศรัทธาก็จะไม่ตั้งใจเรียน เด็กพุทธิจริตมักเป็นคนใฝ่รู้ เด็กพวกนี้จะเป็นนักวิชาการที่ดี ครูต้องมีความแม่นยำในเนื้อหาและสามารถตอบข้อสงสัยของเด็กได้ เด็กวิตกจริตเป็นพวกที่ลังเลตัดสินอะไรไม่ได้อาจเป็นเพราะเมาข้อมูล ไม่รู้ว่าจะเลือกอะไร ครูต้องสอนวิธีตัดสินใจหรือสรุปประเด็นให้เด่นชัด ตัดความลังเลสงสัยของเด็ก วิธีสอนดังกล่าวเป็นการสอนให้ถูกจริต ครูถือเด็กเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ พยายามเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล แล้วจึงเลือกวิธีการสอนให้ถูกจริตผู้เรียน และจัดกระบวนการเรียนการสอนให้น่าสนใจ

นอกจากนั้นคำสอนของครู ยังมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร ถ้าครูสอนดีเด็กจะตั้งใจเรียน พระพุทธเจ้าทรงใช้หลักการสอนที่ดี 4 ประการ เรียกว่า 4 ส. คือ

1. สันทัสสนา (แจ่มแจ้ง) คือ สอนให้เด็กเข้าใจแจ่มแจ้งเหมือนเห็นกับตาตัวเอง ครูต้องเข้าใจชัดเจนในเรื่องที่ตนเองสอน อย่าสอนให้เรื่องที่ตนเองไม่เข้าใจ ครูต้องศึกษาค้นคว้าและเตรียมการสอนมาอย่างดี จึงจะสอนได้แจ่มแจ้ง

2. สมาทปนา (จูงใจ) จูงใจให้อยากรับไปปฏิบัติ การสอนที่ดีต้องมีผลในทางเปลี่ยนเจตคติหรือพฤติกรรม การสอนที่ทำให้เปลี่ยนเจตคติ คือ จูงใจให้เด็กน้อมรับเอาไปใช้ในชีวิตประจำวัน การสอนที่ดีต้องเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน จุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนพฤติกรรมอยู่ที่การจูงใจให้อยากรับไปปฏิบัติ นั่นคือเกิดศรัทธา

3. สมุตเตชนา (แกล้วกล้า) บางครั้งครูจูงใจไม่สำเร็จ เด็กทำตามไม่ได้เพราะขาดกำลังใจ ครูต้องให้กำลังใจด้วยการยกตัวอย่างบุคคลผู้ประสบความสำเร็จ หรือครูเองทำให้ดูเป็นแบบอย่าง

4. สัมปหังสนา (ร่าเริง) เรียนแล้วไม่เครียด มีความสุข สนุกในการเรียน เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีอารมณ์คล้อยตามบทเรียน ไม่เบื่อหน่าย

การสอนตามหลัก 4 ส. ทำให้เกิดความแจ่มแจ้ง จูงใจ แกล้วกล้า ร่าเริง นี่คือบทบาทที่สำคัญของครู

จะเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับพื้นฐานของนักเรียนสอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของนักเรียน และมีเทคนิควิธีสอนให้นักเรียนเข้าใจได้อย่างแจ่มแจ้ง จะช่วยให้นักเรียนเอาใจใส่ในการเรียน ตั้งใจเรียน มีความสนุกสนานในการเรียน รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ก็จะทำให้พฤติกรรมทางการเรียนของนักเรียนเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากการสอนเพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้ว ครูควรอบรมจริยธรรมแก่นักเรียนโดยการสอดแทรกการสอนจริยธรรมในเนื้อหาวิชาที่ทำการสอนทุกวิชาทุกโอกาส ด้วยวิธีการที่จะทำให้จริยธรรมเข้าสู่จิตใจของนักเรียนโดยไม่รู้ตัว จะทำให้การส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เพราะการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนเป็นหน้าที่ของครูทุกคนและทำได้ตลอดเวลา ครูที่จะอบรมสั่งสอนให้นักเรียนมีจริยธรรมสูงได้นั้น จากการวิจัยของบุญกอบ วิสมิตะนันทน์ (อ้างอิงมาจาก ดวงเดือน พันธุมนาวิน . 2526 : 6) พบว่า ครูจะต้องมีลักษณะอย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. ครูต้องเป็นผู้ที่รักและหวังดีต่อนักเรียนอย่างจริงใจและนักเรียนทราบด้วย ครูต้องมีความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน เพราะความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนนี้เป็นบันไดขั้นแรกของการให้จริยศึกษาที่ถูกหลักวิชาการ ครูต้องเป็นที่รัก ไว้วางใจ เลื่อมใส ศรัทธา และเป็นคนสำคัญของนักเรียนส่วนใหญ่ ครูจึงจะประสบความสำเร็จในการอบรมสั่งสอนทางจริยธรรม

2. ครูต้องอบรมสั่งสอนนักเรียนอย่างถูกวิธี ครูจะอบรมสั่งสอนนักเรียนอย่างถูกวิธี ครูจะต้องมีลักษณะ 3 ประการ คือ

2.1 มีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการทางจิตใจของนักเรียน เช่น ทางสติปัญญา ทางอารมณ์ สังคม และทางจริยธรรม ถ้าครูไม่มีความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของนักเรียนก็ย่อมเลือกวิธีสอนที่ไม่ถูกไปใช้จะไม่เกิดผลดี

2.2 มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการอบรมสั่งสอนเด็ก ทั้งแบบจงใจและไม่จงใจ วิธีอบรมสั่งสอนมีลักษณะพื้นฐาน 5 อย่าง คือ การให้รางวัล การลงโทษ การควบคุม การใช้เหตุผลกับเด็ก และการเป็นแบบอย่างแก่เด็ก

2.3 ครูจะต้องเป็นผู้ที่เปลี่ยนวิธีการได้ คือ การไม่ติดยึดที่วิธีการใดวิธีการหนึ่ง วิธีการที่ใช้กับนักเรียนเมื่อพบว่าใช้ไม่ได้ผลก็ควรเปลี่ยนวิธีการ ความพร้อมที่จะเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติต่อนักเรียนเป็นเรื่องสำคัญมาก นักเรียนจะมีพัฒนาการทางด้านจริยธรรมก็อยู่ที่ความสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงวิธีการอบรมสั่งสอนของครู

3. ครูเองจะต้องมีจริยธรรมสูง เพราะการสอนที่ให้ผลดีที่สุด คือ การกระทำของครู ซึ่งเป็นตัวอย่างแก่นักเรียนโดยไม่รู้ตัว การเป็นแบบอย่างที่ดีของครูจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีจริยธรรม คุณธรรมที่พึงประสงค์ และการประพฤติปฏิบัติตัวของครูจะต้องสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการปลูกฝังและพัฒนานักเรียน

การพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียน มีวิธีการพัฒนาที่สำคัญ 3 ด้าน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน . 2526 : 7-8) คือ

1. พัฒนาสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นพฤติกรรมที่ต้องการและยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่ต้องการ ควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ช่วยกระตุ้นให้บุคคลกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ได้ง่าย

2. พัฒนาพฤติกรรมที่ต้องการโดยตรง ให้เด็กทำจนติดเป็นนิสัย โดยการให้รางวัลเมื่อเด็กทำดี และการให้เด็กเลียนแบบจากตัวแบบที่ได้รับรางวัลเมื่อทำดี เมื่อเด็กทำความดีก็ให้รางวัลที่เหมาะสมกับการรับรู้ของเด็ก เด็กจะได้ทำความดีซ้ำอีก

3. พัฒนาลักษณะทางจิตใจที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็ก พัฒนาจิตใจที่จะผลักดันให้บุคคลเลือกกระทำพฤติกรรมที่น่าปรารถนาโดยความเต็มใจ และงดเว้นไม่กระทำพฤติกรรมที่ไม่น่าปรารถนาโดยไม่มีการขู่เข็ญบังคับ แต่กระทำโดยอิสระเสรี ลักษณะทางจิตที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางจริยธรรมที่สำคัญ มี 3 ประการ คือ

3.1 เหตุผลเชิงจริยธรรม ให้เห็นแก่ส่วนรวมมากกว่าเห็นแก่ตัว

3.2 ความสามารถควบคุมบังคับตน โดยไม่ต้องพึ่งการควบคุมจากภายนอก

3.3 ความเชื่ออำนาจในตนว่า ถ้าตนทำดีจะได้ดี ถ้าตนทำชั่วจะได้รับโทษตอบแทน เชื่อว่าตนสามารถจะทำนายผลที่จะเกิดกับตนได้ และสามารถจะควบคุมผลนั้น ๆ ได้

ดังนั้นครูจึงต้องอบรมนักเรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม เพราะการพัฒนาจิตใจของนักเรียนด้านจริยธรรมนี้ เป็นการสร้างสภาพนักเรียนให้แข็งแกร่งและเป็นคนดี เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดเมื่อเข้าวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่

5. จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่เข้าค่ายอบรมจริยธรรม ที่มีต่อพฤติกรรมของบุตรหลานที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตทำให้บุตรหลานเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่ดีเป็นพฤติกรรมใหม่ที่ดีขึ้น ร้อยละ 46.77 ส่วนบุตรหลานที่มีพฤติกรรมเดิมก่อนเข้าค่ายอบรมจริยธรรมดีบางส่วนมีพฤติกรรมใหม่ดีขึ้น บางส่วนมีพฤติกรรมใหม่ดีเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 22.58 และบุตรหลานที่มีพฤติกรรมเดิมไม่ดี ไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใหม่ที่ดีขึ้น มีเพียงร้อยละ 8.07

การที่บุตรหลานมีพฤติกรรมเดิมไม่ดี มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใหม่ดีขึ้น จำนวนร้อยละ 46.77 และบุตรหลานที่มีพฤติกรรมเดิมดีและมีพฤติกรรมใหม่ดีขึ้นจำนวนร้อยละ 22.58 นั้น ทั้งนี้เนื่องจากบุตรหลานในกลุ่มนี้เป็นบุคคลที่มีความพร้อมทางจิตใจ 3 ด้าน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน . 2526 : 16-17) คือ

1. สติปัญญาหรือความเฉลียวฉลาด การที่จะเรียนรู้เหตุรู้ผลได้จะต้องมีสติปัญญาดีพอสมควร

2. สุขภาพจิตและอารมณ์ ต้องเป็นคนที่ไม่วิตกกังวลมาก รู้จักปรับตัวรับรู้เหตุการณ์โดยไม่บิดเบือนความจริง

3. จะต้องมีประสบการณ์ทางสังคมกว้างขวางพอสมควร รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา เข้าใจสภาพและปัญหาของผู้อื่น จึงจะทราบว่าถ้าเรากระทำบางอย่างจะส่งผลไปกระทบคนอื่นอย่างไร

ถ้าบุคคลเป็นคนฉลาด สุขภาพจิตดี และมีประสบการณ์ในสังคมกว้างขวางพอสมควร จะมีลักษณะเหมือนคนประเภทบัวเหนือน้ำ พร้อมที่จะพัฒนาจริยธรรมได้ทันทีที่สภาพภายนอกอำนวยให้ สภาพแวดล้อมภายนอกคือ บรรยากาศภายในวัดปัญญานันทาราม พระวิทยากรที่มีภูมิรู้และภูมิธรรม กิจกรรมที่สร้างสรรค์ในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม ดังได้กล่าวมาแล้วในข้อ 1 ช่วยให้จริยธรรมของบุตรหลานพัฒนาสูงขึ้น ทำให้จริยธรรมที่แสดงออกในรูปของพฤติกรรมส่งผลให้ผู้ปกครองเห็นว่าบุตรหลานมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

การที่นักเรียนในกลุ่มนี้มีพื้นฐานทางจิตใจพร้อมที่จะพัฒนาจริยธรรมได้นั้น การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว มีอิทธิพลต่อการพัฒนาจริยธรรมของบุคคลเป็นอย่างมาก ผลการวิจัยจริยธรรมของเยาวชนไทย ของดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ปจนปัจจนึก (2520 : 7-8 , 10) พบว่า การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวนั้น มีส่วนเกี่ยวข้องกับจริยธรรมของบุคคลเป็นอย่างมากและอิทธิพลของครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางจริยธรรมของบุคคลนี้ มีความคงทนไปถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้นด้วย เช่น การถูกอบรมเลี้ยงดูแบบรักมาก และใช้เหตุผลมาก มีความสัมพันธ์กับการมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบรักมาก ใช้เหตุผลมากและลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย สัมพันธ์กับการมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงอย่างเห็นได้ชัด การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเป็นบ่อเกิดของจริยธรรมและลักษณะมุ่งอนาคตของบุคคล ช่วยให้มีจริยธรรมสูง ส่วนการเลี้ยงดูแบบควบคุม ก็จำเป็นสำหรับครอบครัวบางประเภทมากกว่าการปล่อยปละละเลย ดังนั้น การอบรมเลี้ยงดูจึงมีความสำคัญมาก และเป็นข้อปฏิบัติขั้นแรกในการวางพื้นฐานทางจริยธรรมของบุคคล ถ้าการอบรมเลี้ยงดูไม่เหมาะสมแล้ว การแก้ไขปรับปรุงจิตใจของบุคคลในภายหลังอาจทำได้ยาก หรือในบางกรณีก็ทำไม่ได้เลย เพราะสายไปเสียแล้ว

ส่วนบุตรหลานกลุ่มที่มีพฤติกรรมเดิมไม่ดี ไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใหม่ที่ดีขึ้น จำนวนร้อยละ 8.07 นั้น โรงเรียนควรมีบทบาทหน้าที่ประสานกับครอบครัวในการอบรมนักเรียน ในลักษณะที่แตกต่างกันไปจะได้เสริมกับการอบรมของครอบครัวให้สมบูรณ์ขึ้น ครูควรใช้โอกาสในการที่นักเรียนมาอยู่ในชั้นเรียนเป็นกลุ่มพร้อมกันให้เป็นประโยชน์ เพราะครูมีความรู้เกี่ยวกับหลักวิชาการพัฒนาเด็ก จะต้องมีวิธีการดำเนินการที่ถูกต้องตามหลักวิชาการมากกว่าบิดามารดา ดังนั้นด้านใดที่ครอบครัวบกพร่อง ครูก็ต้องเสริมให้สมบูรณ์ เช่น การสร้างบรรยากาศของความยุติธรรมและความเสมอภาคในโรงเรียน เป็นบทบาทที่โรงเรียนทำได้ดีกว่าทางครอบครัว แต่สิ่งที่ครูควรคำนึงถึง คือ การปลูกฝังจริยธรรมในวัยเด็กผลจริง ๆ จะแสดงออกในวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ จะกินเวลานานกว่าจะเห็นผล การฝึกอบรมเด็กจึงมีปัญหาด้วยครูเน้นผลในระยะสั้นมากกว่าผลระยะยาว เป็นธรรมชาติของเด็กจะทำดีได้ในบางครั้ง และในบางครั้งก็ทำไม่ได้ ครูไม่ควรคาดหวังว่านักเรียนจะทำดีได้เสมอไป ถ้านักเรียนทำดีก็ให้การส่งเสริม แต่ถ้ามีพฤติกรรมไม่ดีก็ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข เพื่อป้องกันไม่ให้ติดเป็นนิสัย

4. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการจัดค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่า ข้อคิดเห็นส่วนใหญ่สนับสนุนและเห็นด้วยกับทางโรงเรียนในการจัด

ค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต เพราะมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชนนานับประการ จึงควรใช้ธรรมะในการแก้ปัญหาให้กับเยาวชน โดยการปลูกฝังอบรมให้เยาวชนเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นศิษย์ที่ดีของครู เป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ และเป็นศาสนิกชนที่ดีของศาสนา และมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการอบรมจริยธรรมให้กับนักเรียนทั้งโครงการอบรมที่จัดภายนอกโรงเรียนและการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนให้คุณธรรมจริยธรรมที่นักเรียนได้รับจากการอบรมอยู่คงทนกับนักเรียนหลังจากการเข้าค่ายอบรม รวมทั้งการสอดแทรกเรื่องจริยธรรมในห้องเรียนในโรงเรียน

ผู้เกี่ยวข้องในการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียน ควรนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ของอาจารย์ประจำวิชาและผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าค่ายอบรมจริยธรรมไปวางแผน ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนร่วมกันทั้งสถาบันโรงเรียน ครอบครัว และศาสนา

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยความคิดเห็นของนักเรียน อาจารย์และผู้ปกครอง ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ปีการศึกษา 2546 พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และอาจารย์ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตมีความคิดเห็นต่อการเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเกือบทุกด้านว่าเหมาะสมหรือเห็นด้วยในระดับมาก ส่วนความคิดเห็นของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และผู้ปกครองนักเรียนที่เข้าค่ายอบรมจริยธรรม ที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่า มีนักเรียนบางส่วนไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้น ดังนั้นเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้คู่คุณธรรมอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยจึงใคร่เสนอแนะ ดังนี้

โรงเรียนมีภาระหน้าที่สำคัญโดยตรงต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนของชาติ ซึ่งจะเป็นสมาชิกของสังคมในภายภาคหน้า โรงเรียนเป็นบ้านแห่งที่สองของนักเรียนที่เป็นเบ้าหลอมลักษณะนิสัย คุณธรรม จริยธรรม ให้คงทนยั่งยืนในตัวนักเรียนต่อไป การเรียนการสอนคุณธรรมและจริยธรรมควรมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่แน่นอนที่จะเกื้อกูลการเรียนการสอนและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอย่างถาวร ทั้งนี้เพราะการปลูกฝังด้านคุณธรรมจริยธรรมเป็นความยากลำบากที่จะกระทำได้โดยการสอนอย่างเดียว ดังนั้นการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนจะต้องดำเนินในรูปของกระบวนการ และการประสานสัมพันธ์ที่ต่อเนื่อง กล่าวคือ สิ่งทั้งปวงในโรงเรียน ได้แก่ บุคลากรทุกคน สภาพแวดล้อม การเรียนการสอน การจัดกิจกรรม นักเรียน และอื่น ๆ เหล่านี้ ต้องมีคุณลักษณะเป็นไปในแนวทางหรือนโยบายเดียวกัน คือ เอื้อต่อการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนเป็นสำคัญ แนวทางที่โรงเรียนจะส่งเสริมพัฒนาจริยธรรมของนักเรียน มีดังนี้

1. จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้สนับสนุนหรือเอื้อต่อการส่งเสริมลักษณะนิสัยและจริยธรรมของนักเรียน เช่น

- การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เพื่อให้เกิดความสดชื่น สง่างาม
- บริเวณต่าง ๆ ในโรงเรียนต้องสะอาด และควรตกแต่งอย่างพิถีพิถัน เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีแก่สายตา และจิตใจของนักเรียนให้รักโรงเรียน
- จัดสภาพแวดล้อมเป็นรูปธรรมที่เป็นมงคลและดีงามให้แก่นักเรียนตามวันสำคัญทางศาสนา เช่น พระพุทธรูป ภาพในชาดก หรือสัญลักษณ์ในทางพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ
- จัดทำป้ายคติธรรม คำขวัญทางศาสนา ปรัชญาคุณธรรม ข้อเตือนใจต่าง ๆ ด้วยข้อความสั้น ๆ กระทัดรัดและเด่นสะดุดตา ติดให้นักเรียนเห็นชัดเจนและเป็นระเบียบตามบริเวณต่าง ๆ เมื่อผ่านสายตาบ่อย ๆ จะทำให้นักเรียนซาบซึ้ง นำไปปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนา เป็นการสอนจริยธรรมผ่านทางสายตา
- ออกกระจายเสียงบทความที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักธรรมมาใช้ในชีวิตนักเรียน หรือนำเทปบันทึกปาฐกถาที่เป็นประโยชน์มาออกกระจายเสียง จะเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ

2. หัวหน้าสถานศึกษา ครูอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ทุกคนในโรงเรียน ต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่นักเรียน

3. การประพฤติปฏิบัติของครูต้องสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการปลูกฝังให้แก่นักเรียน เมื่ออบรมจริยธรรมแก่นักเรียนไปอย่างใด ก็ต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับคำสอนของตนเพื่อเป็นแบบอย่างให้นักเรียนมีความศรัทธา ปฏิบัติตามด้วยความมั่นใจ

4. กำหนดระเบียบในโรงเรียนในเรื่องต่าง ๆ ตามหลักจริยธรรม และดำเนินการให้นักเรียนถือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ โดยครูไม่ต้องพร่ำสอนเฝ้าดู เพื่อเป็นการฝึกวินัยในตนเองของนักเรียนไปในตัว

5. ดำเนินการอบรมสั่งสอนนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ให้ประพฤติตามหลักจริยธรรมและหน้าที่ของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

6. สร้างห้องจริยธรรมที่มีพระพุทธรูป ภาพเกี่ยวกับคุณธรรม คติสอนใจ มีมุมสงบที่นักเรียนใช้สมาธิในการศึกษาจริยธรรมหรือฝึกสมาธิเพื่อความสงบของจิตใจ มีหนังสือธรรมะหรือหนังสือที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

7. เชิญชวนให้บุคลากร และนักเรียน ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมร่วมกับวัดและชุมชน

8. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาจริยธรรมให้หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนได้ประพฤติปฏิบัติต่อเนื่องจนซึมซับเป็นนิสัย เช่น กิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมยกย่องบุคคลดีเด่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมเชิดชูเกียรตินักเรียนที่มีคุณธรรม กิจกรรมฝึกมารยาทการแสดงความเคารพบุคคลต่าง ๆ กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมการบันทึกความดี กิจกรรมการแสดงของนักเรียนในงานสายสัมพันธ์ที่เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับจริยธรรมและคติธรรม การประกวดการเล่านิทานธรรมะหรือนิทานชากด การทำบุญตักบาตรในโรงเรียน การนิมนต์พระมาเทศน์ การเชิญผู้นำในท้องถิ่นที่ถือปฏิบัติคุณธรรมมีความรู้ในเรื่องจริยธรรมมาให้ข้อคิดหรือเป็นวิทยากรอบรมนักเรียน การให้คะแนนความประพฤติแก่นักเรียนในโครงการเด็กดีสาธิต เป็นต้น

9. จัดระบบการเรียนการสอนซึ่งเอื้ออำนวยให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านจริยธรรม ด้านการเป็นผู้นำ ด้านการฝึกความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการอยู่ร่วมกันอย่างมีสันติโดยกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำ ในการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร

10. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันครอบครัวและสถาบันอื่นๆ ในการพัฒนาบุคลิกภาพและจริยธรรม

11. โรงเรียนควรจัดค่ายพัฒนาจริยธรรมให้กับนักเรียนชั้นอื่น ๆ อย่างทั่วถึง และควรจัดอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนได้รับการฝึกฝนจริยธรรมจนเป็นนิสัย เป็นพฤติกรรมที่ยั่งยืน เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นศิษย์ที่ดีของครู เป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ และเป็นศาสนิกชนที่ดีของศาสนา

12. โรงเรียนควรประชาสัมพันธ์ความคิดเห็นที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนได้รับทราบ เช่น จัดนิทรรศการ จัดเสนอผลงาน จัดกลุ่มนักเรียนนำเสนอข้อคิดเห็นหรือประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

13. โรงเรียนควรติดตามดูแลนักเรียนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างใกล้ชิด เพื่อเป็นการกระตุ้น ให้แรงเสริมในการทำความดีอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ประเมินโครงการค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยใช้การประเมินโครงการแบบจำลองซิปป์ (CIPP MODEL) ซึ่งประกอบด้วยการประเมิน 4 ด้านคือ ปัจจัยแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต

2. ศึกษาปัญหาการดำเนินโครงการค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อวัดความสำเร็จของโครงการ โดยดูว่าวัตถุประสงค์ของโครงการบรรลุผลตามที่วางแผนหรือไม่ ทราบถึงปัญหาการดำเนินโครงการ และการดำเนินการแก้ไขหลังจากโครงการเสร็จสิ้นแล้ว

3. วิจัยการจัดสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดทักษะในการดำเนินชีวิต เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีจริยธรรมสืบเนื่องต่อจากการเข้าค่ายอบรมจริยธรรม

4. วิจัยเปรียบเทียบพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มที่ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตกับกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

5. ศึกษาด้านความคงทนของการรับรู้ทางจริยธรรมของนักเรียนที่เข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

6. ศึกษาการประเมินผลจริยธรรมในโรงเรียน โดยการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนเป็นกลุ่มเป็นชั้นเรียน หรือประเมินทั้งโรงเรียน

บรรณานุกรม

กมลพรรณ พงศ์นุรักษ์. ปัญหาการดำเนินโครงการพัฒนาจริยธรรม ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร กลุ่มที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , 2541.

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. หลักการวิธีการจัดจริยศึกษาและหัวข้อจริยธรรมสำหรับใช้อบรมสั่งสอนนักเรียนนักศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2521.

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2527.

กระทรวงศึกษาธิการ. แผนพัฒนาจริยศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2528.

กานดา พูนลาภทวี. สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ฟิสิกส์เซ็นเตอร์, 2539.

เกียรติศักดิ์ อัชยานนท์. ค่านิยมในความหมายค่านิยม. กองวิจัยและวางแผนสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (อัดสำเนา) , 2525.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. "วัดชลประทานฯ กับภารกิจสำคัญสร้างเยาวชนคนรุ่นใหม่ให้มีคุณธรรม", รายงานปฏิรูปการศึกษาไทย. 3(44) 15 สิงหาคม 2544 : 2 , โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, 2544.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. "พระสงฆ์กับการจัดการศึกษา" , รายงานปฏิรูปการศึกษาไทย . 3 (44) 15 สิงหาคม 2544 : 1 , โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, 2544.

คณะอนุกรรมการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม. รายงานการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย , 2535.

จำนงค์ อดิวัฒนสิทธิ์. คำบรรยายวิชาจริยธรรมสำหรับผู้นำทางสังคม. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ . (อัดสำเนา)

ชัยพร วิชชาวุธ และ ธีระพร อุวรรณโณ. "แนวคิดและพัฒนาการใหม่ในการปลูกฝังจริยธรรม", คุรุศาสตร์. 11(1) : 22-43 ; กรกฎาคม – กันยายน 2525.

ชูจิตร์ แช่มลำเจียก. แนวทางการอบรมคุณธรรม จริยธรรม และพัฒนาจิตใจนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนโคกสำโรงวิทยา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , 2537.

ชูศรี วงศ์รัตนะ . เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.

ณรงค์ศักดิ์ จันทร์นวล. "ทัศนคติ-ความคิดเห็น" , จิตวิทยาสังคม. ภาควิชาจิตวิทยา,คณะมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2527.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจนปัจจนึก . จริยธรรมของเยาวชนไทย. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 21 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2520.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจนปัจจนึก. ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสำหรับคนไทย : การวิจัยและการประยุกต์ . กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2538.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. "แนวการแก้ไขปัญหาทางจริยธรรมในสังคมไทย" , จริยธรรมกับการศึกษา. กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. ครูกับการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน. จุลสารฉบับที่ 4 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช ,2524.

ทรงจิต พูลลาภ. "ยุทธวิธีในการพัฒนาจริยธรรม" , รายงานการประชุมสัมมนา เรื่อง กลวิธีเพื่อบรรลุผลในการพัฒนาบุคลิกภาพและจริยธรรมของนิสิตนักศึกษา. สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย กองบริการการศึกษา . (อัดสำเนา) , 2530.

ทิพย์ลาวัลย์ หลานไทย. ความคิดเห็นของนักเรียนต่อผลการเข้าค่ายพัฒนาจริยธรรมของโรงเรียนอำมาตย์พานิชนุกูล จังหวัดกระบี่ . วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , 2545.

ธเนศ บัวแก้ว . เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักกีฬานักเรียนระดับมัธยมศึกษาของกลุ่มโรงเรียนสังกัดกรมสามัญส่วนกลาง กลุ่มที่ 7 . ปริญญานิพนธ์ กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2542.

บรรเทา กิตติศักดิ์. จริยธรรมทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ . อ้างถึง ทองคูณ หงส์พันธุ์ . 2542. จดหมายจากภูพาน . นครพนม : สถาบันราชภัฏนครพนม, ม.ป.ป.

ประสานศรี วงศ์สวัสดิ์ . การอบรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนในโรงเรียนคาทอลิกระดับมัธยมศึกษา สังกัดอัครสังฆมณฑล กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , 2542.

ปิยนันท์ ภิรมย์ไกรภักดิ์ . การส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี . วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , 2544.

ผกามาศ อ่อนบรรจง . ความคิดเห็นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาต่อการอบรมจริยธรรมในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , 2545.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) . บุญ-บารมีที่จะกู้แผ่นดินไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา,2543.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) . ถึงเวลา มารื้อปรับระบบพัฒนาคนกันใหม่. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2543.

พระมหาทวีป กตปุญโญ . รายงานปฏิรูปการศึกษาไทย. 3 (44) : 15 สิงหาคม 2544 : 2 , โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, 2544.

พระราชวรมุนี (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) . กระบวนการเรียนรู้ในพระพุทธศาสนา . เอกสารพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อันดับที่ 9 โครงการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว , 2543.

พระราชวรมุนี . " ความขัดแย้งในการเลือกปฏิบัติคุณธรรมบางอย่าง" , แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2533.

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ . หลักการวิจัยการศึกษา. กรุงเทพฯ : ทวีกิจการพิมพ์, 2543.

ล้วน สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ,2536.

วิเชียร เกตุสิงห์ . "ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย : เรื่องง่าย ๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้" , ข่าวสารการวิจัยการศึกษา . 18 (3) : กุมภาพันธ์-มีนาคม 2538 : 8 –11 .

วิระวรรณ อามระดิษ. ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

สมพร เทพสิทธา. คำบรรยายวิชาจริยธรรมสำหรับผู้นำทางสังคม. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (อัดสำเนา)

สวาท เสนาณรงค์ และ วิไลเฉิด ทวีสิน. สังคมศึกษา ส503 . พิมพ์ครั้งที่ 5 . กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด, 2541.

สุคนธ์ ภูริเวทย์ และ วัชรี บูรณสิงห์. "การมีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความสุข" , ความรู้คู่คุณธรรม. มหาวิทยาลัยรามคำแหง , กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง , 2544.

สุชา จันทน์เอม และ สุรางค์ จันทน์เอม. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แพร่พิทยา,2520.

สุภาพร สุขเจริญ. ความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ทางจริยธรรมกับพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

สุมน อมรวิวัฒน์. "การสร้างเสริมศีลธรรมในสถานศึกษา", ครุศาสตร์. 11 (4) : 43-53 ; เมษายน-มิถุนายน , 2526.

อุทัย หิรัญโต . สังคมวิทยาประยุกต์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2519.

Hoffman, M. I. "Moral Development" , P.286. Cormichael's Manual Of Child Development. New York : John Wiley & Sons, 1970.

Kohlberg, L. "Stage and Sequence : The Cognitive Development Approach to Socialization". P.3 . Theory and Research. Chicago : Rand McNally, 1969.

Kolasa, B. J. Introduction to Behavioral Science of Business. New York : John Wiley & Sons, Inc. , 1969.

Kolesnik , W. L. Educational Psychology. New York : McGraw-Hill Book Co. , 1970.

Piaget, Jean. The Moral Judgment of Child. Illinois, the Free Press, 1960.

Skinner , B. F. Beyond Freedom and Dignity. New York : Alfred A. Khopt, 1971.

Wright, H. F. The Psychology of Moral Behavior. London : Penguin Book, 1975.

ภาคผนวก

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถามการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร	รองผู้อำนวยการฝ่ายแผนและพัฒนา สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
2. อาจารย์อนุพงศ์ จันทรมณี	รองผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง ประธานกรรมการดำเนินการกิจกรรม ค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
3. อาจารย์นที ศิริมัย	อาจารย์ประจำวิชาพระพุทธศาสนา หมวดวิชาสังคมศึกษา

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง
ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
ประจำปีการศึกษา 2546

คำชี้แจง

แบบสอบถามความคิดเห็นฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ณ วัดปัญญานันทาราม ระหว่างวันที่ 28-30 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อทราบว่าโครงการนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์และมีความเหมาะสมเพียงใด และเพื่อใช้เป็นข้อมูล ในการจัดการอบรมครั้งต่อไป

แบบสอบถามความคิดเห็นฉบับนี้ มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง นักเรียนระบายคำตอบในกระดาษคำตอบให้ตรงกับข้อมูลของนักเรียน

1. เพศ [1] ชาย
   [2] หญิง
2. แผนการเรียน [1] ศิลป์-ภาษา
   [2] สหศิลป์
   [3] ศิลป์-คณิต 1
   [4] วิทย์-คณิต
3. ศาสนา [1] พุทธ
   [2] คริสต์
   [3] อิสลาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นด้านต่าง ๆ ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

คำชี้แจง นักเรียนระบายคำตอบในกระดาษคำตอบ ให้ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน ดังนี้

เห็นด้วยมาก ระบายช่อง 3

เห็นด้วยปานกลาง ระบายช่อง 2

เห็นด้วยน้อย ระบายช่อง 1

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
		มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)
	ด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต			
4	บริเวณวัดให้ความร่มรื่น มีบรรยากาศเอื้อต่อการอบรมจริยธรรม			
5	สถานที่ในการสวดมนต์ ฟังธรรมและสนทนาธรรม มีความร่มเย็นเงียบสงบ			
6	สถานที่อบรมในแต่ละฐานมีความเหมาะสมกับกิจกรรมที่จัดอบรม			
7	สถานที่รับประทานอาหารและดื่มน้ำปานะสะอาด			
8	สถานที่รับประทานอาหารและดื่มน้ำปานะมีความเป็นระเบียบ			
9	สถานที่รับประทานอาหารและดื่มน้ำปานะกว้างขวางเพียงพอกับจำนวนนักเรียน			
10	สถานที่เก็บล้างภาชนะ จาน ช้อน แก้วน้ำ สะอาด			
11	สถานที่นอนมีความสะอาด			
12	สถานที่นอนเพียงพอกับจำนวนนักเรียน			
13	สถานที่นอนมีบรรยากาศเอื้อต่อการพักผ่อนอย่างมีสติ			
14	สถานที่นอน อากาศถ่ายเทดี			
15	ห้องอาบน้ำเพียงพอกับจำนวนนักเรียน			
16	ห้องอาบน้ำมีความเป็นสัดส่วน			
17	ห้องอาบน้ำมีความสะดวกสบาย			
18	ห้องส้วมมีความสะอาด			
19	ห้องส้วมเพียงพอกับจำนวนนักเรียน			

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
		มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)
20	**ด้านระยะเวลาในการอบรม** จำนวนวันในการเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตมีความพอเหมาะ			
21	ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมมีความเพียงพอ			
22	ในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมสามารถรักษาเวลาตามตารางการอบรม			
23	การจัดตารางเวลาการเข้าค่ายอบรมในแต่ละวันได้กำหนดเวลาได้อย่างเหมาะสม			
24	**ด้านเนื้อหาในการอบรม** เนื้อหาในการอบรมสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาจิตใจ			
25	เนื้อหาในการอบรมปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม			
26	เนื้อหาที่ได้รับจากการอบรม สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้			
27	เนื้อหาที่ได้รับจากการอบรม สามารถนำไปใช้ในการปรับตัวเข้ากับสังคมได้			
28	เนื้อหาที่ได้รับจากการอบรม สามารถนำไปใช้ในชีวิตเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข			
29	เนื้อหาที่ได้รับจากการอบรมทำให้มีความศรัทธาในศาสนามากขึ้น			
30	เนื้อหาที่ได้รับจากการอบรมทำให้สำนึกในพระคุณของพ่อแม่			
31	เนื้อหาที่ได้รับจากการอบรมทำให้สำนึกในพระคุณของครู			
32	เนื้อหาที่ได้รับจากการอบรมทำให้เกิดความตั้งใจที่จะกระทำแต่สิ่งที่ดี ๆ			
33	เนื้อหาในการอบรมน่าเบื่อหน่าย			
34	เนื้อหาในการอบรมมีความซ้ำซ้อน			
35	เนื้อหาในการอบรมไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้			
36	**ด้านกิจกรรมในการอบรม** กิจกรรมที่จัดส่งเสริมให้มีระเบียบวินัย			

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
		มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)
37	กิจกรรมที่จัดส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม			
38	กิจกรรมในการอบรมเป็นกิจกรรม ที่สร้างสรรค์			
39	กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ตอนเช้า ฝึกให้นักเรียนได้รู้จักใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า			
40	กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ตอนเช้า ฝึกให้นักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้			
41	กิจกรรมสู่ความเป็นผู้เจริญปัญญา ช่วยให้ได้ทบทวนชีวิตที่ผ่านมา			
42	กิจกรรมสู่ความเป็นผู้เจริญปัญญา ช่วยให้เข้าใจชีวิตมากขึ้น			
43	กิจกรรมอธิษฐานจิตเพื่อชีวิตใหม่ ช่วยให้ทราบวิธีที่จะปฏิบัติตนในทางแห่งความดีงาม			
44	กิจกรรมเดินจงกรมในวิถีแห่งสติ ช่วยให้มีสติและเกิดความสงบเย็น			
45	กิจกรรมการทำวัตรเช้า-เย็น เจริญจิตภาวนา ช่วยให้เข้าใจในศาสนาพิธี			
46	กิจกรรมในการอบรมน่าเบื่อหน่าย			
47	กิจกรรมในการอบรมไม่เกิดความสร้างสรรค์			
48	<u>ด้านพระวิทยากร</u> พระวิทยากรมีความตั้งใจและเอาใจใส่ในการอบรม			
49	พระวิทยากรมีความรู้ ความเข้าใจในหัวข้อที่อบรม			
50	พระวิทยากรสามารถจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการสนทนาธรรม			
51	พระวิทยากรสามารถตอบปัญหาข้อสงสัยได้อย่างชัดเจน			
52	พระวิทยากรให้โอกาสได้แสดงความคิดเห็น			
53	พระวิทยากรให้โอกาสซักถามข้อสงสัยหรือปัญหา			
54	พระวิทยากรมีเทคนิควิธีการอบรมที่ทำให้ไม่รู้สึกเบื่อหน่าย			
55	พระวิทยากรมีความสามารถในการบรรยายธรรม ให้เข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง			
56	<u>ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม</u> ได้รับเอกสารข้อมูลจากทางโรงเรียนเกี่ยวกับการเข้าค่ายอบรมอย่างชัดเจน			

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
		มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)
57	ได้รับการประชุมชี้แจงแนะนำอย่างดี ก่อนเข้าค่ายอบรม			
58	ในการรับประทานอาหาร มีอาหารและน้ำดื่มเพียงพอ			
59	มีน้ำปานะให้ดื่มอย่างเพียงพอ			
60	มีน้ำดื่มบริเวณที่พัก			
61	มีอุปกรณ์ การนอน หมอน เสื่อ กลด อย่างเพียงพอ			
62	มีหนังสือธรรมะที่เป็นประโยชน์ในห้องสมุดของวัด			
63	ได้รับการดูแลรักษาความปลอดภัยเป็นอย่างดี			
64	ได้รับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น			
	<u>ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม</u>			
65	ปัญหาการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม			
66	ปัญหาในเรื่องการรับประทานอาหาร			
67	ปัญหาในการงดอาหารเย็น			
68	ปัญหาการนอนในกลด			
69	ปัญหาในเรื่องการอาบน้ำ			
70	ปัญหาในเรื่องการนอนไม่หลับ			
71	ปัญหาในเรื่องการส่งเสียงดัง			
72	ปัญหาในเรื่องความเป็นอยู่ที่ไม่สะดวกสบาย			
73	ปัญหาในเรื่องการนั่งคุกเข่าท่าเทพบุตร - เทพธิดา			
74	ปัญหาการตรงต่อเวลา ในการเข้าร่วมกิจกรรม			

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อการอบรมจริยธรรมและการพัฒนาคุณภาพชีวิต

คำชี้แจง นักเรียนระบายคำตอบในกระดาษคำตอบให้ตรงกับข้อมูลของนักเรียน

นักเรียนคิดว่า "การอบรมจริยธรรมและการพัฒนาคุณภาพชีวิต" ครั้งนี้ช่วยพัฒนานักเรียนในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด ให้นักเรียนระบายคำตอบในกระดาษคำตอบให้ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียน ดังนี้

เห็นด้วยมาก ระบายช่อง 3

เห็นด้วยปานกลาง ระบายช่อง 2

เห็นด้วยน้อย ระบายช่อง 1

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
		มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)
75	การให้อภัย			
76	ความอดทน			
77	การเข้าใจชีวิต			
78	ความรับผิดชอบ			
79	ความมีมนุษยสัมพันธ์			
80	ความสามัคคีในหมู่คณะ			
81	การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม			
82	การพัฒนาการเรียนให้ดีขึ้น			
83	ความมีระเบียบวินัยในตนเอง			
84	การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม			
85	การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์			
86	การนำหลักธรรมในพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการเรียน			
87	การนำหลักธรรมในพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน			

แบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ที่ควบคุมนักเรียน
และเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรม และพัฒนาคุณภาพชีวิต
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
ณ วัดปัญญานันทาราม ระหว่างวันที่ 28-30 กรกฎาคม พ.ศ. 2546

คำชี้แจง

แบบสอบถามความคิดเห็นฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการจัดค่ายอบรมจริยธรรม และพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อทราบว่าโครงการนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์และมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดอบรมครั้งต่อไป

แบบสอบถามความคิดเห็นมี 3 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ .....
2. ศาสนา .....
3. เป็นอาจารย์หมวดวิชา .....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นด้านต่าง ๆ ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

คำชี้แจง โปรดระบายคำตอบในกระดาษคำตอบ ให้ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

เห็นด้วยมาก ระบายช่อง 3

เห็นด้วยปานกลาง ระบายช่อง 2

เห็นด้วยน้อย ระบายช่อง 1

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
		มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)
	ด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต			
1	บริเวณวัดให้ความร่มรื่น มีบรรยากาศเอื้อต่อการอบรมจริยธรรม			
2	สถานที่ในการสวดมนต์ ฟังธรรมและสนทนาธรรม มีความร่มเย็นเงียบสงบ			
3	สถานที่อบรมในแต่ละฐานมีความเหมาะสมกับกิจกรรมที่จัดอบรม			
4	สถานที่รับประทานอาหารและดื่มน้ำปานะสะอาด			
5	สถานที่รับประทานอาหารและดื่มน้ำปานะมีความเป็นระเบียบ			
6	สถานที่รับประทานอาหารและดื่มน้ำปานะกว้างขวางเพียงพอกับจำนวนนักเรียน			
7	สถานที่เก็บล้างภาชนะ จาน ช้อน แก้วน้ำ สะอาด			
8	สถานที่นอนมีความสะอาด			
9	สถานที่นอนเพียงพอกับจำนวนนักเรียน			
10	สถานที่นอนมีบรรยากาศเอื้อต่อการพักผ่อนอย่างมีสติ			
11	สถานที่นอน อากาศถ่ายเทดี			
12	ห้องอาบน้ำเพียงพอกับจำนวนนักเรียน			
13	ห้องอาบน้ำมีความเป็นสัดส่วน			
14	ห้องอาบน้ำมีความสะดวกสบาย			
15	ห้องส้วมมีความสะอาด			
16	ห้องส้วมเพียงพอกับจำนวนนักเรียน			

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
		มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)
	ด้านระยะเวลาในการอบรม			
17	จำนวนวันในการเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต มีความพอเหมาะ			
18	ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมมีความเพียงพอ			
19	ในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมสามารถรักษาเวลาตามตาราง การอบรม			
20	การจัดตารางเวลาการเข้าค่ายอบรมในแต่ละวันได้กำหนดเวลา ได้อย่างเหมาะสม			
	ด้านเนื้อหาในการอบรม			
21	เนื้อหาในการอบรมสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาจิตใจ			
22	เนื้อหาในการอบรมปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม			
23	เนื้อหาที่ได้รับจากการอบรม สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้			
24	เนื้อหาที่ได้รับจากการอบรม สามารถนำไปใช้ในการปรับตัว เข้ากับสังคมได้			
25	เนื้อหาที่ได้รับจากการอบรม สามารถนำไปใช้ในชีวิตเพื่ออยู่ในสังคม ได้อย่างเป็นสุข			
26	เนื้อหาที่ได้รับจากการอบรมทำให้มีความศรัทธาในศาสนามากขึ้น			
27	เนื้อหาที่ได้รับจากการอบรมทำให้สำนึกในพระคุณของพ่อแม่			
28	เนื้อหาที่ได้รับจากการอบรมทำให้สำนึกในพระคุณของครู			
29	เนื้อหาที่ได้รับจากการอบรมทำให้เกิดความตั้งใจที่จะกระทำแต่สิ่งที่ดี ๆ			
30	เนื้อหาในการอบรมน่าเบื่อหน่าย			
31	เนื้อหาในการอบรมมีความซ้ำซ้อน			
32	เนื้อหาในการอบรมไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้			
	ด้านกิจกรรมในการอบรม			
33	กิจกรรมที่จัดส่งเสริมให้มีระเบียบวินัย			

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
		มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)
34	กิจกรรมที่จัดส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม			
35	กิจกรรมในการอบรมเป็นกิจกรรม ที่สร้างสรรค์			
36	กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ตอนเช้า ฝึกให้นักเรียนได้รู้จักใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่า			
37	กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ตอนเช้า ฝึกให้นักเรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้			
38	กิจกรรมสู่ความเป็นผู้เจริญปัญญา ช่วยให้ได้ทบทวนชีวิตที่ผ่านมา			
39	กิจกรรมสู่ความเป็นผู้เจริญปัญญา ช่วยให้เข้าใจชีวิตมากขึ้น			
40	กิจกรรมอธิษฐานจิตเพื่อชีวิตใหม่ ช่วยให้ทราบวิธีที่จะปฏิบัติตนในทางแห่งความดีงาม			
41	กิจกรรมเดินจงกรมในวิถีแห่งสติ ช่วยให้มีสติและเกิดความสงบเย็น			
42	กิจกรรมการทำวัตรเช้า-เย็น เจริญจิตภาวนา ช่วยให้เข้าใจในศาสนาพิธี			
43	กิจกรรมในการอบรมน่าเบื่อหน่าย			
44	กิจกรรมในการอบรมไม่เกิดความสร้างสรรค์			
	<u>ด้านพระวิทยากร</u>			
45	พระวิทยากรมีความตั้งใจและเอาใจใส่ในการอบรม			
46	พระวิทยากรมีความรู้ ความเข้าใจในหัวข้อที่อบรม			
47	พระวิทยากรสามารถจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการสนทนาธรรม			
48	พระวิทยากรสามารถตอบปัญหาข้อสงสัยได้อย่างชัดเจน			
49	พระวิทยากรให้โอกาสได้แสดงความคิดเห็น			
50	พระวิทยากรให้โอกาสซักถามข้อสงสัยหรือปัญหา			
51	พระวิทยากรมีเทคนิควิธีการอบรมที่ทำให้ไม่รู้สึกเบื่อหน่าย			
52	พระวิทยากรมีความสามารถในการบรรยายธรรม ให้เข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง			
	<u>ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม</u>			
53	ได้รับเอกสารข้อมูลจากทางโรงเรียนเกี่ยวกับการเข้าค่ายอบรมอย่างชัดเจน			

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
		มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)
54	ได้รับการประชุมชี้แจงแนะนำอย่างดี ก่อนเข้าค่ายอบรม			
55	ในการรับประทานอาหาร มีอาหารและน้ำดื่มเพียงพอ			
56	มีน้ำปานะให้ดื่มอย่างเพียงพอ			
57	มีน้ำดื่มบริเวณที่พัก			
58	มีอุปกรณ์ การนอน หมอน เสื่อ กลด อย่างเพียงพอ			
59	มีหนังสือธรรมะที่เป็นประโยชน์ในห้องสมุดของวัด			
60	ได้รับการดูแลรักษาความปลอดภัยเป็นอย่างดี			
61	ได้รับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น			
	<u>ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม</u>			
62	ปัญหาการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม			
63	ปัญหาในเรื่องการรับประทานอาหาร			
64	ปัญหาในการงดอาหารเย็น			
65	ปัญหาการนอนในกลด			
66	ปัญหาในเรื่องการอาบน้ำ			
67	ปัญหาในเรื่องการนอนไม่หลับ			
68	ปัญหาในเรื่องการส่งเสียงดัง			
69	ปัญหาในเรื่องความเป็นอยู่ที่ไม่สะดวกสบาย			
70	ปัญหาในเรื่องการนั่งคุกเข่าท่าเทพบุตร - เทพธิดา			
71	ปัญหาการตรงต่อเวลา ในการเข้าร่วมกิจกรรม			

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อการอบรมจริยธรรมและการพัฒนาคุณภาพชีวิต

คำชี้แจง

ท่านคิดว่า "การอบรมจริยธรรมและการพัฒนาคุณภาพชีวิต" ครั้งนี้ช่วยพัฒนานักเรียนในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด โปรดระบายคำตอบในกระดาษคำตอบให้ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

เห็นด้วยมาก ระบายช่อง 3
เห็นด้วยปานกลาง ระบายช่อง 2
เห็นด้วยน้อย ระบายช่อง 1

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
		มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)
72	การให้อภัย			
73	ความอดทน			
74	การเข้าใจชีวิต			
75	ความรับผิดชอบ			
76	ความมีมนุษยสัมพันธ์			
77	ความสามัคคีในหมู่คณะ			
78	การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม			
79	การพัฒนาการเรียนให้ดีขึ้น			
80	ความมีระเบียบวินัยในตนเอง			
81	การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม			
82	การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์			
83	การนำหลักธรรมในพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการเรียน			
84	การนำหลักธรรมในพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน			

แบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ประจำวิชาที่มีต่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
ณ วัดปัญญานันทาราม ระหว่างวันที่ 28-30 กรกฎาคม พ.ศ. 2546

<u>คำชี้แจง</u> ขอความกรุณาอาจารย์ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ เพื่อเป็นข้อมูลในการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการดูแลนักเรียน และใช้เป็นข้อมูลในการจัดอบรมครั้งต่อไป

<u>ความคิดเห็นที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนที่เข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต</u>

1. พฤติกรรมของนักเรียน<u>**โดยรวม**</u>ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นอย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

   .....

   .....

   .....

   .....

   .....

2. พฤติกรรมของนักเรียน<u>**โดยรวม**</u>หลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

   .....

   .....

   .....

   .....

   .....

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

   .....

   .....

   .....

ลงชื่อ .....

(.....)

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อบุตรหลานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
ณ วัดปัญญานันทาราม ระหว่างวันที่ 28-30 กรกฎาคม พ.ศ. 2546

ชื่อ ..... ผู้ปกครองของ (นาย / น.ส.).....
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 / .....

<u>คำชี้แจง</u> ขอความกรุณาท่านผู้ปกครองตอบแบบสอบถามฉบับนี้ เพื่อเป็นข้อมูลในการสังเกตพฤติกรรมของบุตรหลานท่าน เพื่อเป็นประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการดูแลนักเรียนในความปกครองของท่าน และเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบ้านและโรงเรียน

<u>ความคิดเห็นที่มีต่อพฤติกรรมของบุตรหลานที่เข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต</u>

1. พฤติกรรมของนักเรียนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

   .....
   .....
   .....
   .....

2. พฤติกรรมของนักเรียนหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

   .....
   .....
   .....
   .....

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

   .....
   .....
   .....

ลงชื่อ ..... ผู้ปกครอง
(.....)

บทความประทับใจ
ที่ได้รับจากการเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

ชื่อ น.ส. ศิริญา นามสกุล โสภีปีติ ชั้น ม.4/5 เลขประจำตัว 13790 วันที่ 30 ก.ค. 46

ให้นักเรียนเขียนบทความประทับใจที่ได้จากการเข้าค่ายฝึกอบรมจริยธรรม

เรื่อง คุณของปู่ย่าตายาย คุณของบิดาและมารดา

พ่อแม่ท่านเป็นผู้ที่มีความเสียสละ มุมานะ อดทน มากๆ ต่อลูกๆ ท่านยอมสละความสุขสบาย ความเป็นส่วนตัว เงินทอง ที่ท่านควรจะได้ แต่ท่านกลับนำสิ่งเหล่านั้นมาให้ลูกๆ พ่อ - แม่บางคนไม่ค่อยมีเงิน ทำงานหาเช้ากินค่ำ อดมื้อกินมื้อ แต่ถ้าลูกต้องการสิ่งใดท่านก็จะพยายามหาสิ่งเหล่านั้นมาให้จนสุดความสามารถของท่าน เช่น จำนำของมีค่าที่ท่านมี ฯลฯ เพื่อให้ลูกมีความสุข และก็จะไม่ยอมให้ลูกๆ ต้องอดอาหาร โดยไม่คำนึงถึงว่าท่านจะได้กินดีอยู่ดีหรือไม่ก็ตาม

ในการที่ข้าพเจ้าได้มีโอกาสมาเข้าร่วมค่ายฝึกอบรมจริยธรรม ณ วัดปัญญานันทาราม ครั้งนี้ ได้ทำให้ข้าพเจ้าได้เห็นถึงสิ่งหลายๆ อย่างที่ข้าพเจ้าไม่เคยคิดมาก่อน บางเรื่องก็อยู่ใกล้ๆ ตัวเรา แต่เราไม่ค่อยได้ใส่ใจ เช่น เรื่องราวของ บุญคุณของบิดามารดาที่มีต่อบุตรทุกๆ คน ซึ่งเรื่องนี้ได้ทำให้ข้าพเจ้าสำนึกถึงคุณของบิดา - มารดา ที่ท่านอุตส่าห์เลี้ยงดูแล รักษา และปกป้องคุ้มครองเรา จนโตมาถึงทุกวันนี้ได้ ท่านจะต้องให้ทุกอย่าง และทุ่มเทกายและใจ เพื่อให้ลูกที่เกิดมานั้นได้รับความสุขสบาย ก่อนที่ข้าพเจ้าจะได้มาฝึกอบรมจริยธรรมครั้งนี้ ข้าพเจ้าไม่เคยคิดว่าแม่ของข้าพเจ้าจะรักลูกๆ ของท่านได้มากมายขนาดนี้ เสียสละ เอาใจใส่ของท่านเป็นอย่างยิ่งมาโดยตลอด แต่เราก็ยังเอาแต่ใจตัวเอง เห็นแก่ตัว ดื้อรั้น ไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของท่าน ทำให้ท่านต้องเสียใจอยู่บ่อยๆ ในช่วงที่เราเป็นวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่ต้องการอิสระ ต้องการเพื่อน ต้องการสังคม ต้องการความรัก ความเข้าใจ ความอบอุ่น ซึ่งเราก็ได้รับจากท่านอย่างเต็มที่ แต่เราก็ไม่เคยที่จะนึกถึงความรู้สึกของท่านเลย ไม่เคยที่จะเข้าใจท่านเลย ไม่เคยที่จะรับฟังความคิดเห็นของท่านเลย ไม่เคยที่จะเข้าใจในความรักที่ท่านมีให้เรา ไม่เคยที่จะเข้าใจในความหวังดีที่ท่านมีให้เรา ไม่เคยที่จะเข้าใจในความปรารถนาดีที่ท่านมีให้เรา ไม่เคยที่จะเข้าใจในความเป็นห่วงเป็นใย

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

ชื่อ [illegible] นามสกุล [illegible] ชั้น ม.5/3 เลขประจำตัว [illegible] วันที่ [illegible]

ให้นักเรียนเขียนบทความประทับใจที่ได้จากการเข้าค่ายฝึกอบรมจริยธรรม

เรื่อง ความประทับใจ ใน พ่อ-แม่

ขอขอบคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ผู้มีพระคุณทั้ง 2 ท่าน ท่านเป็นคนให้กำเนิดเรามา, ลงทุนลงแรงมาเพื่อเรา เลี้ยงดู ท่านดูแลเรามาตั้งแต่เด็กๆ ... จนเติบโต ... ขอบคุณ ... ที่ท่านให้เกิดมาเป็นลูกของท่าน ... ขอบคุณ ... ที่ท่านเลี้ยงเรา ... ขอบคุณ ... ที่ท่านให้เรียน ... ขอบคุณ ... ที่ท่านรักเรา ... ขอบคุณ ... ที่ท่านดูแลเรา ... ขอบคุณ ... ที่ท่านให้ความอบอุ่นกับเรา ... ขอบคุณ ... ที่ท่านให้ความรักกับเรา ... ขอบคุณ ... ที่ท่านให้ความสุขกับเรา ... ขอบคุณ ... ที่ท่านให้ความสบายกับเรา ... ขอบคุณ ... ที่ท่านให้ความเข้าใจกับเรา ... ขอบคุณ ... ที่ท่านให้ความเมตตากับเรา ... ขอบคุณ ... ที่ท่านให้ความกรุณากับเรา ... ขอบคุณ ... ที่ท่านให้ความปรารถนาดีกับเรา ... ขอบคุณ ... ที่ท่านให้ความห่วงใยกับเรา ... ขอบคุณ ... ที่ท่านให้ความอาทรกับเรา ... ขอบคุณ ... ที่ท่านให้ความเอื้ออาทรกับเรา ... ขอบคุณ ... ที่ท่านให้ความเอื้อเฟื้อกับเรา ... ขอบคุณ ... ที่ท่านให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับเรา ... ขอบคุณ ... ที่ท่านให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปันกับเรา ... ขอบคุณ ... ที่ท่านให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปันช่วยเหลือกับเรา ... ขอบคุณ ... ที่ท่านให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปันช่วยเหลือเกื้อกูลกับเรา ... ขอบคุณ ... ที่ท่านให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบ่งปันช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

ชื่อ ...ณิชา... นามสกุล...ประดิษฐสังฆ์... ชั้น ม.4/1 เลขประจำตัว ...13836... วันที่ 30/7/46

ให้นักเรียนเขียนบทความประทับใจที่ได้จากการเข้าค่ายฝึกอบรมจริยธรรม

เรื่อง.....ความประทับใจในพ่อ-แม่.....

ตั้งแต่เกิดมีพ่อแม่คอยดูแลมาตลอด เลี้ยงดูอย่างดี ให้ความรักความเอาใจใส่ มอบแต่สิ่งดีๆ มาโดยตลอดเท่าที่ท่านจะหามาให้ได้ การเลี้ยงดูมาจนถึงทุกวันนี้ ดิฉันคิดว่าได้แต่สิ่งดีๆ ตลอดมา ทำให้ดิฉันมีชีวิตความคิดตลอดเรื่อยมา ดิฉันเข้ามาให้กลับคิดถึงตัวเองที่ทำผิดกับพ่อแม่ จะมีเรื่องที่ดิฉันรู้สึกว่าดิฉันเข้าใจพ่อแม่ดีแล้ว แต่พอมาเข้าค่ายครั้งนี้ ดิฉันรู้สึกว่าดิฉันยังไม่เข้าใจพ่อแม่ เมื่อก่อนดิฉันเคยคิดว่าพ่อแม่ดิฉันเข้มงวดกับดิฉันมากเกินไป ดิฉันเคยคิดว่าพ่อแม่ดิฉันไม่ค่อยเข้าใจดิฉันเลย ดิฉันเคยคิดว่าพ่อแม่ดิฉันไม่ค่อยให้อิสระกับดิฉันเลย ดิฉันเคยคิดว่าพ่อแม่ดิฉันไม่ค่อยให้ความรักความอบอุ่นกับดิฉันเลย ดิฉันเคยคิดว่าพ่อแม่ดิฉันไม่ค่อยให้ความสำคัญ

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

ชื่อ น.ส. วิสาข์ นามสกุล ฟีรพัฒนไกศิน ชั้น 4/5 เลขประจำตัว 13735 วันที่ 30 ก.ค. 46

ให้นักเรียนเขียนบทความประทับใจที่ได้จากการเข้าค่ายฝึกอบรมจริยธรรม

เรื่อง บทความประทับใจ ในครูบาอาจารย์

"แม่พิมพ์ของชาติ หรือ พ่อพิมพ์ของชาติ" คำๆ นี้ อยู่คู่กับสังคมไทย มาตั้งแต่ สมัยโบราณ กาล ครู อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ ประสาท วิชชา ความรู้ ครู พระผู้ให้ ท่าน เป็นดวงใจของศิษย์ทั้ง-หลายครูอาจารย์ เป็นได้ทุกอย่าง เปรียบ เหมือน แม่ เปรียบเหมือน พี่ ในบางครั้ง ผู้ให้คำปรึกษาได้ ทุกเรื่อง ทุกเวลา

ในปัจจุบัน ครู อาจารย์ ไม่ผูกพัน กับ ศิษย์ มากเหมือนสมัยก่อน" นี่เป็นประโยคที่ คนในสังคมไทยคิด คิดว่าสังคมเปลี่ยนไป แต่ข้าพเจ้าคิดว่า นั่น เป็นแค่บางสอนในสังคมเท่านั้น ไม่ใช่ทั้งหมด. ยกตัวอย่างเช่น อาจารย์ ในโรงเรียนของข้าพเจ้า อาจารย์ในโรงเรียนของข้าพเจ้า ยังมีความผูกพัน กับศิษย์ อย่างแนบแน่น อาจารย์ ทุกๆ คน รักเด็กนักเรียน ทุกคน เหมือน ลูก เหมือน หลาน ไม่ว่าจะเป็น อาจารย์ ที่อยู่มานานแล้ว หรือ อาจารย์ ที่เพิ่งจะเข้ามาไม่นานก็ตาม ทุกคน ห่วงใย ศิษย์ ความรู้สึกนี้ ข้าพเจ้าคิดว่า ทุกคน สามารถสัมผัสได้

ครูเป็นผู้ประสิทธิ์วิชชาความรู้
ครูเป็นผู้อบรมให้การศึกษา
ครูเป็นพระ ผู้ให้ อริยา
ครูเป็นผู้ สั่งสอนประหนึ่งพรหม
ศิษย์จึงขอ กราบกรานน้อมเคารพ
ให้ครูพบ แต่ความสรรเสริญ
ตั้งแต่นี้ ต่อไป ศิษย์ขอเดิน
ตามรอยครูผู้เจริญ ตลอดไป
ศิษย์ สัญญา ศิษย์จะเป็นคนดี
ให้เป็นศรี แก่ชาติ ชั่วสมัย
ศิษย์จะเป็น ที่รัก ในดวงใจ
ศิษย์จะไม่ทำให้ครู ผิดหวังเอย"

สุดท้าย ขอกราบ ครูบาอาจารย์ ทุกคน ว่า "รักครูค่ะ"

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

ชื่อ นาย ธนัช นามสกุล ศรีสุขสันต์ ชั้น ม.4/5 เลขประจำตัว 13592 วันที่ 30 ก.ค. 46

ให้นักเรียนเขียนบทความประทับใจที่ได้จากการเข้าค่ายฝึกอบรมจริยธรรม

เรื่อง ความประทับใจในครูอาจารย์

เมื่อผมเข้าได้ยินใครก็ตามกล่าวถึงคำว่า 'ครู-อาจารย์' ผมเองจะรู้สึกคิดศิริมิ และขนลุกทุกเมื่อ เพราะคำว่า 'ครู-อาจารย์' นี้ มิได้เป็นศัพธรรมดาทั่วๆไป หากแต่สื่อสิ่งกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่ง ที่ได้เสียสละ เพื่อประโยชน์คุณงามความดีแก่ สังคม ครูอาจารย์ เป็นอาชีพหนึ่ง ที่ยิ่งใหญ่ และมีเกียรติมีศักดิ์ศรี แม้จะเรียนได้น้อยแต่ครูอาจารย์ก็มิได้เล็งเห็น ท่านพร่ำพรสิ่งสอนลูกศิษย์ ในได้มีวิชาความรู้ติดตัวไปใช้ ประกอบอาชีพในอนาคต สิ่งที่ท่านให้นั้น มิได้มีเพียงแค่วิชาการ และความรู้เท่านั้น ยังกลับปรไปด้วย คุณธรรม และจริยธรรมอันมากล้น ท่านให้สิ่งเหล่านี้มา เพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าไปใช้ในสังคมได้อย่างมีความสุข อย่างไรก็ตาม งานของท่านนั้นมีมาก เหลือ ทั้งต้องสอน ต้องเตรียมการสอน ต้องตรวจงาน ตรวจการบ้าน หรือ ที่ข้อสอบ ตรวจข้อสอบ อันเป็นที่เห็นได้ชัดเจนเหนื่อยยาก ท่านเป็นคนหนึ่งเหมือนเรา ทุกคน มีข้อบกพร่องที่จะไม่มีความรู้สึกโกรธ ขุ่นเคืองได้ ดังนั้น อุปนิสัยที่ท่านเมตตาโกรธเคือง ก็มิควรจะมาว่าท่าน ท่านก็มิควรจะมาโกรธเรา เพราะทุกๆคนก็มีความรู้สึก นึกคิดเหมือนกัน ผมเข้าศึกษาเล่าเรียนมา 7 ปีกว่าแล้ว ได้พบปะคณาจารย์ มากมาย ผมเข้าจะมีความประทับใจในสิ่งต่างๆ เสมอเกี่ยวกับอาจารย์ทุกๆท่านที่เคยสอนผมมาแล้ว แม้ว่าท่านจะไม่ได้สอนผมแล้ว แต่ ความประทับใจนี้ยังคงอยู่ตลอดมา ความคิดที่ว่า ครู เป็นอาชีพที่ใครๆก็มาประกอบได้ นั้นไม่ใช่เลย ครูอาจารย์ นี้ผู้ที่จะมาเป็นได้ นอกจากจะมีความรู้แล้ว ยังต้องมีสิ่งที่สำคัญอีกหนึ่งสิ่งคือ ความมีเมตตาธรรม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และ เสียสละเป็นอย่างสูง ในการสั่งสอนอบรมลูกหลานศิษย์ ครู-อาจารย์ มีเกียรติมีศักดิ์ศรี นั่นก็เพราะ งานของท่านคือปูชนียบุคคลสร้างบุคลากรของประเทศชาติ ให้มีความเจริญรุ่งเรือง สมดังคำที่ว่าไว้ว่า "ครูคือแม่พิมพ์ของชาติ" อย่างแท้จริง ใครจะมาลบหลู่ดูหมิ่นเสียมิได้เด็ดขาด เพราะครูคือผู้สร้างประเทศชาติให้เจริญ เป็นเบื้องหลังของความยิ่งใหญ่ในวันข้างหน้า

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

ชื่อ น.ส. วริษฐา นามสกุล ธรรมวิวัฒน์ ชั้น ม.4/6 เลขประจำตัว 13743 วันที่ 30 ก.ค. 46

ให้นักเรียนเขียนบทความประทับใจที่ได้จากการเข้าค่ายฝึกอบรมจริยธรรม

เรื่อง ความประทับใจในการเข้าค่ายฯ

ในปัจจุบันนี้ เยาวชนไทยและศาสนา เริ่มมีช่องว่าง ที่เห็นได้ชัด แตกต่างจาก สมัยโบราณ ที่ผู้ใหญ่นิยมพาบุตรหลานเข้าวัดฟังเทศน์ ฟังธรรมในวันพระ เป็นเรื่องปกติ และสืบเนื่องจากเหตุผลที่ว่า ในสมัยโบราณนั้น "วัด" เป็นดั่งสถานศึกษา จึงไม่น่าแปลกใจที่ เยาวชนและสังคมไทยจะมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง ยากที่จะแยกกันได้ แต่ในสังคมไทยปัจจุบันนี้ เยาวชนไม่ค่อยเข้าใจศาสนพิธี และไม่สนใจที่จะเข้าวัด อีกทั้งศีลธรรม จรรยาก็ถดถอย ไปตามสภาพสังคมและสิ่งเร้าภายนอก จึงเป็นการดีที่ เยาวชนไทยจะได้ละทิ้งแสงสี มาสัมผัสแสงแห่งพระธรรม เพื่อชำระจิตใจให้บริสุทธิ์ แม้เพียงนิด

สำหรับข้าพเจ้านั้น เดิมทีมีความคิดเห็นว่า การมาเข้าค่ายจริยธรรม ที่วัดต่างจังหวัด คงจะเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ และทรมาน มีแต่พิธีกรรม แต่แท้จริงแล้ว กลับไม่ใช่ สิ่งที่ข้าพเจ้าประทับใจตั้งแต่ยังไม่ได้เริ่มออกเดินทางนั้น คือ การเอาใจใส่ดูแลศิษย์ ของอาจารย์ทุกท่าน ที่อุตส่าห์สละแรงกาย แรงใจ มาคอยให้ความสะดวก ควบคุม ดูแลศิษย์ แม้จะเคร่งครัด แต่นั่นก็เพื่อประโยชน์ของศิษย์เอง สิ่งที่สองที่ข้าพเจ้าประทับใจคือ สถานที่จัดค่าย รูปแบบวัดดูดี และร่มรื่นไปด้วยต้นไม้น้อยใหญ่ ทั้งยังอุโบสถธรรมชาติ และอาคารเฉลิมพระเกียรติ ที่สื่อความหมายออกมาได้อย่างลงตัว ว่า "เดิมทีเจ้าชายสิทธัตถะ เสวยสุขในวังหลวง มีแต่ความสุขสบาย หรูหรา เปรียบได้กับอาคารเฉลิมพระเกียรติ ที่ตัวอาคารสร้างอย่างใหญ่โต โอ่อ่า และเมื่อพระองค์ทรงละทางโลกมาใฝ่หาทางธรรม ก็เปรียบได้กับอุโบสถธรรมชาติ ที่มีพระประธานเพียงองค์เดียว กลางเนินสนามหญ้า และแมกไม้อันร่มรื่น" ห้องน้ำและที่พักสะอาด และเหมาะสมในหลายๆ ด้าน สระน้ำที่มีเรือและพระพุทธรูปที่สื่อความหมายว่า "การจะฝ่าอุปสรรคใดๆ ต้องใช้ธรรมะช่วย โดยเดินตามรอยพระพุทธองค์" และลานหินโค้ง ที่พวกข้าพเจ้าเดินจงกรม ก็ให้ความรู้สึก สงบอย่างน่าประหลาด บังเกิดความสุขใจขึ้นลึกๆ นอกจากนี้ สิ่งที่ข้าพเจ้าคิดว่าน่าประทับใจ และควรค่าแก่การเก็บไว้ในความทรงจำมากที่สุด คือ ความเมตตาของพระอาจารย์ ที่บรรยายได้สนุกสนานลึกซึ้ง และได้แง่คิดชัดเจน สำหรับนำไปใช้ในชีวิต

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

ชื่อ ...พิชญ์... นามสกุล ...ลักดีกุล... ชั้น ม.4/5 เลขประจำตัว ...13769... วันที่ 30/7/46

ให้นักเรียนเขียนบทความประทับใจที่ได้จากการเข้าค่ายฝึกอบรมจริยธรรม

เรื่อง ความประทับใจในการเข้าค่าย

สิ่งที่ข้าพเจ้าประทับใจในการเข้าค่ายฝึกอบรมจริยธรรมในครั้งนี้มีหลายอย่าง ตั้งแต่เริ่มแรกที่ก้าวเข้ามาในวัดนี้ ข้าพเจ้าก็ได้บรรยากาศธรรมชาติที่สวยงาม มีต้นไม้ร่มรื่นต่างจากกรุงเทพฯ ที่ไม่ค่อยมีให้เห็น ท่านพระอาจารย์ก็ให้การต้อนรับอย่างอบอุ่น เมื่อเริ่มเข้าหอประชุม พระอาจารย์ก็พูดสิ่งต่างๆ พร้อมทั้งชี้แจงให้นักเรียนฟังอย่างทั่วถึง สิ่งที่ท่านพูดล้วนแต่มีข้อคิดให้คิดทั้งสิ้น ท่านพระอาจารย์สอนให้นักเรียนรู้จักทำงานกันเป็นหมู่คณะ รู้จักความสามัคคี รู้จักความอดทน ซึ่งเป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าคิดว่าทำให้นักเรียนทุกคนมีความพัฒนามากขึ้นกว่าเดิมอีกขั้นหนึ่ง ณ ที่เขียนนี้ ข้าพเจ้าก็ขอขอบพระคุณพระอาจารย์อย่างยิ่ง

ข้าพเจ้านั้นประทับใจพระอาจารย์ทุกรูป เพราะพอกท่านมีความตั้งใจจริงที่จะสอนอบรมนักเรียนให้เป็นคนดี และท่านยังมีวิธีการที่จะอบรมสั่งสอนธรรมให้กับนักเรียนโดยนักเรียนนั้นไม่เบื่อ เป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าจะจดจำไว้เพื่อนำไปใช้บ้าง คำสั่งสอนของท่านนั้นล้วนแต่มีสาระ มีประโยชน์ น่าจดจำเพื่อไปใช้ในการเรียน และการดำเนินชีวิตอย่างยิ่ง ส่วนสิ่งที่ข้าพเจ้าประทับใจที่สุดนั้นคือพิธีพุทธบุตร เป็นพิธีที่ทำให้ข้าพเจ้ารู้จักคำว่าเสียสละนั้นเป็นอย่างไร เพราะพระอาจารย์ท่านอธิบาย ถึงบุญคุณของ พ่อแม่ได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง ท่านพูดถึงคุณของการเสียสละของแม่ที่ต้องดูแลลูก ตั้งแต่ลูกอยู่ในท้อง จนกระทั่งคลอดออกมา แล้วเคี้ยวดูตั้งแต่เด็กจนเติบใหญ่ ทำให้ข้าพเจ้านั้นรู้สึกอยากตอบแทนบุญคุณท่าน อยากประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดี ตั้งใจเรียนหนังสือ เป็นคนกตัญญูรู้คุณ และทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อให้ท่านมีความสุข สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าคิดว่า อยากให้ผู้อื่นลองมาเข้าค่ายฝึกอบรมจริยธรรมนี้ แล้วท่านทั้งหลายจะได้อะไรหลายอย่างจากการอบรมจากค่ายนี้

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

ชื่อ สุดาภัทร์ นามสกุล ชวลิตธนวงศ์ ชั้น 4/5 เลขประจำตัว 13648 วันที่ 30/7/46

ให้นักเรียนเขียนบทความประทับใจที่ได้จากการเข้าค่ายฝึกอบรมจริยธรรม

เรื่อง ความประทับใจในการเข้าค่าย

ในตอนแรกที่รู้ว่าจะต้องมาเข้าค่ายนั้น คิดว่าสถานที่จะต้องคับแคบ และไม่สะอาด อีกทั้งเป็นค่ายจริยธรรม จะต้องมีความน่าเบื่อมากๆ แต่เมื่อมาถึง ณ. วัดปัญญานันทาราม แล้ว ได้เห็นห้องประชุม เห็นที่พัก เห็นห้องน้ำ และธรรมชาติต่างๆ ความคิดของข้าพเจ้าก็ต้องเปลี่ยนไป เพราะบริเวณวัด มีความกว้างขวาง ห้องน้ำก็สะอาด ผิดกับความคิดในตอนแรกของข้าพเจ้ามาก

พอได้เริ่มทำกิจกรรมก็มีความประทับใจในวิทยากรมากๆ เพราะพระสงฆ์ทุกรูป สามารถที่จะใช้วิธีในการบรรยาย (สั่งสอน) ได้ดีมากๆ มีการสอดแทรกความสนุกสนานอยู่ตลอดเวลา และเนื้อหาที่นำมาบรรยายก็มีประโยชน์อย่างยิ่ง สามารถนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี เมื่อคืนแรกผ่านไป ข้าพเจ้าได้มีโอกาสนอนในกรดเป็นครั้งแรก รู้สึกประทับใจมาก แต่มีข้อเสียอยู่ก็คือ กรดนั้นมีกลิ่นเหม็นมากๆ เมื่อถึงเวลาอาบน้ำ ข้าพเจ้าก็ได้เห็นว่า ห้องน้ำมีความสะอาดมากๆ ผิดกับการไปค่ายในที่อื่นๆ ข้าพเจ้าจึงสามารถที่จะอาบน้ำได้อย่างเต็มที่ และเมื่อมาถึงคืนที่ 2 มีการบรรยาย เรื่อง พระคุณของพ่อ-แม่ มีการปิดไฟ-จุดเทียน เป็นบรรยากาศที่ดี และเหมาะสมกับเรื่องที่บรรยายมาก และช่วงนี้เองที่ทำให้ข้าพเจ้าประทับใจมากที่สุด เพราะพระอาจารย์ที่บรรยาย ได้นำเรื่องที่ให้แง่คิดต่างๆ เกี่ยวกับพระคุณของบิดา-มารดา ยากกับที่พวกเราได้ไปดู VDO เกี่ยวกับการคลอดลูก ทำข้าพเจ้ารู้สึกรักแม่ขึ้นมามากๆ ส่วนเรื่องของการปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ในช่วงเช้า ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะจะทำให้เรารู้จักทำงานเพื่อส่วนรวม และไม่รังเกียจในสิ่งต่างๆ ยกตัวอย่าง กลุ่มของข้าพเจ้าได้รับมอบหมายให้ไปขัดห้องน้ำ ซึ่งตามปกติข้าพเจ้าไม่เคยทำมาก่อน สิ่งนี้จึงเป็นสิ่งที่สอนให้ข้าพเจ้าได้ฝึกการทำงานในแบบต่างที่ยังไม่เคยทำ

จากการมาเข้าค่ายในครั้งนี้ ทำให้ข้าพเจ้าได้เรียนรู้ถึงสิ่งต่างๆ อย่างมากมาย กล่าวคือ ทำให้เกิดความสามัคคี และช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างหมู่เพื่อน ทำให้ข้าพเจ้าได้เรียนรู้และฝึกฝนการอยู่ในสังคมได้อย่างไม่ฟุ้มเฟือย เป็นการฝึกการช่วยเหลือตัวเอง (ความรับผิดชอบ) อีกทั้งยังทำให้จิตใจสงบ ไม่ฟุ้งซ่าน ซึ่งได้จากการทำสมาธิ - เดินจงกรม และที่สำคัญยังได้รู้ถึงพิธีกรรมทางศาสนาอีกมากมาย ∴ ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกประทับใจในการเข้าค่ายในครั้งนี้มากๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านวิทยากร, สถานที่, เนื้อหา ฯลฯ ซึ่งข้าพเจ้าคิดว่าในคนอื่นๆ ก็คงจะคิดเหมือนกัน ข้าพเจ้าคิดว่าโรงเรียนคิดถูกต้อง แล้วที่ได้จัดให้มีกิจกรรมเข้าค่ายจริยธรรมขึ้น สำหรับนักเรียน ม.4 ทุกคน

บันทึกธรรม
จากการร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

ดอกบัวที่เบ่งบาน
เปรียบเสมือนปัญญาของผู้รู้แจ้ง

ชรรธิดา เตชะรินทร์ ม.4/6 เลขที่ 33 กลุ่มที่ 5 รร.ศึกษาฯ มศว.ประสานมิตร

สุดยอด

เสียงที่ไพเราะที่สุด คือเสียงของความเงียบ

วิตตวรรณ โลหิตคุปต์ 4/6 กลุ่ม 2 รร. ชาติ [illegible]

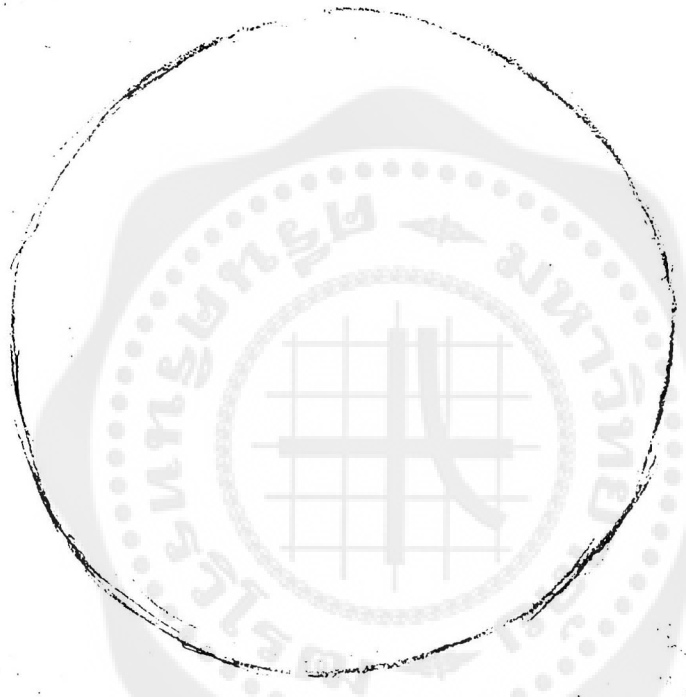

- เปรียบดวงจันทร์เหมือนตัวของเรา
- ท่ามกลางความมืดมิดของค่ำคืนเปรียบเหมือนสังคมอันโหดร้ายสกปรกโสมมมีแต่ความชั่วร้าย
- ดวงจันทร์ยังส่องแสงให้ค่ำคืนที่มืดมิดสว่างขึ้นได้ แม้จะไม่มากมายแต่ก็ทำให้มีแสงสว่างเพียงพอจะมองเห็น
  เปรียบกับความดีของตัวเราถึงแม้มันจะไม่มากมายภายในสังคมที่ชั่วร้ายแต่มันก็สามารถช่วยสร้างสรรค์สังคมได้ในระดับหนึ่ง
- เพราะฉะนั้นจงทำความดี เช่น ดวงจันทร์ที่คอยส่องแสงในยามค่ำคืนที่มืดมิด

น.ส. กัญชนเวศ ม.4/5
เลขที่ 9

ความคิดเห็น

ของ

อาจารย์ประจำวิชา และผู้ปกครองของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อพฤติกรรมโดยรวมของนักเรียน ก่อนและหลัง เข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

แบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ประจำวิชาที่มีต่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
ณ วัดปัญญานันทาราม ระหว่างวันที่ ๒๘ - ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

คำชี้แจง ขอความกรุณาอาจารย์ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ เพื่อเป็นข้อมูลการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในการร่วมมือกันดูแลนักเรียนและใช้เป็นข้อมูลในการจัดอบรมครั้งต่อไป

ความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าค่ายอบรม

๑. พฤติกรรมของนักเรียน**โดยรวม**ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

พฤติกรรมของนักเรียนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรม ส่วนใหญ่ ยังทำอะไรตามใจตัวเอง ไม่รู้อะไรควร หรือไม่ควร ทำโดยไม่มีเหตุผล ทำตามความพอใจและความต้องการของตัวเอง ขาดความรับผิดชอบ ไม่รู้ว่าสิ่งใดควร ไม่ควร สิ่งใดดี ไม่ดี อะไรควรปฏิบัติหรือไม่ควรปฏิบัติ

๒. พฤติกรรมของนักเรียน**โดยรวม**หลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรม และพัฒนาคุณภาพชีวิตแล้ว โดยภาพรวม พฤติกรรมของนักเรียน ระดับชั้น ม.๔ ดีขึ้น เมื่อมีปัญหา หรือสิ่งที่ครูต้องการแก้ไข สามารถชี้แนะโดยนำเอาคำสอน ที่ได้มาจาก พระอาจารย์ มาบูรณาการ ยกตัวอย่าง ให้น.ร. มองภาพ หรือระลึกได้ว่าการประพฤติ ปฏิบัติที่ดี ควรเป็นอย่างไร การเป็นคนดีในสังคม ในโรงเรียน ในบ้าน ควรทำอย่างไร ช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตได้ดีขึ้น

๓. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ในการจัดกิจกรรมลักษณะนี้ เห็นสมควรให้โรงเรียนได้จัดกระทำอย่างต่อเนื่อง ทุกปี และทุกระดับชั้น อาจจะจัดเป็นค่ายในโรงเรียน หรือค่ายนอกโรงเรียน ย่อมทำให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละระดับชั้นนั้นๆ

ลงชื่อ .....

(นางสาว นิท สิริมะ)

แบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ประจำวิชาที่มีต่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
ณ วัดปัญญานันทาราม ระหว่างวันที่ ๒๘ - ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

คำชี้แจง ขอความกรุณาอาจารย์ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ เพื่อเป็นข้อมูลการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในการร่วมมือกันดูแลนักเรียนและใช้เป็นข้อมูลในการจัดอบรมครั้งต่อไป

ความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าค่ายอบรม

๑. พฤติกรรมของนักเรียน**โดยรวม**ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

หลายคนยังไม่รู้หน้าที่ของตนเอง ว่าจะทำอย่างไร จัดใจอ่อนไหวมากเกิน ไม่มีสัมมาคารวะ พูดจาไม่เพราะ ไม่ค่อยจะสงบ ชนมาก พูดไม่รู้เรื่อง

๒. พฤติกรรมของนักเรียน**โดยรวม**หลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

ดีขึ้นมาก เข้าใจธรรมชาติของชีวิตมากขึ้น มีหลายคนที่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง อย่างเห็นได้ชัด เข้าใจตนเองและสังคมมากขึ้น แต่บางคนนำกลับมาใช้น้อยมาก

๓. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ควรจัดให้มีการเข้าค่ายจริยธรรมกับคณาจารย์เจ้าหน้าที่, บุคลากรด้วย สังคมในร.ร.จะดีขึ้น (ก็ได้นะ)

ลงชื่อ [signature]
(เอยทดพล ธานี)

แบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ประจำวิชาที่มีต่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
ณ วัดปัญญานันทาราม ระหว่างวันที่ ๒๘ - ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

คำชี้แจง ขอความกรุณาอาจารย์ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ เพื่อเป็นข้อมูลการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในการร่วมมือกันดูแลนักเรียนและใช้เป็นข้อมูลในการจัดอบรมครั้งต่อไป

ความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าค่ายอบรม

๑. พฤติกรรมของนักเรียน<u>โดยรวม</u>ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

นักเรียนบางคนไม่ค่อยจะมีสัมมาคารวะเท่าที่ควร เดินผ่านอาจารย์ไม่ค่อยจะทำตามเคารพไม่เหมือนตอน ม.ต้น พูดจาไม่สุภาพไม่ว่าต่อหน้าอาจารย์หรือลับหลังอาจารย์ การแต่งตัวไม่เรียบร้อย โดยเฉพาะนักเรียนชาย เสื้อจะหลุดออกจากกางเกงต้องคอยบอกไม่ว่าจะอยู่ในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน

๒. พฤติกรรมของนักเรียน<u>โดยรวม</u>หลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น โดยเฉพาะกริยามารยาท ใช้อาจาสุภาพทำตามเคารพครูมาอาจารย์เมื่อเดินผ่านการเรียนตั้งใจเรียนมากขึ้น

๓. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ลงชื่อ .....

(.....)

แบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ประจำวิชาที่มีต่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
ณ วัดปัญญานันทาราม ระหว่างวันที่ ๒๘ - ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

คำชี้แจง ขอความกรุณาอาจารย์ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ เพื่อเป็นข้อมูลการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในการร่วมมือกันดูแลนักเรียนและใช้เป็นข้อมูลในการจัดอบรมครั้งต่อไป

ความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าค่ายอบรม

๑. พฤติกรรมของนักเรียน**โดยรวม**ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

นักเรียนขาดความรับผิดชอบและไม่มีระเบียบอ่อนในตนเอง และส่วนรวม

๒. พฤติกรรมของนักเรียน**โดยรวม**หลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

ช่วงที่อยู่ที่วัด หรือ ช่วงกลับจากวัดใหม่ๆ ยังมีความรู้สึกที่ดี และพูดถึงสิ่งที่พระอาจารย์ได้อบรมมาบ้าง แต่ก็เริ่มหายไปตามกาลเวลา

๓. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

อยากจะให้มีการประสานงานร่วมกับหมาดสังคมศึกษา โดยเฉพาะอัด พุทธศาสนา เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้สิ่งที่นักเรียนได้จากวัดอยู่คงทน (ไม่ใช่จบแล้วจบเลย)

ลงชื่อ [illegible]
([illegible])

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อบุตรหลานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
ณ วัดปัญญานันทาราม ระหว่างวันที่ ๒๘ - ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

ชื่อ สิตางวัล มูลสมาน ผู้ปกครองของ (~~นาย~~/น.ส.) ด.ช. นวงศ์ ปรีชานาย
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔/ 1

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านผู้ปกครองตอบแบบสอบถามฉบับนี้ เพื่อเป็นข้อมูลการสังเกตพฤติกรรมของบุตรหลานท่าน เพื่อเป็นประโยชน์ในการร่วมมือกันดูแลนักเรียนในความปกครองของท่าน และเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบ้านและโรงเรียน

ความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าค่ายอบรม

๑. พฤติกรรมของนักเรียนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)
สิตางวัล เป็นเด็กว่าง่าย เอาแต่ใจตัวเอง ในตัวเด็กความน่ารักใจดีต่อพ่อแม่มีมาก ความรักที่ก่อนในว่าง ความห่วงใยไม่เคยจากพ่อแม่ ที่ไหนไม่ต้องการไป แต่เมื่อใดพบเพื่อนๆ ก็ปรับตัวเองได้ จะเป็นคนใจดีมีน้ำใจ

๒. พฤติกรรมของนักเรียนหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)
รู้สึกว่าตางวัลจะเชื่อฟังมากขึ้นมาก มีความอดทนต่อสิ่งต่างๆ ที่ดีขึ้น มีความรู้สึกรักพ่อแม่ใจไปสัมผัสกับการเข้าค่ายครั้งนี้ จากการปฏิบัติตามกิจกรรมต่างๆ ในค่ายทำให้เขาเข้าใจพ่อแม่มากขึ้น ทำตัวน่ารักขึ้นมาก เข้าใจในความรู้สึกของพ่อแม่ มีความอดทนต่อการกระทำต่างๆ ที่ไม่พอใจ พ่อแม่รัก มีการเชื่อฟังมากขึ้นมาก.

๓. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
ควรจะมีการเข้าค่ายเช่นนี้ในโรงเรียนๆ เพื่อจะได้ปลูกฝังนิสัยที่ดีงาม ค่านิยมของพ่อแม่ จะได้ไม่เป็นเด็กเหลือขอของสังคม ที่ไม่เข้าใจความต้องการของพ่อแม่ ที่ให้ ร.ร. เข้าใจได้มากขึ้น

ลงชื่อ ..... ผู้ปกครอง
(สิตางวัล มูลสมาน)

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อบุตรหลานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
ณ วัดปัญญานันทาราม ระหว่างวันที่ ๒๘ - ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

ชื่อ นางสุมล เจริญสุข ผู้ปกครองของ (~~นาย~~/ น.ส.) สุกล เจริญสุข
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ / 1

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านผู้ปกครองตอบแบบสอบถามฉบับนี้ เพื่อเป็นข้อมูลการสังเกตพฤติกรรมของบุตรหลานท่าน เพื่อเป็นประโยชน์ในการร่วมมือกันดูแลนักเรียนในความปกครองของท่าน และเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบ้านและโรงเรียน

ความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าค่ายอบรม

๑. พฤติกรรมของนักเรียนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

ช่วยเหลืองานบ้านดีมาก แต่ยังขาดความรับผิดชอบในระเบียบวินัย ต้องคอยบอกสั่งทำ โดยรวมแล้วเด็กวัยนี้ส่วนใหญ่ เอาใจยาก แล้วแต่สิ่งแวดล้อมอื่นๆ ตัดกวดขันเรื่องความสะอาด เพียงเรียบร้อยเท่านั้น

๒. พฤติกรรมของนักเรียนหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

ในวันแรกๆ ที่กลับมาจากค่ายอบรมจริยธรรมรู้สึกมีความสุขร่วม สนุก และมีระเบียบวินัยดีขึ้นกว่าเดิม แต่ผ่านไป 3-4 วัน ก็เหมือนว่าจะกลับไปมีระเบียบเหมือนเดิม

๓. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

เห็นด้วยอย่างยิ่งกับกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต อาจจะเพิ่มวันเป็น 1-2 วัน และแยกอบรม น.ร. หญิงและชายออกจากกัน เพราะพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงได้ง่ายในช่วงวัยนี้ ส่วน น.ร. ชาย ก็อบรมแบบทหารเพื่อปลูกฝังระเบียบวินัยและคุณธรรมอย่างอื่นๆ

ลงชื่อ ..... ผู้ปกครอง
(นางสุมล เจริญสุข)

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อบุตรหลานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
ณ วัดปัญญานันทาราม ระหว่างวันที่ ๒๘ - ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

ชื่อ นางศุภางค์ องมโคก ผู้ปกครองของ (นาย / น.ส.) ศุภกาลณท์ องมโคก
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ / 1

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านผู้ปกครองตอบแบบสอบถามฉบับนี้ เพื่อเป็นข้อมูลการสังเกตพฤติกรรมของบุตรหลานท่าน เพื่อเป็นประโยชน์ในการร่วมมือกันดูแลนักเรียนในความปกครองของท่าน และเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบ้านและโรงเรียน

ความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าค่ายอบรม

๑. พฤติกรรมของนักเรียนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)
ศุภกาลณท์ เป็นเด็กที่มีความรับผิดชอบดีมาก ขยัน และอยู่ในกฎระเบียบตลอดเวลา มีความเป็นผู้ใหญ่ สามารถดูแลน้องแทนพ่อแม่ได้ ในกรณีที่ไม่อยู่บ้านกับลูกชาย แต่ในบางครั้งจะมีอารมณ์แสบงอน ดื้อ ซึ่งเป็นไปตามลักษณะของวัยรุ่น แต่เนื่องจากอ่านการกระทำของตนเองไม่ถูกต้อง จะมากไปหรือน้อยไป ตลอดเวลาอาจจะเป็นเพราะถูกอบรมสั่งสอนมาตลอด ร.ร.สาธิตฯ ปทุมฯ จากทุกๆ จากที่ดีมาก ค่ะ

๒. พฤติกรรมของนักเรียนหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)
พฤติกรรมหลังจากเข้าค่ายอบรมคุณธรรมๆ มีการเปลี่ยนแปลงพอสมควร เมื่อกลับมาก็จะมองว่ารู้สึกสงสาร และรักแม่มาก เพราะว่าแม่และพ่อ ทำทุกอย่างเพื่อใน ดิว เขา และน้องมีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นคนที่ตรงไปตรงมา จะรู้สึกเอาใจพ่อแม่ ไม่เถียง ไม่ทำงานนั่งไม่พอใจใส่ เวลาถูกเตือน พูดตามตรงใจเรียนมากขึ้น เพราะทุกวันนี้ก็พ่อแม่พอใจมาก และจะไม่หนีกลับกับเราเหมือนเดิม มองลูกมีข้อดีเด่นดูแลน้องดีขึ้นตั้งใจเรียนด้วย ค่ะ

๓. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
การที่นักเรียนเข้าค่ายอบรมคุณธรรมเช่นนี้ ดีมาก จะดีขึ้นอีกๆ พร้อมกับอบรมก่อนมากขึ้นเพิ่มเติม เพราะเด็กสมัยนี้กล้ามากขึ้นมากขึ้นไปเรียนรู้อย่างเดียว แต่ด้านอื่นทางบ้านและทางโรงเรียนพูดได้เลยว่าน้อยมาก บางครั้งได้ยินข่าวไม่ดีเยอะ อยากให้จะมีการอบรมเด็กมากขึ้นๆ ค่ะ

ลงชื่อ ..... ผู้ปกครอง
(นางศุภางค์ องมโคก)

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อบุตรหลานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
ณ วัดปัญญานันทาราม ระหว่างวันที่ ๒๘ - ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

ชื่อ นางปิยกาญจน์ ศรีวลีรัตน์ ผู้ปกครองของ (นาย / ~~น.ส.~~) นวพันธ์ มนัสนยกรณ์
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ / ๒

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านผู้ปกครองตอบแบบสอบถามฉบับนี้ เพื่อเป็นข้อมูลการสังเกตพฤติกรรมของบุตรหลานท่าน เพื่อเป็นประโยชน์ในการร่วมมือกันดูแลนักเรียนในความปกครองของท่าน และเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบ้านและโรงเรียน

ความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าค่ายอบรม

๑. พฤติกรรมของนักเรียนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

เป็นเด็ก เอาแต่ใจตนเอง จะเอาอะไรจะต้องให้ได้ ถ้าไม่ได้จะไม่ยอม ใจร้อน อารมณ์รุนแรง ไม่ยอมฟังเหตุผล ไม่ชอบการรอคอย ไม่ค่อยมีสมาธิ ไม่มีความอดทน

๒. พฤติกรรมของนักเรียนหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

มีการเปลี่ยนแปลง ในด้านอารมณ์ คือใจเย็นลงนิดหน่อย พฤติกรรมโดยรวม ดีขึ้น มีความคิดมากขึ้น คือรู้ว่าตัวเองทำผิดหรือทำถูก

๓. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

อยากให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมอบรมจริยธรรม ทุกปี จะช่วยให้เด็กมีคุณธรรมและเป็นคนดี

ลงชื่อ [signature] ผู้ปกครอง
(นิยกาญจน์ ศรีวลีรัตน์)

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อบุตรหลานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
ณ วัดปัญญานันทาราม ระหว่างวันที่ ๒๘ - ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

ชื่อ นางสุภัทรา เชื้อรอด ผู้ปกครองของ (นาย) น.ส.) พรร เชื้อรอด
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ / 2

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านผู้ปกครองตอบแบบสอบถามฉบับนี้ เพื่อเป็นข้อมูลการสังเกตพฤติกรรมของบุตรหลานท่าน เพื่อเป็นประโยชน์ในการร่วมมือกันดูแลนักเรียนในความปกครองของท่าน และเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบ้านและโรงเรียน

ความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าค่ายอบรม

๑. พฤติกรรมของนักเรียนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

เรียบร้อย เชื่อฟังพ่อ-แม่ดี ช่วยทำงานบ้าน
เป็นบางครั้ง พูดจาเรียบร้อยดี

๒. พฤติกรรมของนักเรียนหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

กลับจากการเข้าค่ายกิจกรรมอบรมจริยธรรม ลูกได้เข้ามากราบที่ตัก แบ่งบุญกุศลให้พ่อ-แม่ ดีใจมาก ที่ได้เห็นภาพอย่างนี้ จากลูกอัก ลูกมีพฤติกรรมดีขึ้น ใจเย็นขึ้น มีเหตุผลขึ้น

๓. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

กิจกรรมนี้ดีมากๆ อยากให้นักเรียนทุกชั้นเรียนได้ร่วมกิจกรรมอย่างนี้ รวมทั่วบุคคลากรของโรงเรียนด้วย

ด้วยความเคารพ

ลงชื่อ [signature] ผู้ปกครอง
(นางสุภัทรา เชื้อรอด)

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อบุตรหลานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
ณ วัดปัญญานันทาราม ระหว่างวันที่ ๒๘ - ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

ชื่อ ..... ผู้ปกครองของ (~~นาย~~/ น.ส.) ปัทมาภรณ์ บุรทัต
นาย วิวัฒน์ บุรทัต
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ / 3

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านผู้ปกครองตอบแบบสอบถามฉบับนี้ เพื่อเป็นข้อมูลการสังเกตพฤติกรรมของบุตรหลานท่าน เพื่อเป็นประโยชน์ในการร่วมมือกันดูแลนักเรียนในความปกครองของท่าน และเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบ้านและโรงเรียน

ความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าค่ายอบรม

๑. พฤติกรรมของนักเรียนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

ขาดวินัยในการใช้ชีวิตนักเรียน คือ ใช้เวลาส่วนมากดูโทรทัศน์ แทนที่จะศึกษาหาความรู้ในการดูหนังสือตำรับตำรา ชอบนอนดึก ต้องเตือนทุกคืน ขาดการควบคุมอารมณ์ ไม่รู้จักประหยัดในการใช้เงิน การพูดโทรศัพท์นานเกินความจำเป็น ไม่สมเหตุสมผล การซื้อเสื้อผ้ามากไป

๒. พฤติกรรมของนักเรียนหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

ได้เห็นความตั้งใจในการพัฒนาอารมณ์ เช่น รู้จักควบคุมอารมณ์ดีขึ้น

๓. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ๆ ควรให้นักเรียนเขียนพฤติกรรมที่ต้องแก้ไข เป็นข้อ ๆ เพื่อให้เห็นเป้าหมายที่จะต้องแก้ไข และ ว.ร. ควรให้นักเรียนทำสมุดบันทึกการพัฒนาจริยธรรมและคุณภาพชีวิต ตลอดปีการศึกษา โดยเฉพาะในยุคปฏิรูปการศึกษา ควรฝึกให้นักเรียนใฝ่การเรียนรู้ด้วยตนเอง ตลอดชีวิต

ลงชื่อ ..... ผู้ปกครอง
(นาย วิวัฒน์ บุรทัต)

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อบุตรหลานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
ณ วัดปัญญานันทาราม ระหว่างวันที่ ๒๘ - ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

ชื่อ นางนิตยา เลิศแสงสิงห์ ผู้ปกครองของ (นาย / นส.) นัชชา เลิศแสงสิงห์
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ / ๗

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านผู้ปกครองตอบแบบสอบถามฉบับนี้ เพื่อเป็นข้อมูลการสังเกตพฤติกรรมของบุตรหลานท่าน เพื่อเป็นประโยชน์ในการร่วมมือกันดูแลนักเรียนในความปกครองของท่าน และเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบ้านและโรงเรียน

ความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าค่ายอบรม

๑. พฤติกรรมของนักเรียนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

- ใครอ่าน หยุดเผลอเล่น เวลาการอบรมเน้นพฤติกรรมไม่สบ
- ปกติ ขี้เจน ชอบคุยตลอดเวลา สนุกสนาน ไม่เคยอยู่นิ่ง ๆ
- เวลาที่สงบที่สุด คือ ตอนนั่งสื่อนวนิยาย วาดรูป ฟังเพลงโปรด

๒. พฤติกรรมของนักเรียนหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

- ยังคงมีนิสัยเดิม ๆ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมหรือไม่
พฤติกรรมบางอย่างดีขึ้น เช่น การเชื่อฟังกับพฤติกรรมเดิม
อาจจะไม่เห็นผลทันตาเห็นในช่วงนี้ แต่ในระยะยาวน่าจะมีผลดีขึ้น

๓. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- ควรมีการจัดค่ายอบรมเช่นนี้ทุกปี และควรมีการติดตามผลในระยะยาว เช่น ทุกๆ ๖ เดือน หรือ ๑ ปี เพื่อให้เด็กนักเรียนเกิดความตื่นตัว และเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น

ลงชื่อ ..... ผู้ปกครอง
(นางนิตยา เลิศแสงสิงห์)

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อบุตรหลานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
ณ วัดปัญญานันทาราม ระหว่างวันที่ ๒๘ - ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

ชื่อ นาง กาญจนา น้อมจุ้ย ผู้ปกครองของ (นาย / น.ส.) พิริยา น้อมจุ้ย
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ / 4

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านผู้ปกครองตอบแบบสอบถามฉบับนี้ เพื่อเป็นข้อมูลการสังเกตพฤติกรรมของบุตรหลานท่าน เพื่อเป็นประโยชน์ในการร่วมมือกันดูแลนักเรียนในความปกครองของท่าน และเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบ้านและโรงเรียน

ความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าค่ายอบรม

๑. พฤติกรรมของนักเรียนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)
ปกติน้องเรียนไม่ค่อยมีปัญหาอะไร อาจมีทะเลาะกับพี่น้องบ้าง แต่ก็เป็นแบบเด็กทั่วไป ไม่ได้รุนแรง นางรู้ว่าน้องจะใจร้อน พูดจาตรงไปตรงมา แต่ก็หายเร็ว

๒. พฤติกรรมของนักเรียนหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)
มีการเปลี่ยนแปลงดีขึ้นค่ะ เช่น นำบุญมาอย่างสม่ำเสมอในครอบครัวได้มารยาทงามไหว้ทุกคน เกรงใจไม่เถียงพี่ไม่เถียงพ่อแม่ และเสียสละช่วยเหลือคนอื่นมากขึ้นค่ะ มีการพูดคุยในเรื่องธรรมะที่ได้รับกับทางบ้านได้ ทางบ้านเรียกสมาธิที่ได้ชานไปทำให้ดีขึ้นค่ะ มีความสงบใจเป็นค่ะ

๓. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
เป็นกิจกรรมที่ดีมากๆ ค่ะ สามารถขัดเกลาจิตใจได้ดีมาก ควรจัดบ่อยๆ ค่ะ ทางบ้านก็จะพยายามให้มากขึ้น และจิตใจจะอ่อนโยนต่อไปตลอด อยากให้มีแบบนี้ - มัธยมปลาย และควรเพิ่มการฝึกวิปัสสนากรรมฐานตามวัดตามธรรมชาติไทย ปกติจะสงบเข้าไปอีก ก็จะเยี่ยมมากค่ะ

ลงชื่อ ..... ผู้ปกครอง
(นางกาญจนา น้อมจุ้ย)

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อบุตรหลานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
ณ วัดปัญญานันทาราม ระหว่างวันที่ ๒๘ - ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

ชื่อ ...ดวงแข มีพลโวหาร... ผู้ปกครองของ (นาย / น.ส.) ...อธิป สุนทรสิโรรมน...
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ / ...๕...

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านผู้ปกครองตอบแบบสอบถามฉบับนี้ เพื่อเป็นข้อมูลการสังเกตพฤติกรรมของบุตรหลานท่าน เพื่อเป็นประโยชน์ในการร่วมมือกันดูแลนักเรียนในความปกครองของท่าน และเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบ้านและโรงเรียน

ความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าค่ายอบรม

๑. พฤติกรรมของนักเรียนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

เรียบ พูดน้อย ทานน้อย ไม่ค่อยทำอะไร มีน้ำใจ พูดสุภาพ มีสัมมาคารวะ: พูดกับร้าว เป็นบางครั้ง บางครั้งจะแสดงความรักความ ฟอ-แม่ นอนดึก ไม่ค่อยเล่าเรื่องเพื่อน - กิจกรรมที่โรงเรียน ให้ ฟอ-แม่ฟัง ไม่ชื่อ เพื่อรู้ตัวว่า ทำอะไรให้ ฟอ แม่ไม่พอใจ หรือ เสียใจ จะกล่าวคำขอโทษเสมอ

๒. พฤติกรรมของนักเรียนหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

มีสัมมาคารวะขึ้นมากขึ้น มีน้ำใจ ไหว้ สวัสดี คุณฟอ คุณแม่ตั้งแต่วันที่กลับจากค่ายใหม่ๆ พูดสุภาพ เข้าร่วม กิจกรรม กับครอบครัวอย่างเต็มใจ กว่าที่เคยเป็น มีน้ำใจ ช่วยเหลือ ดีขึ้นโดยไม่ต้อง ให้ขอร้อง มีความคิดเห็นใจและเข้าใจ ฟอ-แม่ เปิดใจดีขึ้นมาก รู้จักการรอคอยและขอโทษ ไม่ทักร้าง มีน้อยลงมาก เมื่อพูดเรื่องทำอะไรที่เผลอตัวจะกล่าวคำขอโทษ นอนเร็วและรู้จักหน้าที่ตัวเองดีขึ้นมากค่ะ มีจิตใจอ่อนโยนขึ้น

๓. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

อยากให้ ทางโรงเรียน จัดกิจกรรม นี้ ทุกปี และมีโอกาสมากกว่า ๑ ครั้ง เพื่อ ย้ำเตือนสติ และสำนึก ให้ซึมซับในใจเสมอ ได้รับ ประสบการณ์ร่วมกับเพื่อนๆ เด็กจะรับฟังและต่อต้านน้อยลง และเข้าใจในการใช้ชีวิตที่ถูกที่ควร และจะทำตัวอย่างมีคุณค่า และเห็นค่าตัวเองมากขึ้น

ลงชื่อ ..... ผู้ปกครอง
(...ดวงแข มีพลโวหาร...)

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อบุตรหลานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
ณ วัดปัญญานันทาราม ระหว่างวันที่ ๒๘ - ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

ชื่อ นาง จิราภา อุคคกิมาพันธุ์ ผู้ปกครองของ (นาย / ~~น.ส.~~) กันต์ อุคคกิมาพันธุ์
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ / ๕

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านผู้ปกครองตอบแบบสอบถามฉบับนี้ เพื่อเป็นข้อมูลการสังเกตพฤติกรรมของบุตรหลานท่าน เพื่อเป็นประโยชน์ในการร่วมมือกันดูแลนักเรียนในความปกครองของท่าน และเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบ้านและโรงเรียน

ความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าค่ายอบรม

๑. พฤติกรรมของนักเรียนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

ในวัยของเด็ก ม.4 เป็นช่วงของวัยรุ่น ซึ่งมีความคิดของตนเองค่อนข้างมาก ซึ่งในบางครั้งก็เป็นความคิดที่ขาดความรอบคอบ และเอาใจตนเองเป็นหลัก ทำให้เกิดปัญหาระหว่างผู้ปกครอง และนักเรียนในบางเรื่อง

๒. พฤติกรรมของนักเรียนหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นมาก มีความคิดที่รอบคอบขึ้น รู้จักและคนอื่นมากขึ้น มีความรักแม่มากขึ้น ตั้งใจเรียน และมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น

๓. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

อยากให้มีค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตทุกปีและควรมีประมาณ 3-5 วัน คิดว่าเด็กจะได้รับประโยชน์อย่างมาก

ลงชื่อ [signature] ผู้ปกครอง
(นาง จิราภา อุคคกิมาพันธุ์)

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อบุตรหลานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
ณ วัดปัญญานันทาราม ระหว่างวันที่ ๒๘ - ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

ชื่อ ...[illegible]... ผู้ปกครองของ (นาย / น.ส.) ...[illegible]...
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ / ...[illegible]...

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านผู้ปกครองตอบแบบสอบถามฉบับนี้ เพื่อเป็นข้อมูลการสังเกตพฤติกรรมของบุตรหลานท่าน เพื่อเป็นประโยชน์ในการร่วมมือกันดูแลนักเรียนในความปกครองของท่าน และเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบ้านและโรงเรียน

ความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าค่ายอบรม

๑. พฤติกรรมของนักเรียนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

พฤติกรรมของนักเรียนก่อนเข้าร่วมกิจกรรม นั้น ในด้านอารมณ์ บางครั้งจะแสดงอาการไม่ไพ อารมณ์โกรธง่าย หงุดหงิด ส่วนในเรื่อง ของ การช่วยเหลือ พ่อแม่ ในการทำงานบ้าน จะมีบ้างเล็กน้อย เพราะ ต้องทำการบ้าน อ่านหนังสือ ซึ่งในบางครั้งจะบอกปัดเสธที่จะไม่ทำ เนื่องจาก อ้างว่า การบ้านเยอะ ต้องอ่านหนังสือ สอบ แต่ถ้าสั่งให้ทำ ก็จะทำหลังจากงานของตนเสร็จแล้ว.

๒. พฤติกรรมของนักเรียนหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

มีการเปลี่ยนแปลงบ้าง ในเรื่องของอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้บ้างเล็กน้อย ช่วยเหลือพ่อแม่ทำงานมากขึ้น มีสมาธิในเรื่องที่ได้ไปเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและคุณภาพชีวิต มีประโยชน์ เข้าใจในเรื่องบาปบุญคุณโทษ ความกตัญญู มากขึ้น รู้จักคิด มีสมาธิดีขึ้นกว่าแต่ก่อน.

๓. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

สนับสนุนกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรม และพัฒนาคุณภาพชีวิต ในทุกๆปีขึ้น เพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น

ลงชื่อ ..... ผู้ปกครอง
(...[illegible]...)

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อบุตรหลานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
ณ วัดปัญญานันทาราม ระหว่างวันที่ ๒๘ - ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

ชื่อ นางพนัสา ทั้งเผ่าศักดิ์ ผู้ปกครองของ (~~นาย~~ / น.ส.) จารุมน เพชรปะกาก
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ / ๖

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านผู้ปกครองตอบแบบสอบถามฉบับนี้ เพื่อเป็นข้อมูลการสังเกตพฤติกรรมของบุตรหลานท่าน เพื่อเป็นประโยชน์ในการร่วมมือกันดูแลนักเรียนในความปกครองของท่าน และเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบ้านและโรงเรียน

ความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าค่ายอบรม

๑. พฤติกรรมของนักเรียนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

น.ส. จารุมน เป็นเด็กดี มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตัวเองสูงมาก มาตั้งแต่เล็กๆ เชื่อฟังคำสอนของคุณพ่อคุณแม่ มีจิตสำนึกดี มีมนุษยธรรม รู้จักวิเคราะห์สิ่งที่ถูกและสิ่งที่ผิดได้ด้วยตัวเอง รักครอบครัว รักน้องๆ มีน้ำใจไม่หวงของ ไปไหน รักการศึกษาหาความรู้ และขวนขวายตั้งใจเรียน โดยไม่ต้องให้ควบคุมเลี้ยงเข้มงวด มั่นใจว่าเมื่อ น.ส. จารุมน เข้าสู่ในสังคมจะพึ่งตัวเองและเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ด้วยอย่างแน่นอน

๒. พฤติกรรมของนักเรียนหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

ความจริงคุณพ่อคุณแม่พอใจในการปฏิบัติตนและพื้นฐานจิตใจของลูกอยู่แล้ว แต่หลังจากลูกกลับจากค่ายอบรมจริยธรรม ก็พบว่าลูกชายมีความตั้งใจจะปฏิบัติดีมากขึ้นอีกมากจริงๆ ลูกมีความใส่ใจต่อพระพุทธและความเป็นอยู่ของพ่อแม่ คอยหาทางช่วยเหลือพ่อแม่ให้เบาแรงอยู่ตลอดเวลา พยายามพูดคุยกับพ่อแม่มากขึ้น เน้นคุณค่าในคำสั่งสอนของพ่อแม่อย่างจริงใจมากขึ้น ทั้งที่ตนเองมีคุณสมบัติที่ดีอยู่แล้ว

๓. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ขอชื่นชมว่าเป็นค่ายที่ประสบความสำเร็จในการอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสูงจริงๆ เป็นการใช้เวลา ๒ - ๓ วันที่มีประโยชน์อย่างมาก ควรจัดให้มีการอบรมบ่อยๆ เพื่อสร้างความมั่นใจและภาคภูมิใจในตัวเด็กเองว่าได้เดินในทางที่ถูกแล้ว ขอกราบขอบพระคุณคณะผู้จัดเป็นอย่างสูงจริงๆ ค่ะ

ลงชื่อ ..... ผู้ปกครอง
(.....)

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อบุตรหลานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔
ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
ณ วัดปัญญานันทาราม ระหว่างวันที่ ๒๘ - ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

ชื่อ นางสาว กังวาลชัดใจ ผู้ปกครองของ (นาย / ~~นาง~~ / ~~นส.~~) นายวิน กังวาลชัดใจ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ / ๑๐

คำชี้แจง ขอความกรุณาท่านผู้ปกครองตอบแบบสอบถามฉบับนี้ เพื่อเป็นข้อมูลการสังเกตพฤติกรรมของบุตรหลานท่าน เพื่อเป็นประโยชน์ในการร่วมมือกันดูแลนักเรียนในความปกครองของท่าน และเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบ้านและโรงเรียน

ความคิดเห็นที่มีต่อการเข้าค่ายอบรม

๑. พฤติกรรมของนักเรียนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นอย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

เป็นคนเงียบ ขรึม ไม่แสดงออก มักชอบทำอะไรคนเดียว ชอบทำกิจกรรมอยู่บ่อยๆ ไม่ค่อยเข้าใจ กิจกรรมมากมาย ทำให้ไม่มีเวลาอ่านหนังสือ หรือทำในสิ่งที่ควรทำ

๒. พฤติกรรมของนักเรียนหลังเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร (กรุณาชี้แจงอย่างละเอียด)

พฤติกรรมยังคงเหมือนเดิม ทุกประการ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเท่าที่ร่วมกิจกรรมครั้งนี้ไม่ค่อยพอมาก คุณอาจจะว่าก็ได้นะ ทำให้เวลาเรียนไม่เพียงพอ มากมาย

๓. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ควรเลือกสถานที่ให้ปกติจากนี้ เนื่องจากมีแผลบางคนหลายคนมาก อาจทำให้เกิดเป็นโรคได้เลือดออกได้

ลงชื่อ ..... ผู้ปกครอง
(นางสาว กังวาลชัดใจ)

กิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

เดินทางถึงวัดปัญญานันทาราม

พิธีเปิดค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

กินข้าวจานแมว

อิ่มแล้ว...เก็บล้าง

หัดกางกลด...รอฟังยุงร้องเพลง

เดินจงกรมในวิถีแห่งสติ

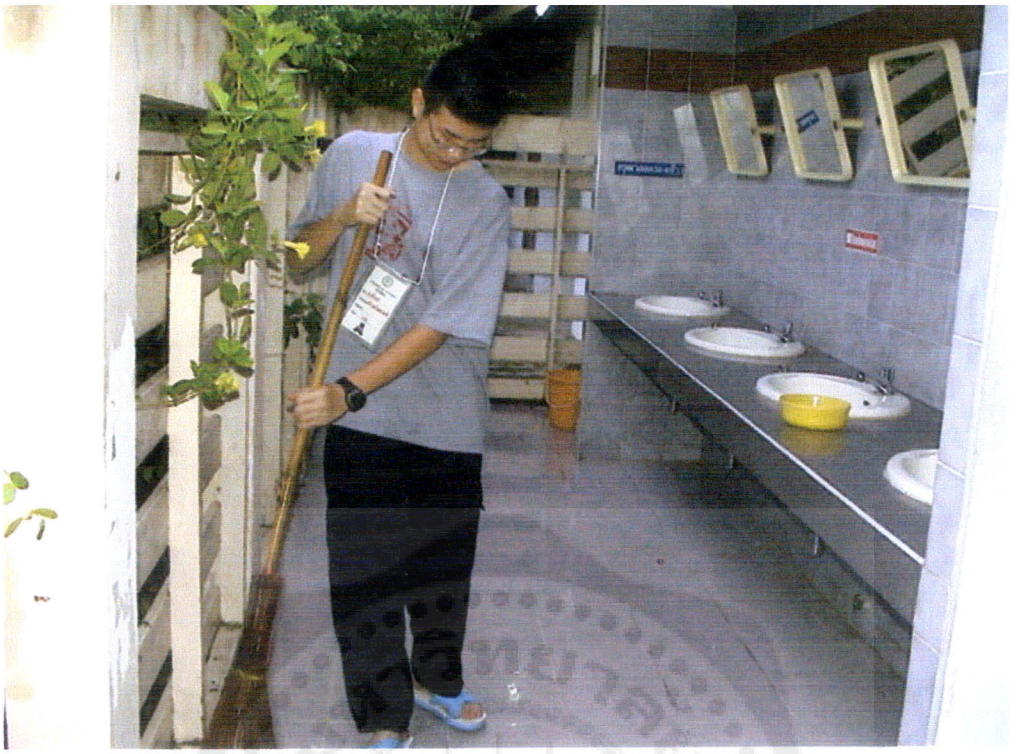

บำเพ็ญบารมี

บำเพ็ญบารมี

รื่นรมย์...ใต้ร่มปัญญานันทาราม (ธรรมะจากต้นไม้)

บันทึกธรรม

ธรรมะบรรยาย

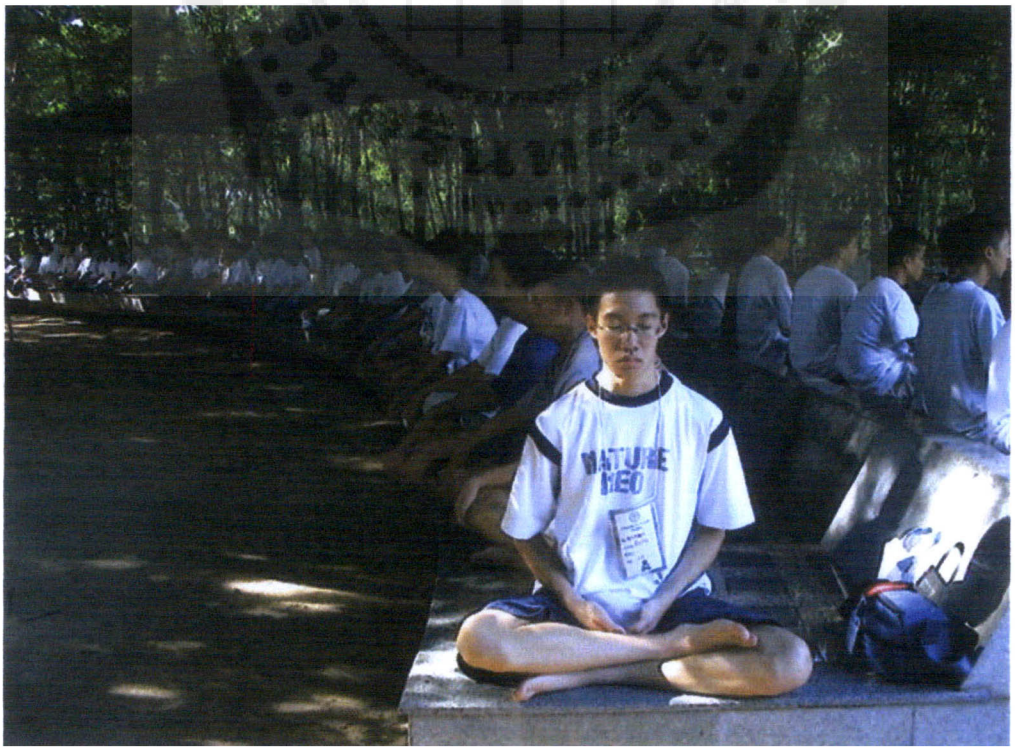

เจริญจิต.....ภาวนา

พิธีสู่ความเป็นพุทธบุตร

พิธีอธิษฐานจิต....เพื่อชีวิตใหม่

เขียน..... ความประทับใจ

รับเกียรติบัตร

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางนิรมล	ชื่อสกุล แจ่มจำรัส
เกิด	วันที่ 29 สิงหาคม พุทธศักราช 2491
สถานที่เกิด	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 67/10 ซอยวังใหญ่ 3 ถนนกรุงเทพกรีฑา แขวงสะพานสูง เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ 10250
ตำแหน่ง	ผู้ช่วยศาสตราจารย์
หน้าที่การงานปัจจุบัน	- อาจารย์หมวดคณิตศาสตร์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) - อาจารย์สอนนิสิตปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร - หัวหน้างานวินัยนักเรียน ฝ่ายกิจการนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) สุขุมวิท 23 คลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2509	ป.กศ. ต้น จากวิทยาลัยครูสวนสุนันทา
พ.ศ. 2511	ป.กศ. สูง (วิชาเอกคณิตศาสตร์ วิชาโทวิทยาศาสตร์) จากวิทยาลัยครูสวนสุนันทา
พ.ศ. 2513	กศ.บ. (วิชาเอกคณิตศาสตร์ วิชาโทเคมี) จากวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร
พ.ศ. 2521	ศศ.ม. ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์-การสอน) สาขาการสอนคณิตศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ความคิดเห็นของนักเรียน อาจารย์ และผู้ปกครอง ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ปีการศึกษา 2546

บทคัดย่อ

ของ

นิรมล แจ่มจำรัส

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พฤศจิกายน พ.ศ. 2546

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และอาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม และด้านคุณประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการอบรม และศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนที่เข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต พร้อมทั้งศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำแนกตามเพศ และแผนการเรียน

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 260 คน อาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน 15 คน อาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 28 คน และผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน 248 คน ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ 8 ด้าน คือ ด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม และด้านคุณประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการอบรม สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ อาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 3 ระดับ และใช้แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และผู้ปกครองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติในการทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยโดยใช้การทดสอบค่าที (t – test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - way Anova)

สรุปผลการวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

1. ความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม และด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม ปรากฏผลโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง และมีความคิดเห็นว่าในการอบรม

จริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตช่วยพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ดูแลนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านสถานที่ในการจัดค่ายอบรม ด้านระยะเวลาในการอบรม ด้านเนื้อหาในการอบรม ด้านกิจกรรมในการอบรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการในการเข้าค่ายอบรม ด้านปัญหาในการเข้าค่ายอบรม และด้านคุณประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการอบรม ปรากฏผลโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

3. ความคิดเห็นของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อพฤติกรรมโดยรวมของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ปรากฏผลโดยรวมดังนี้ อาจารย์ประจำวิชาจำนวนร้อยละ 66.7 มีความคิดเห็นว่านักเรียนมีพฤติกรรมดีและมีพฤติกรรมใหม่ที่ดีขึ้น และจำนวนร้อยละ 33.3 มีความคิดเห็นว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใหม่ที่ดีขึ้น

4. ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมโดยรวมของบุตรหลานที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ปรากฏผลโดยรวม ดังนี้ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการเข้าค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมดีและมีพฤติกรรมใหม่ที่ดีขึ้น ร้อยละ 91.93 และมีเพียงร้อยละ 8.07 ที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใหม่ที่ดีขึ้น

5. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ปรากฏผลโดยรวม ดังนี้

5.1 นักเรียนหญิง มีความคิดเห็นในด้านสถานที่ ด้านระยะเวลา ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรม ด้านพระวิทยากร ด้านบริการ ว่ามีความเหมาะสมหรือเห็นด้วยมากกว่านักเรียนชายและนักเรียนชายมีปัญหาในการเข้าค่ายอบรม มากกว่านักเรียนหญิง

5.2 นักเรียนที่เรียนแผนการเรียนต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านสถานที่ ด้านระยะเวลา ด้านเนื้อหา ด้านพระวิทยากร ด้านปัญหา และรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างในด้านกิจกรรม และด้านบริการ

6. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้านคุณประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการอบรม พบว่า นักเรียนหญิงมีระดับความคิดเห็นต่อคุณประโยชน์ในด้านความสามัคคีในหมู่คณะมากกว่านักเรียนชาย แต่ไม่พบความแตกต่างที่มีต่อคุณประโยชน์ในด้านอื่น ๆ

7. ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นของอาจารย์ประจำวิชาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่วนใหญ่สนับสนุนและเห็นด้วยกับทางโรงเรียนในการจัดค่ายอบรมจริยธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต และมีความคิดเห็นว่า นักเรียนได้รับคุณประโยชน์จากการอบรมมาก

THE OPINIONS OF STUDENTS, TEACHERS AND PARENTS ABOUT THE MORAL / ETHICS AND LIFE QUALITY DEVELOPMENT CAMP THE DEMONSTRATION SCHOOL OF SRINAKARINWIROT PRASARNMIT UNIVERSITY (SECONDARY) ACADEMIC YEAR 2003

AN ABSTRACT

BY

NIRAMON CHAMCHUMRUS

THE DEMONSTRATION SCHOOL
OF SRINAKARINWIROT PRASARNMIT UNIVERSITY (SECONDARY)
NOVEMBER 2003

ABSTRACT

The purposes of this research were

1) to study the opinions of both the grade 10 students and the teacher assistants (the teachers who took care of those students) who participated in the camp (Moral / Ethics and Life Quality Development Camp) about their satisfaction of camp location, period of time, content of the meeting, activities, monk speakers, services, problems and the benefit gained from the camp.

2) to study the opinions of the teachers who teach grade 10 students and their parents, about the students' behavior.

3) to compare the opinions of the grade 10 students about the camp according to their sex and the programme studied by them.

The sample of the study consisted of 260 grade 10 students in the academic year 2003, 15 teacher assistants who participated in the camp, 28 teachers who have taught grade 10 students and 248 parents who participated in the camp. The instrument used for collecting data was a questionaire which surveyed opinion about the camp in 8 different aspects : camp location, period of time, content of the meeting, activities, monk speakers, services, problems and benefits gained from the camp. The questionaire for students and the teacher assistants was a three-rating scale questionaire. The other questionaire was the one for the teachers who have taught grade 10 students and their parents consisted of open-ended questionaire which asked about the students' behavior. It was used before and after the camp. The Data analysis was done by a computer programme with the use of SPSS for the operating system windows. The statistical methods such as basis statistics, percentages, mean, standard deviation, t-test and one-way anova were used in this research.

Results indicated that :

1. The opinions of grade 10 students about the camp which focused on camp location, period of time, content of the meetings, activities, monk speakers, services and problems in the camp were at a moderate level. They also rated the benefit gained from the camp at a high level.

2. The opinions of the teacher assistants who participated in the activities at the camp which focused on camp location, period of time, content of the meeting , activities, monk speakers, services, problems and benefit gained from the camp were of a high level.

3. The opinions of the teachers who have taught grade 10 students which focused on the behavior of the students participating in the camp were resulted as follows :

66.7% of those teachers thought that students behavior improved positively. 33.3% thought that there were no changes in behavior.

4. The opinions of parents which focused on their children's behavior had posititve effect as follows : most of the parents thought that participating in the camp had a positive effect. 91.93% thought that of the students showed better behavior while 8.07% thought that students showed no change in their behavior.

5. Results that compared grade 10 students' opinions about the camp were as follows :

5.1 More girls than boy thought that camp location, period of time, content at the meeting, activities, monk speakers and services were suitable. The girls were also more agreeable than the boys and the boys had more problems in the camp than the girls.

5.2 For students studying in different programmes, opinions about camp location, period of time, content of the meeting, monk speakers and problems differed significantly in every aspect with statistics at a level of .05. However there was no difference in opinion about activities and services.

6. Results the compared grade 10 students' opinions, in terms of benefit gained from the camp, showed that more girls than boys thought about the benefit of good relationship among friends in their group but there was no difference in other benefit.

7. Most teachers who have taught grade 10 students and the parents who paticipated in the camp agreed with the school to organize this kind of camp. They also thought that the students gained a lot of benefit from this camp.